

Vastaanottaja
Kuortaneen kunta

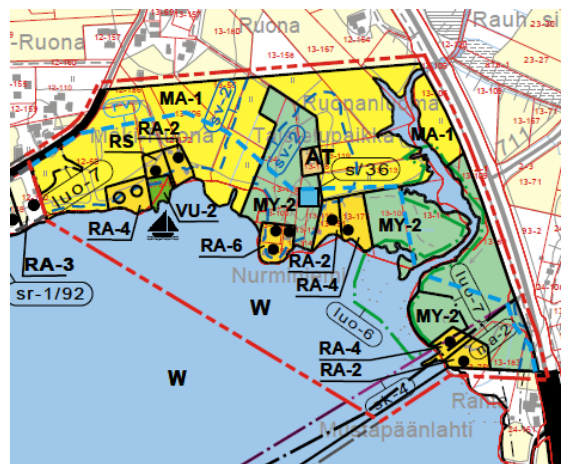
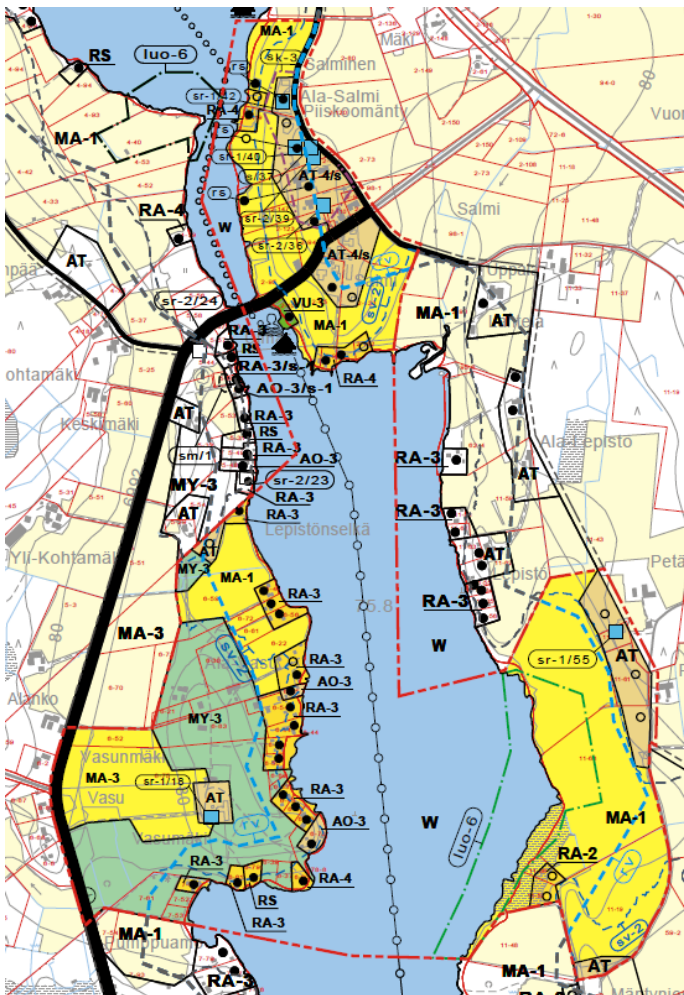
Asiakirjatyyppi
Kaavaselostus

Päivämäärä
13.3.2024
Kvalt. ____.

Työnumero
1510032902

KUORTANEEN KUNTA

KUORTANEENJÄRVEN POHJOISOSAN OSAYLEISKAAVA, VAIHE 2

SISÄLTÖ

Esipuhe	5
Tiivistelmä	6
Käsittelyvaiheet	7
1. Ohjelma	8
1.1 Yleiskaavatyön taustaa	8
1.2 Suunnittelualue ja laatimispäätös	8
1.3 Suunnittelualueen jako vaiheisiin ehdotusvaiheessa vuonna 2021	9
1.4 Suunnittelualue 2. vaiheessa	9
1.5 Yleiskaavaan liittyvää lainsäädäntöä	9
1.5.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alkaen nimikkeellä alueidenkäyttölaki)	9
1.5.2 Rakentamislaki 751/2023	11
1.5.3 Muu lainsäädäntö	11
1.6 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	12
2. Lähtökohdat	12
2.1 Selvitysmenetelmät	12
2.2 Erillisselvitykset	12
2.3 Suunnittelutilanne	12
2.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	12
2.3.2 Maakuntakaava	13
2.3.3 Maakuntakaavan 2050 ehdotus	15
2.3.4 Osayleiskaava	16
2.3.5 Asemakaavat	18
2.3.6 Rakennusjärjestys	18
2.3.7 Vesihuollon kehittämissuunnitelma	19
2.3.8 Kuortaneen kuntastrategia 2022–2030	19
2.3.9 Kuortaneen strateginen aluesuunnitelma 2023–2030	19
2.3.10 Muut suunnitelmat ja selvitykset	19
2.3.11 Pohjakartat, ilmakuvat	21
2.4 Luonnonympäristö	21
2.4.1 Topografia	21
2.4.2 Kallio- ja maaperä	21
2.4.3 Vesiolosuhteet	22
2.4.4 Kalasto	23
2.4.5 Linnusto	23
2.4.6 Luontoselvitys 2019	24
2.4.7 Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat	26
2.4.8 Maatalousalueiden kosteikkojen ja luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma 2011	27
2.5 Maisema	29
2.5.1 Ruonan maisemanhoitosuunnitelma 2006	30
2.5.2 Ruonan kyläsuunnitelma 2010	31
2.5.3 Kuortaneenjärven maisemaselvitys 2017	31
2.6 Rakennettu ympäristö	33
2.6.1 Asutus	33
2.6.2 Elinkeinot ja työpaikat	33
2.6.3 Palvelut	34
2.6.4 Maa- ja metsätalous	34
2.6.5 Tekniset verkostot	34
2.6.6 Tieverkko ja liikenne	34
2.6.7 Virkistys	36
2.6.8 Muut	38
2.7 Erytyspiirteet, kulttuurimaisema ja suojelukohteet	38
2.7.1 Muinaismuistot	38
2.7.2 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	41
2.7.3 Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt	41
2.7.4 Maakunnallisesti merkittävät kulttuurimaisemat	42
2.7.5 Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi	42

2.7.6	Kuortaneenjärven pohjoisosan rakennuskantainventointi 2018	43
2.7.7	Rakennusinventointikohteiden arvotus	43
2.8	Ympäristön häiriötekijät	45
2.8.1	Eläinsuojat	45
2.8.2	Tulvat	45
2.8.3	Pilaantuneet maa-alueet	46
2.8.4	Melua aiheuttavat kohteet	46
3.	Rantarakentamisen mitoitusselvitys	48
3.1	Selvitysten alue	48
3.1.1	Rantavyöhykkeen määrittely	48
3.2	Kiinteistökohtaiset perusselvitykset	54
3.2.1	Maanomistajat	54
3.2.2	Emätilaselvitys	55
3.2.3	Rantojen rakennuskantaselvitys	55
3.2.4	Rantaviivaselvitys	55
3.3	Rantojen rakennettavuustarkastelu	56
3.3.1	Nykyinen rakennuskanta	56
3.3.2	Vapaat rannat	56
3.3.3	Rantojen rakennettavuus tulvien kannalta	57
3.3.4	Lausunto jätevesien käsittelystä	65
3.3.5	Pelastusviranomaisen lausunto	65
3.3.6	Rannan maisemallinen rakennettavuus	65
3.4	Mitoitusaluejako	65
3.5	Mitoitusaluejaon tarkistus (kaavan 2. vaiheen osa-alueet)	67
4.	Tavoitteet	72
4.1	Tavoitteiden muodostuminen	72
4.1.1	Kunnan alustavat tavoitteet	72
4.1.2	Viranomaisneuvottelu 26.11.2018	72
4.1.3	Tavoitteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa	72
4.2	Yleistavoitteet	72
4.3	Suunnittelutavoitteet	73
4.4	Rantarakentamisen mitoituseriaatteet	73
4.4.1	Uusien rakennuspaikkojen muodostuseriaatteet	73
4.4.2	Uusien rantarakennuspaikkojen käyttötarkoitus ja sijoituseriaatteet	74
5.	Osayleiskaavaaluonnos 20.6.2019	76
5.1	Luonnoksen periaatteet	76
5.2	Valmisteluvaiheen nähtävilläolo	78
5.2.1	Yleisötilaisuus 15.8.2019	79
5.3	Mielipiteiden ja lausuntojen käsittely	79
5.3.1	Työneuvottelu 3.3.2020	79
5.3.2	Viranomaistyöneuvottelu 1.4.2020	79
5.3.3	Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen	79
6.	Osayleiskaava	81
6.1	Osayleiskaavaratkaisun perustelut	81
6.2	Luonnosvaiheen jälkeen tehdyt muutokset vuonna 2021	81
6.3	Kaavaehdotus 4.3.2021	83
6.4	Kaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkistukset, vaihe 1	84
6.5	Kaavaehdotus, vaihe 2, 13.3.2024	85
6.6	Alueiden käyttö osayleiskaavassa	87
6.6.1	Asuminen	87
6.6.2	Loma-asuminen	88
6.6.3	Palvelut	90
6.6.4	Virkistys	90
6.6.5	Maa- ja metsätalousalueet	90
6.6.6	Vesialueet	92
6.7	Erytyspiirteet, kulttuurimaisema ja suojelukohteet	92
6.7.1	Muinaismuistokohteet	92
6.7.2	Luonnonympäristö	92
6.7.3	Arvokkaat maisema-alueet	92
6.7.4	Kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat ympäristöt	93

6.7.5	Kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat kohteet	93
6.8	Rakentamista rajoittavat tekijät	94
6.8.1	Tulvat	94
6.8.2	Pilaantuneet maa-alueet	95
6.9	Liikenne	95
6.10	Tekninen huolto	95
6.10.1	Vesihuolto	95
6.10.2	Jätevesihuolto	95
6.10.3	Jätehuolto	95
6.11	Yhteenveto	95
7.	Ympäristövaikutusten arviointi	97
7.1	Menettely	97
7.2	Vaikutukset luontoon	97
7.2.1	Vaikutukset vesioloihin	97
7.2.2	Vaikutukset kasvillisuuteen	97
7.2.1	Vaikutukset eläimistöön	98
7.3	Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön	99
7.4	Vaikutukset yhdyskunnan rakenteeseen ja toimintoihin	102
7.5	Vaikutukset kaavoitukseen ja suunnitelmiin	102
7.6	Vaikutukset terveellisyteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen	102
7.7	Vaikutukset yhdyskuntatalouteen	103
7.8	Vaikutukset sosiaalisiin oloihin	103
7.9	Vaikutukset liikenteeseen	103
7.10	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioiminen	103
8.	Osayleiskaavan toteuttaminen	106
8.1	Toteuttamisen vaiheittaisuus	106
8.2	Jatkosuunnitelmat	106
8.3	Seuranta ja jälkiarviointi	106
9.	Osayleiskaavan hyväksyminen	107
9.1	Virallisen kaavaehdotuksen hyväksyminen	107
9.1.1	Kaavaehdotuksen nähtävillepano	107
9.1.2	Yleisötilaisuus 13.4.2021 ja kaavan laatijan vastaanotto 19.4.2021	107
9.1.3	Lausunnot ja muistutukset	107
9.1.4	Viranomaisneuvottelu 8.11.2021	107
9.1.5	Kaavan laatijan vastineet ja tarkistukset kaavaehdotukseen 4.3.2021	107
9.1.6	Ympäristölautakunta	108
9.1.7	Kunnanhallitus 20.12.2021	108
9.1.8	Kunnanvaltuusto 31.1.2022	108
9.1.9	Viranomaisten työneuvottelu 13.2.2023	109
9.1.10	Ympäristölautakunta 19.3.2024	110
9.1.11	Kaavan laatijan vastaanotto 22.4.2024	110
9.1.12	Lausunnot ja muistutukset 2. kaavaehdotuksesta	110
9.1.13	Kaavan laatijan vastineet	110
9.1.14	Ympäristölautakunta __.__.2024	110
9.1.15	Kunnanhallitus __.__.____	110
9.1.16	Kunnanvaltuusto __.__.____	110

Erillisenä kaavakartta 13.3.2024 mittakaavaan 1:10 000

LIITTEET

- Liite 1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma**
- Liite 2. Luontoselvitys 2019**
- Liite 3. Maisemaselvitys 2017**
- Liite 4. Arkeologinen inventointi 2018**
- Liite 5. Rakennuskulttuurikohteiden inventointikortit**
- Liite 6. Rakennuskulttuurikohteiden arvoluokitustaulukko 2019**
- Liite 7. Lausunto tulvakorkeuksista**
- Liite 8. Rantarakentamisen mitoitustaulukko**
- Liite 9. Muistio viranomaisneuvottelusta 26.11.2018**
- Liite 10. Kooste luonnoksesta saaduista kommentteista**

- Liite 11. Muistio viranomaisten työneuvottelusta 1.4.2020**
- Liite 12. Muistio viranomaisneuvottelusta 8.11.2021**
- Liite 13. Kooste ehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja vastineet**
- Liite 14. Muistio viranomaistyöneuvottelusta 13.2.2023**
- Liite 15. Vastineet 13.3.2024**
- Liite 16. Vastineet 25.11.2024**

ESIPUHE

Kuortaneen kunnanhallitus on päättänyt Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan laatimisesta 31.10.2016. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Alueella ei ole ennestään yleiskaavaa.

Suunnittelukonsulttina toimii Ramboll Finland Oy, jossa työ aloitettiin keväällä 2018. Kuortaneen kunnan puolesta työtä johtaa ja valvoo rakennustarkastaja Katja Karonen (helmikuusta 2020 alkaen, jota ennen edelliset rakennustarkastajat Tarmo Savela ja Marjukka Latva-Laturi). Ramboll Finland Oy:ssä suunnittelusta vastaavat yksikönpäällikkö Juha-Matti Märijärvi ja projektipäällikkö Päivi Märjenjärvi.

Kaavoituksen yhteydessä on laadittu erillisselvityksinä maisemaselvitys, rakennusinventointi, muinaisjäännösselvitys, luontoselvitys ja rantarakentamisen mitoitusselvitys.

Lisäksi suunnittelussa hyödynnetään muita olemassa olevia selvityksiä, suunnitelmia ja lausuntoja sekä neuvotteluissa ja lupakäsittelyissä saatuja ratkaisuja.

Osayleiskaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävillä olon 25.3.–7.5.2021 jälkeen kaavaehdotus jaettiin ensimmäisessä vaiheessa vähäisillä tarkistuksilla hyväksymiskäsittelyyn vietyyn osaan sekä jatkosuunnitteluun esitettävään osaan.

Tämä kaavaselostus koskee 13.3.2024 päivättyä vaiheen 2. osayleiskaavaehdotuskarttaa, jota on tarkistettu edellisen kaavaehdotuksen jälkeen Salmen kyläkeskuksen, Vasun, Mäki-Ruonan–Nurminiemen sekä Petäjaniemen länsirannan alueilla.

Ensimmäisessä vaiheessa hyväksytyä osayleiskaavan osaa koskevat kohdat on maalattu selostuksen kappaleissa 6, 7 ja 8 harmaalla värillä, siltä osin, kun ne eivät koske myös kaavan 2. vaihetta. [Honkisaaren alue ei sisälly kaavan 2. vaiheeseen. Sitä koskevat kohdat on tässä selostuksen kohdassa korostettu sinisellä ja ylivivattu.](#)

Seinäjoella 13. maaliskuuta 2024.

Täydennykset 29.11.2024

RAMBOLL FINLAND OY

Alue- ja kaupunkisuunnittelu

Juha-Matti Märijärvi
Yksikönpäällikkö

Päivi Märjenjärvi
Projektipäällikkö

TIIVISTELMÄ

Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan laatiminen käynnistyi keväällä 2018. Suunnittelualue sijoittuu Kuortaneenjärven, Seurus-järven ja Lapuanjoen ranta-alueille. Alueelle ei ole laadittu yleis- eikä asemakaavoja. Alue rajautuu järven itäpuolella kunnanvaltuuston 13.11.2008 hyväksymään Keskustan ja Mäyrin osayleiskaavaan ja järven länsipuolella kunnanvaltuuston 16.8.2010 hyväksymään Länsirannan osayleiskaavaan. Suunnittelualue on esitetty kuvassa 1.

Kuortaneen kunnanvaltuusto on hyväksynyt osayleiskaavan ensimmäiseen vaiheeseen sisältyneiden alueiden osalta 31.1.2022. Kaava on niiden osalta lainvoimainen. Kaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävillä olon 25.3.–7.5.2021 jälkeen suunnittelua on jatkettu Salmen kyläkeskuksen, Vasun, Mäki-Ruonan–Nurminiemen sekä Petäjäniemen länsirannan alueilla ja valmisteltu näiltä osin tarkistettu osayleiskaavaehdotus 13.3.2024.

Osayleiskaavan olennaisin sisältö on esitetty yleiskaavakartalla ja kaavamääräyksissä. Luettelo kaavan laatimiseen liittyvästä muusta materiaalista on esitetty sisällysluettelon yhteydessä. Osayleiskaavan selostus sisältää seuraavat suunnittelun eri vaiheita kuvaavat osiot:

- 1 Ohjelmaosaan on koottu yleiskaavatyön taustaa ja alkuvaihetta sekä siihen liittyvää lainsäädäntöä.
- 2 Lähtökohtaosaan on koottu aiempien selvitysten tiedot suunnittelutilanteesta, luonnonympäristöstä ja rakennetusta ympäristöstä, erityispiirteistä ja suojelukohteista sekä ympäristön häiriötekijöistä.

Kuortaneenjärveä ja Lapuanjokilaaksoa ympäröivät viljelymaisemat pohjalaistaloineen kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaaseen *Kuortaneenjärven kulttuurimaisemat – maisema-alueeseen* (VAMA 2021, aiemmin VNp 1995). Suunnittelualueelle osittain sijoittuva *Ruonan kylä ja Haapaniemen pappila* on luetteloitu valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä Museoviraston / Ympäristöministeriön RKY-luettelossa vuodelta 2009.
- 3 Rantamitoitusosaan on koostettu suunnitteluun vaikuttavat asiat kaavoitusta varten laaditusta rantamitoitus selvityksestä.
- 4 Tavoiteosaan on kirjattu alustavat osayleiskaavatyölle asetetut ja työn aikana esiin tulleet tavoitteet. Tavoitteena on laatia Kuortaneenjärven pohjoisosan MRL 42 §:n mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen rantarakentamisen ohjaamiseksi ja maankäyttötarpeiden selkeyttämiseksi. Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rantavyöhykkeen rakennuslupien myöntämisen perusteena.
- 5 Osayleiskaava luonnos-osiossa selostetaan kaavaluonnoksen periaatteet ja perustelut.
- 6 Osayleiskaava-osiossa selostetaan kaavaehdotuksen periaatteet, mitoitus ja alueiden käyttö. Kaavaehdotuksessa rantaan on erikseen osoitettu rakennuspaikat, joille rakennusluvut voidaan myöntää osayleiskaavan perusteella. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen luonne pyritään säilyttämään säilyttämällä peltoalueet viljelykäytössä ja huomioimalla arvokas rakennuskanta rakentamisen ohjauksessa.
- 7 Ympäristövaikutusten arviointi -osiossa selostetaan kaavaehdotuksen keskeisimmät ympäristövaikutukset suhteessa nykytilanteeseen.
- 8 Osayleiskaavan toteuttaminen sisältää ohjeita jatkosuunnittelulle ja arviointia mahdollisista toteutustavoista.
- 9 Osayleiskaavan hyväksyminen raportoi lyhyesti kaavaehdotuksen nähtävillöön sekä hyväksymiseen liittyvät vaiheet.

KÄSITTELYVAIHEET

31.10.2016	Kunnanhallituksen päätös (161 §) osayleiskaavan laatimisesta
25.6.2019	Ympäristölautakunta
11.7.–31.8.2019	Kaavaluonnos ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma yleisesti nähtävillä (MRL 62 §, MRA 30 §)
9.3.2021	Ympäristölautakunta
25.3.–7.5.2021	Kaavaehdotus yleisesti nähtävillä (MRL 65 §, MRA 19 §)
23.11./14.12.2021	Ympäristölautakunta, osayleiskaavan 1. alueen hyväksyminen
20.12.2021	Kunnanhallitus, osayleiskaavan 1. alueen hyväksyminen
31.1.2022	Kunnanvaltuusto, osayleiskaavan 1. alueen hyväksyminen
19.3.2024	Ympäristölautakunta
11.4.–10.5.2024	Kaavaehdotus, 2. alue, yleisesti nähtävillä (MRL 65 §, MRA 32 §)
___.__.____	Ympäristölautakunta
___.__.____	Kunnanhallitus
___.__.____	Kunnanvaltuusto

1. OHJELMA

1.1 Yleiskaavatyön taustaa

Kuortaneen kunta sijaitsee Etelä-Pohjanmaan liiton alueella Länsi-Suomen läänissä. Se kuuluu Kuusiokuntien seutukuntaan yhdessä Alavuden ja Ähtärin kanssa. Kunnan asukasluku oli 3572 vuonna 2018.

1.2 Suunnittelualue ja laatimispäätös

Suunnittelualue sijoittuu Kuortaneenjärven, Seurus-järven ja Lapuanjoen ranta-alueille. Kuortaneen kunnanhallitus on päättänyt Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan laatimisesta 31.10.2016. Alustavan suunnittelualan laajuus on noin 1400 ha, josta vesialuetta on noin 770 ha. Suunnittelualan rajaus ja liittyminen ympäröiviin kaava-alueisiin on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Suunnittelualan alustava rajaus (peruskartan lähde: MML 2018).

1.3 Suunnittelualan jako vaiheisiin ehdotusvaiheessa vuonna 2021

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon 25.3.–7.5.2021 jälkeen kaavaehdotus on jaettu ensimmäisessä vaiheessa vähäisillä tarkistuksilla hyväksymiskäsittelyyn esitettävään osaan sekä jatkosuunniteluun esitettävään osaan.

Suunnittelua jatketaan Salmen kyläkeskuksen alueella, Vasunmäen ympäristössä, Petäjaniemen pohjoispuolisella alueella, Mäki-Ruonan-Nurminiemen ympäristössä sekä Honkisaaren osalta. Jatkosuunnittelualueita koskien laaditaan vielä lisäselvityksiä ja -tarkasteluita ja pyritään kehittämään kaavaratkaisua hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi. Jatkosuunnittelua koskevien alueiden osalta kaavaehdotus asetetaan myöhemmin uudelleen nähtäville.

Ensi vaiheessa hyväksymiskäsittelyyn esitettävä alue koostui osa-alueista, joilla kaavaratkaisun edelleen kehittämiseen ei katsottu olevan edellytyksiä ja joka alueelle kohdistuvien rakentamispaineiden johdosta esitettiin hyväksyttäväksi erillisenä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 31.1.2022 Kuortaneenjärven pohjoisosan 1. alueen osayleiskaavan. Hyväksytyyn osayleiskaava-alueen laajuus oli noin 1205,7 ha, josta vesialuetta oli noin 673 ha. Suunnittelualan jako ja rajaus on esitetty kuvassa 53.

1.4 Suunnittelualue 2. vaiheessa

Ensimmäisen vaiheen kaavan hyväksymisen jälkeen pidettiin viranomaisten työneuvottelu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Etelä-Pohjanmaan liiton, Seinäjoen museoiden sekä kunnan ja kaavan laatijoiden edustajien kesken 13.2.2023. Neuvottelun jälkeen suunnittelua on jatkettu Salmen kyläkeskuksen alueella, Vasun ympäristössä, Petäjaniemen länsirannan alueella ja Mäki-Ruonan-Nurminiemen ympäristössä. Honkisaaren alueen osalta suunnittelua jatketaan tulevaisuudessa tarpeen mukaan. Kaavaehdotuksen 2. vaiheen alueen laajuus on yhteensä noin 200 ha, josta vesialuetta on noin 84,8 ha.

1.5 Yleiskaavaan liittyvää lainsäädäntöä

1.5.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alkaen nimikkeellä alueidenkäyttölaki)

Maankäyttö- ja rakennuslain 20 §:n mukaan kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta sekä rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan. Yleiskaavan laatimista ja yleiskaavassa annettavia määräyksiä käsitellään 1.1.2000 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) luvuissa 1, 5 ja 8 sekä -asetuksen (MRA) luvuissa 1, 3 ja 6. Ranta-alueita koskevia erityisiä säännöksiä on annettu maankäyttö- ja rakennuslain luvussa 10.

Kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla (MRL 36 §). Yleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto.

”Yleiskaava ohjaa yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja eri toimintojen yhteensovittamista. Se esittää tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoittaa yleispiirteisesti tarpeelliset alueet. Yleiskaavoituksessa korostuu yhdyskunnan toiminnallinen rakenne, eri aktiviteettien sijoittaminen ja niiden välisten yhteyksien järjestäminen sekä tämän rakenteen sovittaminen muuhun ympäristöön. Yleiskaava on sekä kunnan strategisen suunnittelun eräs väline että asemakaavoituksen ohjaaja. Se on ennen kaikkea kunnan tahdon ilmaisija ja sen toteuttamisen väline.” *Lähde: Ympäristöministeriö, Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset*

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää suunnittelun avoimuutta ja eri osapuolten vuorovaikutuksen järjestämistä (MRL 62 §). Laki edellyttää selvityksiä suunnitelman toteuttamisen ympäristöllisistä, yhdyskuntataloudellisista, sosiaalisista, kulttuuri- ja muista vaikutuksista. (MRL 9 §). Tarvittavat selvitykset esitetään yleiskaavan selostuksessa.

Oikeusvaikutteinen yleiskaava – oleellimmat oikeusvaikutukset

- Kun yleiskaavan laatiminen tai muuttaminen on pantu vireille, kunta voi määrätä alueelle rakennuskiellon ja toimenpiderajoituksen (MRL 38 § ja 128 §). Kaavoituspäätöksen yhteydessä tai yleiskaavassa voidaan tehdä myös päätös kehittämisalueesta (MRL 111 §). Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa voidaan osoittaa suunnittelutarvealue, jolla on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä (MRL 16 §).

- Yleiskaava on ohjeena laadittaessa asemakaavaa. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 42.3 §). Viranomaisten on suunnitellissaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteellä vaikeuteta yleiskaavan toteuttamista (MRL 42 §).
- Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa (MRL 39 §). Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai julkisyhteisö lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL ehdollinen rakentamisrajoitus 43 §). Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea maa- ja metsätaloutta varten osoitettua aluetta vain, jos kaavassa on asetettu sen käyttöä koskevia erityisiä rajoituksia (MRL 101 §).
- Yleiskaavassa voidaan erityisellä määräyksellä antaa erilaisia rakentamis- ja toimenpiderajoituksia (MRL 43 §):
 - yleiskaava-alueella tai sen osalla ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus)
 - maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa (toimenpiderajoitus) lukuun ottamatta puiden kaatamista yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitetulla alueella
 - rakennustoimintaan tarkoitettua aluetta kielletään käyttämästä enintään viiden vuoden aikana muuhun rakentamiseen kuin maatalouden ja muiden siihen verrattavien elinkeinojen tarpeita varten (määräaikainen rakentamisrajoitus).
 - Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 §).
 - Rakennuksen tai sen osan purkaminen voidaan määrätä yleiskaava-alueella luvanvaraiseksi (127 §).
 - Ministeriö voi yleisen tarpeen vaatiessa myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu yhdyskuntarakentamiseen ja siihen liittyviin järjestelyihin tai on muutoin tarpeellinen kunnan suunnitelmallista kehittämistä varten (MRL 99 §).
 - Oikeusvaikutteissa yleiskaavassa voidaan erityisesti määrätä yleiskaavan käyttämisestä rakennusluvan perusteena siten, että rakennuslupa voidaan myöntää ilman suunnittelutarveharkintaa edellyttäen, että kaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä alueella. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. (MRL 44 §).

Yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §)

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä määritellään yleiskaavan yleiset sisältövaatimukset, joiden mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon maakuntakaava sekä:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Nämä seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Rantarakentamista koskevat erityiset säännökset:

- MRL 72 §:ssä määrätään suunnittelutarpeesta ranta-alueella. Meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalle rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai

sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

- Rantavyöhykkeen leveys vaihtelee maaston muodoista, kasvillisuudesta ja muista olosuhteista riippuen. Rantavyöhykkeen katsotaan ulottuvan noin 100 metrin etäisyydelle mutta ei kuitenkaan pidemmälle kuin 200 metrin päähän keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Jos alueella on odotettavissa rakentamista, kaavoitusvelvollisuus ulotetaan rantavyöhykkeen ulkopuolisillekin alueille.
- MRL 73 §:ssä on esitetty ranta-alueita koskevat erityiset säännökset. Ranta-alueiden loma-asutusta koskevat erityiset sisältövaatimukset, joiden mukaan on katsottava, että suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön. Lisäksi tulee ottaa huomioon luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet. Huomioitava on myös, että ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta. Vaatimus yhtenäisestä rakentamatta jätettävästä alueesta voi tarkoittaa virkistystarpeita kaava-alueella tai laajemmalti kuntalaisten tarpeita. Myös rantaluonto voi olla perusteena rakentamattomaksi jättämiselle. Alueella, johon kuuluu olemassa olevaa kyläaluetta, rakentamatonta yhtenäistä aluetta ei tarvitse jäädä, mikäli huomioidaan että virkistykseen soveltuvaa aluetta jää riittävästi.

Hallituksen esityksessä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi 251/2016 on esitetty seuraavat perustelut kyläaluetta koskevalle MRL 73 §:n 2. momentille:

Rantayleiskaavoitus perustuu tarkasteluihin, joissa kaava- ja aluekohtaisesti on määriteltä ympäristön erityispiirteet ja maanomistajien tasapuolisen kohtelun huomioon otavia mitoituslukuja uuden rakentamisen määrän osoittamiseksi eri kiinteistöjen alueille. Näissä mitoituslukuissa on tärkeää turvata myös riittävän yhtenäisen rakentamattoman alueen säilyminen ranta-alueilla. Samojen mitoituslukuja käyttäminen myös rannoilla sijaitsevien kyläalueilla ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista. Kyläalueella on oleellista turvata riittävien lähivirkistysalueiden säilyminen ja esimerkiksi mahdollisuus uimarantaan. Näissä tilanteissa kyläalueiden täydennysrakentamismahdollisuuksien turvaaminen on olennaisempaa kuin vaatimus riittävän yhtenäisen rantaviivan säilyttämisestä. Kylällä tarkoitettaisiin tässä useista rakennuksista koostuvaa kylämaista maaseudun taajamaa. Kylällä ei tarkoitettaisi kuitenkaan kiinteistömuodostamislaissa säädettyä rekisterikylää. Kylät ovat eri puolilla Suomea erilaisia, minkä vuoksi kyläalueen laajuus ratkaistaisiin kunkin yleiskaavan yhteydessä erikseen. Ranta-alueiden suunnittelussa kyläalueiden määrittelyyn olisi kiinnitettävä erityistä huomiota nauhamaisten tie- ja jokivarsiin sijoittuvien kyläkohtalla.

1.5.2 Rakentamislaki 751/2023

Rakennusten ja rakennuskohteiden suunnittelusta, rakentamisesta ja käytöstä 21.4.2023 säädetty rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 korvaten maankäyttö- ja rakennuslain vastaavat säädökset. Rakentamislain voimaan tulon myötä rakennuslupa ja toimenpidelupa korvataan yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla. Lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnys nousee siten, että jatkossa esimerkiksi alle 30 neliön varaston tai pihasaunan voi rakentaa ilman lupaa, kunhan rakentamis- ja kaavamääräykset sekä rantarakentamisen säännökset täyttyvät. Kaikki rakennukset kuluttavat jatkossakin tontin rakennusoikeutta. Rakennuspaikan vähimmäispinta-alavaatimus laskee 2000 neliömetristä 1000 neliömetriin.

Rakentamislaila korvataan mm. seuraavat MRL:n pykälät:

- MRL 116 § Rakennuspaikkaa koskevat vaatimukset > Rakentamislaki 44 § ja 45 §
- MRL 127 § Rakennuksen purkulupa > Rakentamislaki 55 §
- MRL 128 § Maisematyöluva > Rakentamislaki 53 §

1.5.3 Muu lainsäädäntö

Kaavoitus on yhteen sovittavaa suunnittelua, jossa osoitetaan alueita myös sellaisiin tarkoituksiin, joista on voimassa erityislakeja. Keskeisimmät lait ovat seuraavat:

Luonnonsuojelu

- luonnonsuojelulaki (1.6.2023 on tullut voimaan uusi LSL 09/2023, joka on korvannut lain 1096/1996)

Kulttuuriympäristö

- laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010)
- kirkollisen rakennusten suojelu (kirkkolaki 1054/1993)
- muinaismuistolaki (295/1963)

Muu ympäristönsuojelu

- ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Yleiset tiet ja rautatiet

- Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005)

Muu lainsäädäntö

- metsälaki (1093/1996)
- asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä (1308/2013)
- maa-ainelaki (555/1981)
- vesilaki (587/2011)
- ulkoilulaki (606/1973)
- maastoliikennelaki (1710/1995)
- lunastuslaki (603/1977)
- sähkömarkkinalaki (588/2013)
- jätelaki (646/2011)
- kemikaalilaki (599/2013)

Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa metsälakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Lisäksi on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa taikka muussa laissa säädetään.

1.6 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osayleiskaavaa varten on 20.6.2019 laadittu Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma, joka sisältää suunnitelman osallistumisen ja vuorovaikutuksen sekä kaavan vaikutusten arvioinnin järjestämisestä. Suunnitelmassa nimettiin tiedossa olevat osalliset, tiedottamis- ja kuulemistavat sekä yhteyshenkilöt.

Liite 1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma**2. LÄHTÖKOHDAT****2.1 Selvitysmenetelmät**

Suunnitelman alustavat lähtökohdat on koottu valmistuneista suunnitelmista ja selvityksistä. Kunnan ympäristöosasto on toimittanut suunnitteluun liittyvää lähtötietoa sähköisessä muodossa ja karttapohjilla, joista tiedot on koottu liitekartoille ja selostukseen suunnitelmaan vaikuttavin osin.

2.2 Erillisselvitykset

Osayleiskaavaa varten on erillisselvityksinä laadittu luontoselvitys, maisemaselvitys, rakennusinventointi, arkeologinen inventointi ja rantarakentamisen mitoitusselvitykset.

2.3 Suunnittelutilanne**2.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtioneuvoston päätös uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista tuli voimaan 1.4.2018.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24.2 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden

huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnalliset tavoitteet huomioidaan rinnakkain MRL 39 §:ssä yleiskaavalle asetettujen sisältövaatimusten kanssa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät kuntakaavoitukseen pääasiassa maakuntakaavan kautta. Osa tavoitteista kohdistuu suoraan kuntien kaavoitukseen. Kunnissa yleiskaava on keskeisin väline valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 1.4.2018 lähtien:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

2.3.2 Maakuntakaava

Kuortaneen kunta kuuluu Etelä-Pohjanmaan liiton alueeseen, jolla on voimassa 23.5.2005 vahvistettu maakuntakaava. Tuulivoimaa käsittelevä vaihemaakuntakaava I on vahvistettu 31.10.2016. Kauppaa, liikennettä ja keskustatoimintoja käsittelevä vaihemaakuntakaava II on tullut voimaan 11.8.2016 ja kauppaa ja keskustatoimintoja käsittelevä vaihemaakuntakaavan II muutos 21.4.2020. Turvetuotantoa, suoluonnon suojelua, bioenergialaitoksia, puutermiinaaleja ja puolustusvoimien alueita käsittelevä vaihemaakuntakaava III on tullut voimaan 23.8.2021. Alla on esitetty voimassa olevat maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavojen kaavamääräykset.

Alue- ja yhdyskuntarakenne (suunnittelumääräys kursiivilla)

Kylä

Ruona on maakuntakaavassa merkitty kohdemerkinnällä kylä, joka on kunnan pohjoinen, aktiivinen ja väkirikas talouskylä.

Kylä, jossa vapaa-ajan asutusta

Länsiranta on maakuntakaavassa merkitty kohdemerkinnällä kylä, jossa on vapaa-ajan asutusta. *"Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee mitoituksen perustua erityisesti luonnon ja maiseman antamiin lähtökohtiin. Vapaa-ajan rakentamisen tulee olla kyläkuvaa eheyttävää."*

Kuva 2. Ote Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavayhdistelmästä (lähde: Etelä-Pohjanmaan liitto 2021).

Kulttuuriympäristö ja -maisema (suunnittelumääräys kursivilla)

Maaseudun kehittämisen kohdealue mk-2 (ruskea viivarajaus)

Suunnittelualue kuuluu Kuortaneenjärven ympäristöön merkityn maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk-2). "Alueen suunnittelussa tuetaan hyvien peltoaukeiden säilyttämistä viljelykäytössä ja kulttuurimaiseman kehittämisedellytyksiä sekä maatilataloutta ja sen liitännäiselinkeinoja. Alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota laajenevan asutuksen ja tilaa vaativien elinkeinojen, kuten teollisuuden ja suurimuotoisen eläintuotannon, välisten maankäyttötarpeiden yhteensovittamiseen. Asutuksen sijoittumista tulee ohjata olemassa olevia kyliä ja taajamia tukevaksi. Uudet tielinjaukset on sovittava alueen kulttuuriympäristön ja maiseman erityispiirteisiin."

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue

Suunnittelualue kuuluu Kuortaneenjärven ympäristön kulttuurimaisema-alueeseen. "Kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on otettava huomioon siten, että varmistetaan näihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin vaikuttavissa hankkeissa on pyydettävä museoviranomaiselta ja ympäristökeskukselta lausunto."

Valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde

Suunnittelualueella sijaitsevat valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, Ruonan kylä sekä Länsirannan kylä ja kulttuurimaisema. "Rakennetut kulttuuriympäristöt on otettava huomioon siten, että varmistetaan näihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin vaikuttavista hankkeista on pyydettävä museoviranomaiselta ja ympäristökeskukselta lausunto."

Yhteysverkot

Liikenne

Alueen itäpuolella kulkeva Orivesi – Lapua välinen tie 66 on merkitty kantatienä. Alueen poikki kulkevat Länsirannantie, Vasunmäentie ja Salmentie on merkitty tärkeiksi yhdysteiksi.

Ohjeellinen ulkoilureitti

Alueen poikki on merkitty ohjeellinen ulkoilureitti välille Kuortane–Hirvijärvi–Seinäjoki.

Ohjeellinen moottorikelkkailun runkoreitti

Suunnittelualueen poikki on merkitty ohjeellinen moottorikelkkailun runkoreitti Lapuan Hirvijärveltä Aholankankaan kautta Lehtimäen Valkealammelle.

Vesihuolto

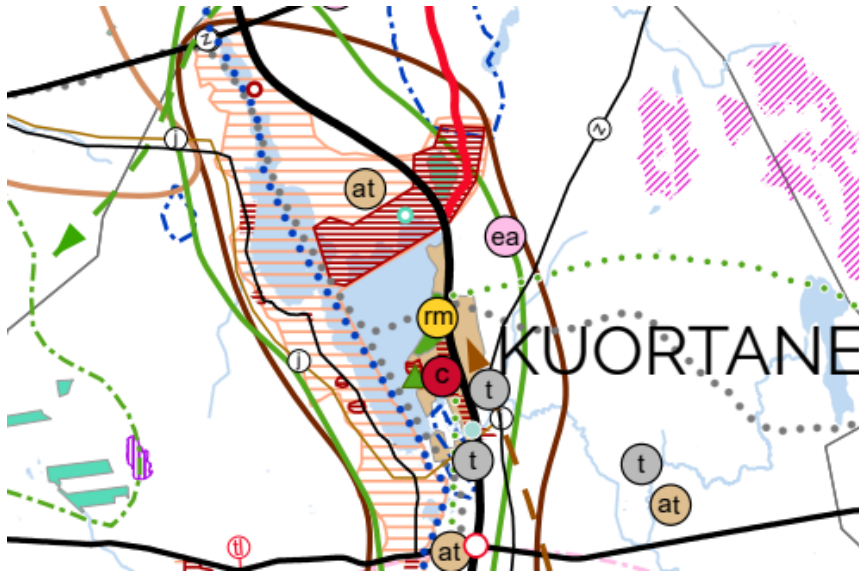
Kuortaneen keskustaajamasta on merkitty Kuortaneenjärven eteläpuolelta kulkemaan siirtoviemärin tarve (jv) Länsirannan kautta Lapuulle. Siirtoviemäri on jo toteutettu.

Voimajohto (z)

Seuruksen poikki on osoitettu voimajohto. Merkinillä osoitetaan kantaverkko; 400 kV ja 220 kV sekä 110 kV:n alueverkko. Tällä indeksillä on osoitettu ehdollinen rakentamisrajoitus: "Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus."

2.3.3 Maakuntakaavan 2050 ehdotus

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti marraskuussa 2021 käynnistää maakuntakaavan uudistamisen. Maakuntakaavan kaavaluonnos on ollut nähtävillä helmi-maaliskuussa 2023. Syksyllä 2023 valmistuneesta maakuntakaavaehdotuksesta on pyydetty lausunnot maakuntakaavan kannalta keskeisillä viranomaisilta ja yhteisöiltä 30.11.2023-10.1.2024. Palautteiden käsittelyn jälkeen maakuntakaavaehdotus tulee julkisesti nähtäville kevään 2024 aikana. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy uuden maakuntakaavan vuonna 2024. Voimaan tullessaan se korvaa aiemmat maakuntakaavat. Maakuntakaavan tarkistamista varten on laadittu erillisselvityksiä mm. viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, virkistysalueselvitys, maa-ainesselvitys sekä teknisen huollon verkostot – selvitys. Maakuntakaavaehdotuksen suunnittelualueetta koskevat merkinnät on esitetty alla.

Kuva 3. Ote maakuntakaavan 2050 ehdotuksesta (lähde: Etelä-Pohjanmaan liitto 2024).

Kylä

Ruona on maakuntakaavaehdotuksessa merkitty kohdemerkinnällä kylä.

Kyläasumisen ja maaseudun kehittämisen ydinvyöhyke

Kuortaneenjärven ympäristö on merkitty maaseudun kehittämisen ja kyläasumisen ydinvyöhykkeenä (ruskea viiva).

Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke

Kuortaneelle on merkitty matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke (vihreä viiva).

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Suunnittelualue sijoittuu pääosin Kuortaneenjärven kulttuurimaiseman valtakunnallisesti arvokalle maisema-alueelle.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Ruonan kylä ja Haapaniemen pappilan alue sijoittuvat valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Salmen kylä on merkitty maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

Suunnittelualueelle sijoittuva Mäki-Ruonan perinnemaisema on osoitettu maakunnallisesti arvokkaana perinnebiotooppina.

Liikenne

Alueen itäpuolella kulkeva Orivesi – Lapua välinen tie 66 on merkitty kantatienä. Alueen länsireunalle sijoittuva Länsirannantie (yt 6991) on osoitettu seudullisesti merkittävänä yhdystienä.

Ohjeellinen melontareitti

Lapuanjoelle ja Kuortaneenjärven poikki on merkitty ohjeellinen melontareitti.

Moottorikelkkailureitti

Kuortaneenjärven poikki on merkitty moottorikelkkailun runkoreitin kehittämisperiaatemarkintä Nurmon, Kuortaneen ja Lehtimäen välille.

Siirtoviemäri

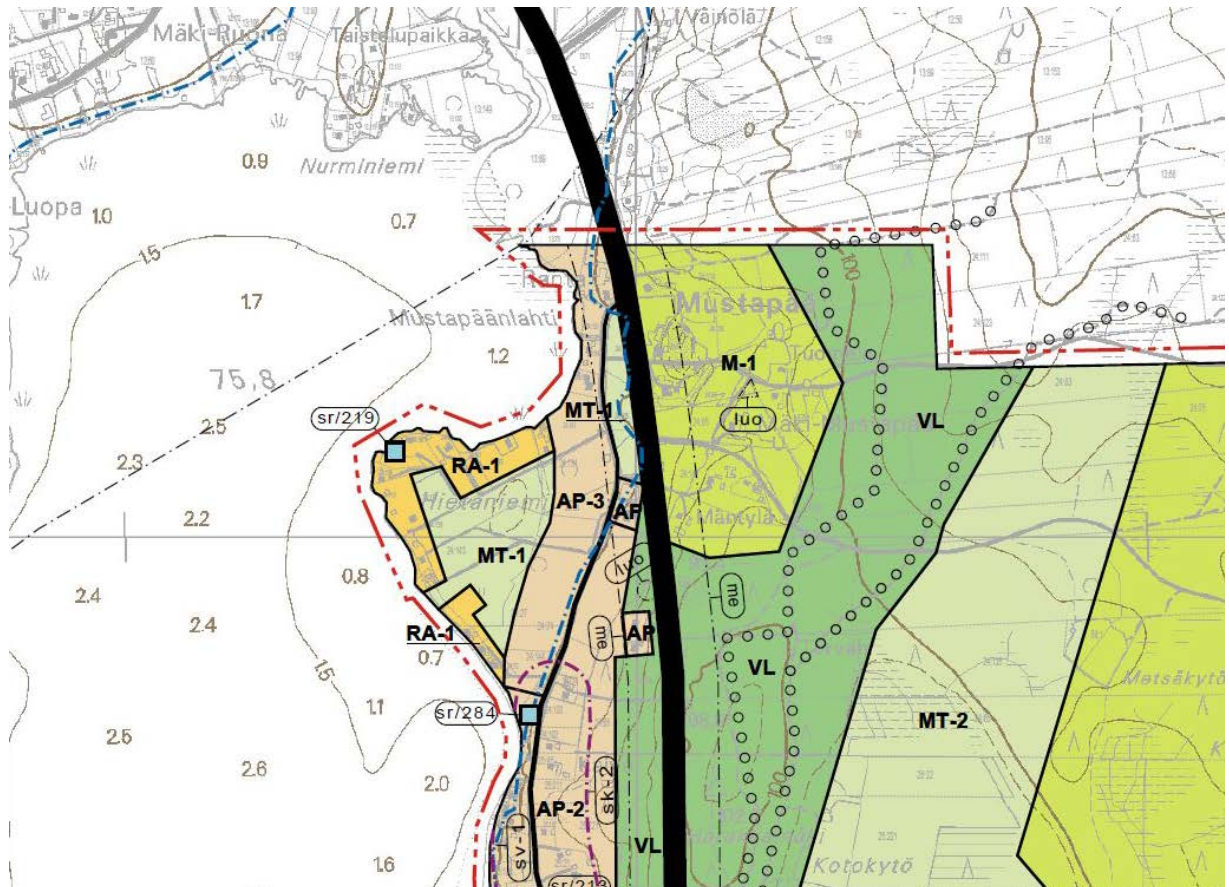
Kuortaneen keskustaajamasta on merkitty Kuortaneenjärven eteläpuolelta siirtoviemäri (j) Länsirannan kautta Lapualle.

2.3.4 Osayleiskaava

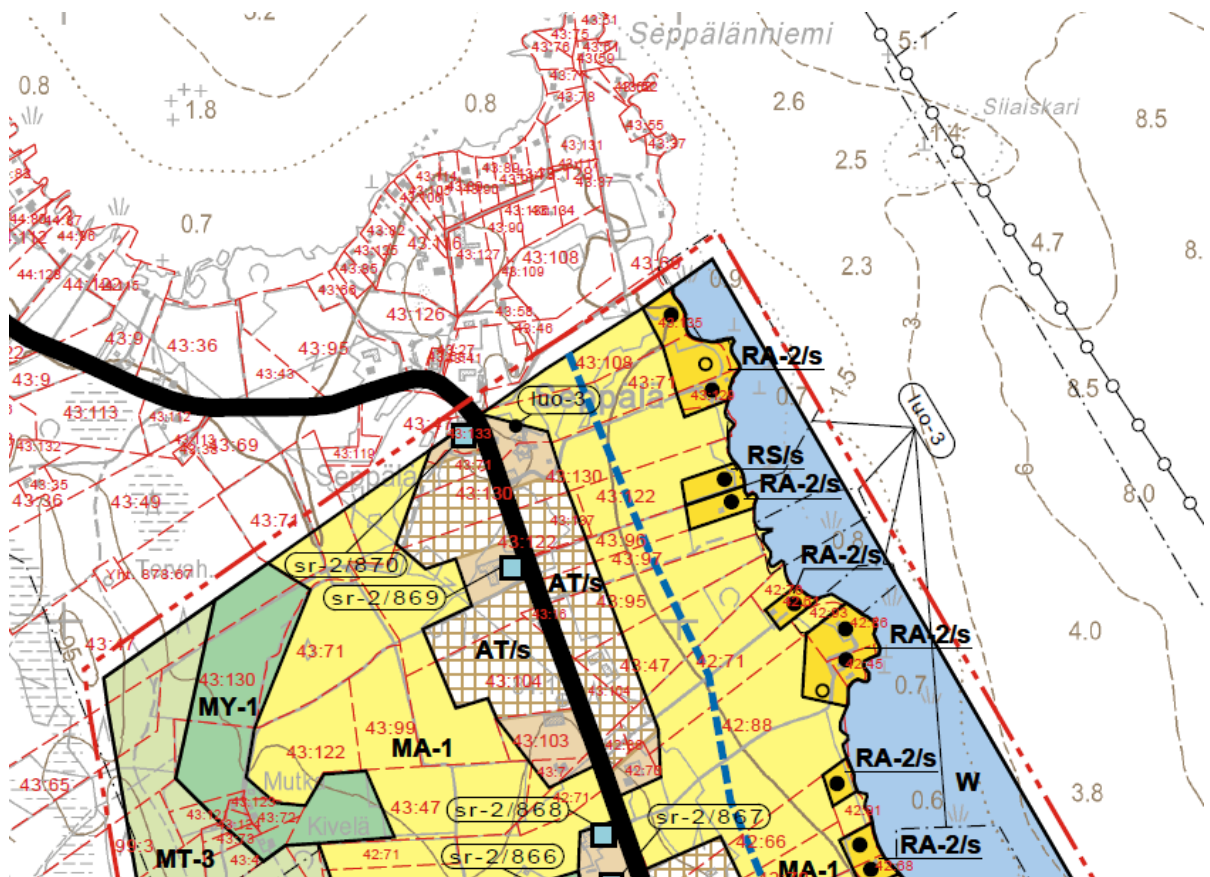
Suunnittelualueella ei ole voimassa yleiskaavaa. Suunnittelualue rajautuu 31.1.2022 hyväksytyyn Kuortaneenjärven pohjoisosan 1. vaiheen osayleiskaavan (kuva 53) lisäksi järven itäpuolella kunnanvaltuuston 13.11.2008 hyväksymään Keskustan ja Mäyrin osayleiskaavaan (kuva 4) ja järven länsipuolella kunnanvaltuuston 16.8.2010 hyväksymään Länsirannan osayleiskaavaan (kuva 5).

Keskustan ja Mäyrin osayleiskaavassa lähiympäristöön on esitetty pientalovaltaista asuntoaluetta (AP-3), loma-asuntoaluetta (RA-1), lähivirkistysaluetta (VL), maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1) sekä maatalousaluetta (MT-1). Lisäksi kantatien varteen on osoitettu 55 dBA:n keskimääräinen ulkomeluvyöhyke ja rantaan tulva-alueen raja (sv-1).

Länsirannan osayleiskaavassa lähiympäristöön on osoitettu kyläalueita (AT/s), loma-asuntoaluetta (RA-2/s) sekä maisemallisesti arvokkaita peltoalueita (MA-1). Lisäksi alueen läheisyyteen on osoitettu paikallisesti arvokkaita luontokohteita (luo-3) ja kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde (sr-2/870).

Kuva 4. Ote Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavasta, KV 13.11.2008

Kuva 5. Ote Länsirannan osayleiskaavasta, KV 16.8.2010

2.3.5 Asemakaavat

Alueella ei ole voimassa asemakaavaa eikä ranta-asemakaavoja.

2.3.6 Rakennusjärjestys

Asemakaava-alueen ulkopuolella rakentamista säätelevät osayleiskaava ja rakennusjärjestys yhdessä. Kuortaneella on voimassa kunnanvaltuuston 14.12.2021 hyväksymä rakennusjärjestys, joka on tullut voimaan 1.3.2022. Oikeusvaikutteisen kaavan määräykset syrjäyttävät rakennusjärjestyksen määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset on kuitenkin huomioitava myös kaava-alueella niissä asioissa, joista ei kaavassa anneta määräyksiä. Rakennusjärjestyksessä annetaan seuraavia mm. ranta-alueiden rakentamisessa huomioitavia määräyksiä:

”Rakennettaessa ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja värikyseen. Rakennukset on sijoitettava niin, että ne sopeutuvat maisemaan ja niin, että niiden jätevesien käsittely on mahdollista toteuttaa säädösten ja määräysten edellyttämällä tavalla ympäristöä haittaamatta. Rantavyöhykkeen puusto ja kohtuullinen kasvillisuus tulee säilyttää, ellei puuston ja kasvillisuuden poistamiseen ole erityistä syytä.

Vesistöön rajoittuvan uuden rakennuspaikan rantaviivan pituus tulee olla vähintään 40 m.

Vakituisen asumiseen tarkoitetun rakennuksen saa rakentaa 50 m ja vapaa-ajan rakennuksen 20 m päähän keskiveden mukaisesta rantaviivasta. Saunarakennuksen, jonka kerrosala on enintään 30 m², saa rakentaa edellä mainittua metrimäärää lähemmäksi rantaviivaa. Sen etäisyyden edellä mainitulla tavalla laskettavasta rantaviivasta tulee olla kuitenkin vähintään 10 metriä. Saunarakennuksen, jonka kerrosala on enintään 40 m², saa rakentaa 20 metrin etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Maisemallisesta tai muista syistä johtuen voidaan vaatia edellä mainittua suurempaa etäisyyttä.

Rantaan rakennettaessa tulee perustamistapa perustua riittävällä asiantuntemuksella laadittuihin maaperätutkimuksiin sekä maaperän vakavuuden ja kantavuuden määrittelyyn. Rakennuksen alimmasta rakentamiskorkeudesta tulee tarvittaessa pyytää paikallisen/alueellisen ELY-keskuksen lausunto. Rakentamiskorkeus Kuortaneenjärvellä: Tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alimman rakentamiskorkeuden +78,30 mpy (N60) yläpuolelle ja Kuhajärvessä +78,40 mpy (N60).

Jokirantoihin vaikuttavien maapengerrysten tekeminen rannan läheisyydessä on kielletty. Rantavyöhykettä tulee tarvittaessa suojata eroosiolta luonnonmukaisella vesirakentamisella ja suojavaikotteilla.

Vähäinen lisärakentaminen (<5 m²) ja peruskorjaus saadaan suorittaa sen estämättä, mitä tässä pykälässä on määrätty.

Rakennuspaikan tulee olla sijainniltaan, muodoltaan ja maastosuhteiltaan rakentamiseen sovelias. Sille tulee olla järjestettävissä kulkuyhteys sekä vesi-, jätevesi- ja jätehuolto. Asemakaava-alueen ulkopuolella rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Vesistöön rajoittuvan ja rantavyöhykkeelle sijoittuvan vakituisen rakentamiseen tarkoitetun rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 4000 m². Uudestaan rakentaminen, peruskorjaus ja vähäinen lisärakentaminen saadaan suorittaa sen estämättä, mitä edellä on määrätty, jos rakennuspaikka pysyy samana.

Asemakaava-alueen ulkopuolella rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden kaksiasuntoisen asuinrakennuksen tai kaksi erillistä yksiasuntoista asuinrakennusta. Lisäksi rakennuspaikalle saa rakentaa sen käyttötarkoitukseen liittyviä talousrakennuksia. Rakennuspaikan pinta-alasta saa käyttää rakentamiseen yhteensä enintään 10 prosenttia. Asemakaava-alueen ulkopuolella voidaan sallia rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisten tilojen sijoittaminen maanpinnan alapuolelle tai ullakon tasolle, mikäli se ottaen huomioon rakennus ja sen käyttötarkoitus sekä soveltuminen rakennettuun ympäristöön on mahdollista.

Asemakaava-alueen ulkopuolella rakennuksen etäisyyden rakennuspaikan rajasta tulee olla vähintään neljä (4) metriä (ilman rajanaapureiden suostumusta). Rakennuksen etäisyyden toisen omistamalla tai hallitsemalla maalla olevasta rakennuksesta tulee olla vähintään 8 metriä. Rakennelmien tulee sijaita vähintään rakennelman korkeuden mukaisella etäisyydellä tontin tai rakennuspaikan rajasta.

Koko kunnan alueella rakentamisessa on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä rakennuspaikan luonnonmukaisuus sekä säästettävä arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä, luonnon merkit-

täviä kauneusarvoja ja erikoisia luonnonesiintymiä kuten siirtolohkareita, kauniita yksittäispuita, jne. Rakennettaessa avoimeen maastoon tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennuksen korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen. Maisemallisesti merkittävillä peltoalueilla rakentaminen tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien pihapiirien ja metsäsaarekkeiden tuntumaan. Rakennuspaikka tulee tarvittaessa sopivin istutuksin liittää ympäröivään maisemaan. Rakennettaessa rakennuksista on suositeltavaa muodostaa pihapiiri, jota kasvillisuus täydentää. Päärakennuksen lisäksi on suositeltavaa rakentaa myös talousrakennuksia. Autonsäilytystilat suositellaan rakennettavaksi erilliseen autosuojaan. Rakennettaessa olevien rakennusten yhteyteen on rakentamisen sovelluttava noudatettuun rakennustapaan ja olemassa olevaan rakennuskantaan sijoituksen, koon, muodon, ulkomateriaalien, värityksen sekä julkisivun jäsentelyn osalta. Rakennuspaikalla rakennusten tulee muodostaa ympäristökuvaltaan sopusuhainen kokonaisuus. Rakennuksen korjaus- ja muutostöissä on otettava huomioon kunkin rakennuksen ominais- ja erityispiirteet, eikä tulisi poiketa rakennuksen alkuperäisestä tyylistä, jollei siihen ole erityistä syytä.”

2.3.7 Vesihuollon kehittämissuunnitelma

Kuortaneen kunnanvaltuusto on hyväksynyt 29.4.2004 vesihuollon kehittämissuunnitelman (Scc Viatek), jossa on tutkittu ja selvitetty vedenhankinnan ja jätevedenkäsittelyn kehittämiskäytännöt. Vesijohtoverkosto on rakennettu lähes koko kunnan alueelle. Suunnitelmassa esitetään jätevesiviemäröinnin laajentamista vähitellen haja-asutusalueelle nykyisen verkoston, nykyään jo rakennetun siirtoviemärin ja rakennettavien viemärien lievealueille (100 m). Kaava-alueen lounaisin osa kuuluu siirtoviemärin varteen rajattuun yleisen viemäröinnin laajennusalueeseen. Muut kiinteistöt jäävät tällä alueella erillisperustein viemäröinnin ulkopuolelle, ja niiden osalta noudatetaan vyöhykkeen 3. perusvaatimustason vaatimuksia, jollei perusteltua syytä muuhun ole. Suunnitelman mukaan Ruonalla noin 20 kiinteistön kohdalla viemäröinti voidaan järjestää taloryhmittäin.

2.3.8 Kuortaneen kuntastrategia 2022–2030

Kuortaneelle laadittu kuntastrategia vuosille 2022–2030 on päivitetty 29.1.2024. Siinä on määriteltä kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Kuntastrategia antaa perustan ja ohjaa suunnan kunnan kehittämistyölle ja toiminnan suunnittelulle.

2.3.9 Kuortaneen strateginen aluesuunnitelma 2023–2030

Kuortaneen kunta on kehittänyt strategisessa aluesuunnitelmassa mallia kunnan aluesuunnittelun ja -kehittämisen kannalta. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt Kuortaneen strategisen aluesuunnitelman 16.12.2022. Alueellinen kehityskuva koostuu viidestä osatekijästä; Vesistöjen ja kulttuuriympäristön hyödyntäminen, Keskusta, Nokua ja Urheilupuisto, Seinäjoki-läheisyyden hyödyntäminen, Infra ja liikenneyhteydet ja Elinvoimaiset kylät.

Suunnittelualuetta koskevia asioita on otettu huomioon vesistöjen ja kulttuuriympäristön hyödyntämisen osatekijöissä. Vakituisten, vapaa-ajanasukkaiden sekä kunnassa vierailevien mahdollisuutta hyödyntää ympärivuotisesti vesistöjä voidaan parantaa uimarantojen ja veneenlaskupaikkojen ylläpitämisellä sekä parantamisella sekä uusien palveluiden kehittämisellä. Maatalous on avainasemassa maisemien avoimena pysymiseen ja kaavoituksella sekä rakentamisen ohjauksella voidaan ohjata rakentamista avoimena säilytettäviltä peltoaukeilta muun muassa maisema-alueen reunavyöhykkeille. Arvokkaiden kaksifooninkisten talojen ja niiden pihapiirien säilymistä voidaan edesauttaa neuvomalla ja ohjaamalla kiinteistöjen omistajia korjausrakentamisessa.

Elinvoimaisten kylien osatekijöinä on huomioitu, että kaikista halutuimpia paikkoja vakituiseen asumiseen ja vapaa-ajan asumiseen ovat suoraan vesistöön rajoittuvat tontit. Koko maisema-alue sekä järvinäköalalla olevat alueet tulisi ottaa tehokkaampaan käyttöön. Ranta-alueen tehokkaampi hyödyntäminen on mahdollista myös rakennetun ranta-alueen tiiviimmällä rakentamisella esimerkiksi puutarhakylän tyyllisillä ratkaisulla esimerkiksi Ruonan / Sysilammen alueella. Koko kunnan alueen kulkuyhteyksien kehittämisessä myös kevyen liikenteen vaihtoehtoja ja maisema-alueita ja vesistöjä hyödyttäviä ulkoilureittejä tulee kehittää.

2.3.10 Muut suunnitelmat ja selvitykset

Perustietoutta on kerätty lisäksi mm. seuraavista suunnitelmista, selvityksistä, päätöksistä ja julkaisuista:

- Rantojen käytön yleissuunnitelma, Autio 1983
- Kuortaneen rantojen käytön yleissuunnittelu, Santanen 1993
- Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, Rakennettu kulttuuriympäristö 1993 sekä kohdeluettelon päivitykset 2010 (Museovirasto / Ympäristöministeriö)
- Arvokkaat kulttuurimaisemat Lapuanjokilaaksossa. Vaasan läänin seutukaavaliitto 1994
- Suomenselän lintupaikkaopas, Suomenselän lintutieteellinen yhdistys 1994
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995
- Kuortaneen ympäristön tilan perusselvitys. Kotola 1995
- Esihistorialliset kiinteät muinaisjäänökset Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Museovirasto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto ja Pohjanmaan liitto 1998
- Kuortaneenjärven toimenpideohjelma. Aaltonen ja Kallioliina. Suomen vesiensuojeluyhdistysten liiton raportti 1999
- Kuortaneen kylienkehittämishankkeen loppuraportti. Sippola 2000
- Kuortaneenjärven kulttuurimaisemissa. Länsi-Suomen ympäristökeskus, Jaakkola, Anttila ja Molander 2000
- Maakunnallisesti arvokkaat maisema- ja kulttuurialueet, yleisselvitys. EP-Liitto / Motiivi Oy 2001
- Kuortaneenjärven laadukas ympäristö 2003–2005. Seppälä 2002
- Kuortaneenjärven säännöstelyn tarkistaminen ja sisäisen kuormituksen vähentäminen. Seppälä 2002. E-P:n ympäristöohjelmaan liittyvä hanke ohjelmakaudelle 2000–2006
- Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat. Kekäläinen ja Molander. Länsi-Suomen ympäristökeskus 2003
- Kuortaneenjärven ympäristön laadun parantaminen. Loppuraportin luonnos. Latvala 2003,
- Siirtoviemäri Kuortane – Lapua, Aluetekniikka Oy 2003
- Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan maisemaselvitys, Motiivi Oy 2004
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma, Scc Viatek Vesihydro 2004
- Etelä-Pohjanmaan ympäristöohjelmaan liittyvä hanke ohjelmakaudelle 2000–2006
- Kuortaneen keskustan ja Mäyryn osayleiskaava-alueen rakennettu kulttuuriympäristö, Risto Kängsälä, Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo 2006
- Kuortaneenjärvi – Lapuanjoen helmi. L-S ympäristökeskus, Rautio ja Aaltonen 2006
- Etelä-Pohjanmaan vedet nyt ja tulevaisuudessa. Nuotio, Länsi-Suomen ympäristökeskus 2008
- Maatalousalueiden kosteikkojen ja luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma, Kuortane. Koivisto ja Kullas, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen julkaisuja 1/2011
- Tulvariskien alustava arviointi Lapuanjoen vesistöalueella. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 30.3.2011
- KIOSKI-inventointitietojärjestelmä, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo 2016
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 18.1.2012 tulvien huomioon ottamisesta Kuortaneenjärvellä, Lapuanjoella ja Kuhajärvellä
- Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013
- Suomenselän maakunnallisesti arvokkaat lintualueet. MAALI-hankkeen loppuraportti. Suomenselän lintutieteellinen yhdistys 2013
- Ehdotus Lapuanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi 2016–2021. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2014
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen täydennyslausunto 31.12.2018: Suositus alimmista rakentamiskorkeuksista Kuortaneenjärvellä, Kuhajärvellä ja Seuruksella.
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo 2016–2017
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen rakennusinventoinnin täydennysinventointi, Seinäjoen museot 2019
- Länsirannan saha, pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointi, Ramboll Finland Oy, Pirkanmaan ELY-keskus 2019
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), Ympäristöministeriö 2021
- Lapuanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 12/2021.

2.3.11 Pohjakartat, ilmakuvat

Osayleiskaavan pohjakarttoina on käytetty Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoa vuodelta 2018 ja maastotietokantaa mittakaavassa 1:10 000 vuodelta 2018. Suunnittelun apuna on käytetty Maanmittauslaitoksen avoimen kartta-aineiston ilmakuvia vuodelta 2017. Toisen vaiheen kaavaehdotuksen kiinteistöraja-aineistona on käytetty Maanmittauslaitoksen raja-aineistoa, joka on päivätty 19.12.2022.

2.4 Luonnonympäristö

Luonnonympäristön tiedot ja kohteet on koottu laadituista selvityksistä.

Etelä-Pohjanmaa on osa boreaalista havumetsävyöhykettä, jossa Kuortane lukeutuu keskiboreaaliseen vyöhykkeeseen. Luonnontieteellisessä aluejaossa Kuortaneen länsiosa ja Lapuanjokilaakso kuuluvat Etelä-Pohjanmaan lakeuksien vaihettumisvyöhykkeeseen. Kuortane on vedenjakaja-alueita, jossa metsät ovat karuja ja suot nevoja ja rämeitä.

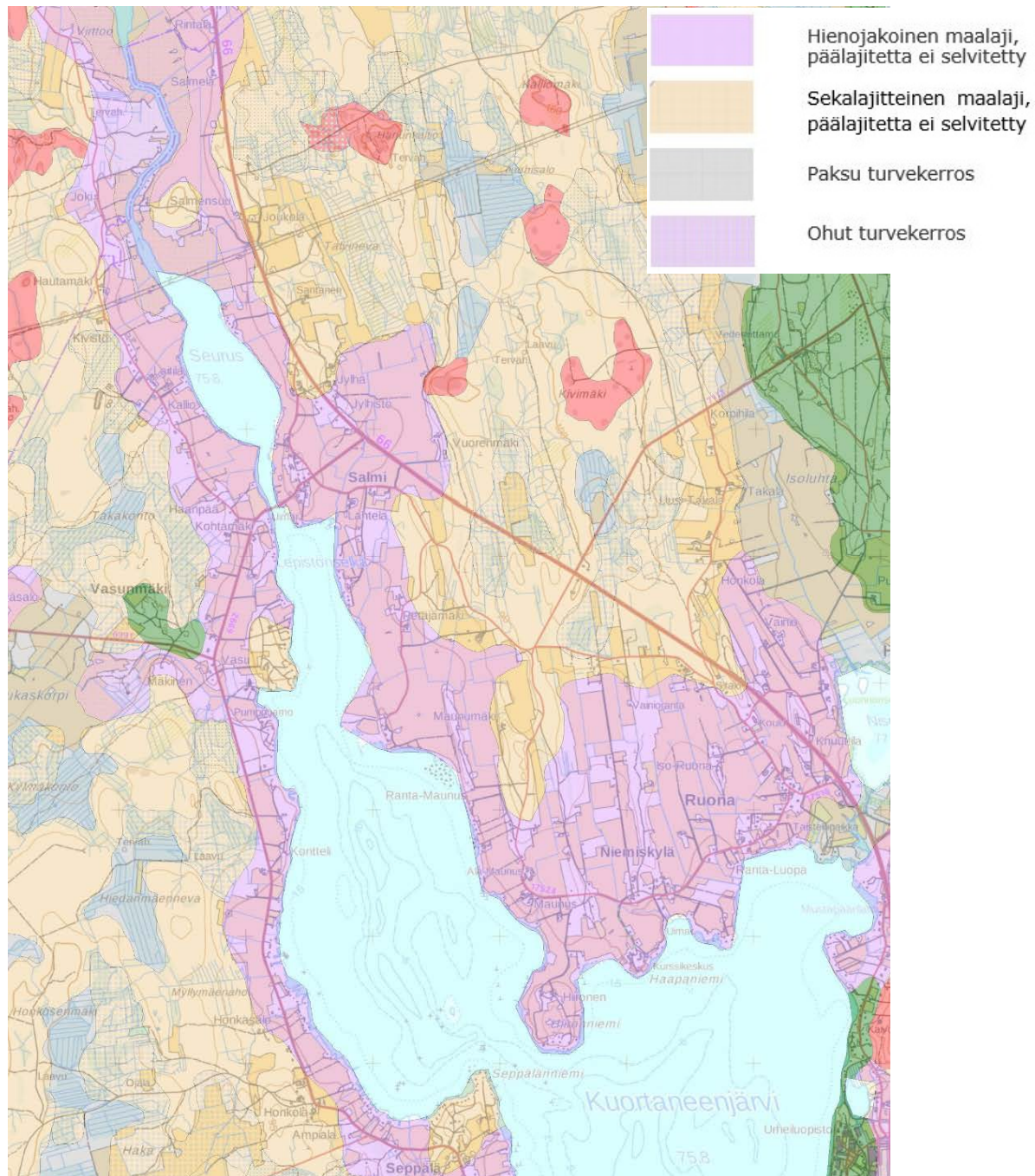
Suunnittelualue on suurelta osin ihmistoiminnan muokkaamaa maatalous- ja kulttuuriympäristöä.

2.4.1 Topografia

Kuortaneenjärven vedenpinta on N60-tasossa noin +75,80 m. Suunnittelualueen rantojen maaston korkeustaso on kunnanrajan ja Seuruksen välisellä jokiosuudella yleisimmin välillä +74,90...80,0 m, Seuruksella +75,80...82,50 m sekä Kuortaneenjärvellä pääosin välillä +75,80...85,00 m. Suunnittelualue muodostuu Kuortaneenjärven pohjoisosaa ympäröivistä pelto-alueista ja rajautuu metsäselännealueisiin. Maasto kohoaa vesistöä metsänreunaa kohti ja on korkeimmillaan noin 10 metriä rantaa ylempänä.

2.4.2 Kallio- ja maaperä

Osayleiskaava-alueen kallioperä kuuluu Pohjanmaan liuskekivivyöhykkeeseen, jonka pääkivilaji on kiillegneissi. Kuortaneen nykyinen topografia ja maaperä ovat muotoutuneet viimeisimmän jäätiköitymisvaiheen aikana, joka päättyi Etelä-Pohjanmaalla noin 9300–9000 vuotta sitten. Kuortaneenjärven ympärillä oleva maaperä on pääosin silttiä ja savea. Metsäalueet ovat moreenia. Mustapäänlahden ja Nisosjärven välisellä alueella on paksu turvekerros. Ks. kuva 6.

Kuva 6. Maaperäkartta 1:20 000 (Lähde GTK, Maanmittauslaitos 2019).

2.4.3 Vesiolosuhteet

Suunnittelualue sijoittuu Kuortaneenjärven, Seuruksen ja Lapuanjoen rannoille. Kuortaneenjärvi on Lapuanjoen vesistöalueen suurin ja keskeisin järvi, joka varastoi vettä tulvien aikana. Se parantaa myös vedenlaatua toimimalla laskeutusaltaana. Kuortaneenjärven veden laatu on välttävää tai tyydyttävää ja suurin ongelma on rehevöityminen. Järven syvänteissä esiintyy talvisin happikatoa. Myös sinileväkukintoja esiintyy säännöllisesti.

Kuortaneenjärvellä on suuri merkitys Lapuanjoen vesistön tulvien tasaajana. Kuortaneenjärven vedenpinta nousee nopeasti tulvan alkuvaiheessa. Lähtövirtaaman rajoittamista tulva-aikaan ei nykyinen säännöstelylupa mahdollista. Kuortaneenjärvi purkaa "täytyttyään" suurella virtaamalla pitkään pitäen Lapuanjoen virtaamaa suurena. Talinkalman säännöstelypato on pidettävä keväällä avoinna, kunnes vesi laskee korkeudelle N43 +75,70 m (N60 +75,84). (Lähde: Tulvariskien alustava arviointi Lapuanjoen vesistöalueella 2011)

Lapuanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmassa 2021 Kuortaneenjärvelle on esitetty säännöstelyn tehostamista parantamalla järven purkautumiskykyä, jolloin tulvahuipun pienen-

tämiseen jäisi varastointitilavuutta. Järven purkautumiskykyä nopeuttaisi Talinkalman padon lähialueen mahdollinen perkaus ja patorakenteen muuttaminen. Tulvan alkuvaiheessa järven pinta voitaisiin pitää pitempään nykyistä alempana, jolla tulvakorkeuksia voitaisiin madaltaa myös Kuortaneenjävellä.

Suunnittelualueen rannoilla on tulvaherkkiä aluetta. Ks. selostuksen kohta 2.8.2 *Tulvat*.

Pohjavedet

Suunnittelualueella tai sen vaikutusalueella ei ole pohjavesialueita.

2.4.4 Kalasto

Kuortaneenjärven kalasto on huomattavasti monipuolisempi kuin Etelä-Pohjanmaan järvissä yleensä ja kalastustiedustelussa vuonna 1991 kirjattiin 19 lajia. Kuortaneen hoitokalastus aloitettiin 1997. Kuortaneenjärvi on ainut Lapuanjoen vesistöalueen järvi, jossa esiintyy lisääntyvä muikkukanta. (Aaltonen, Kalliolinna 1998 ja Latvala 2003).

2.4.5 Linnusto

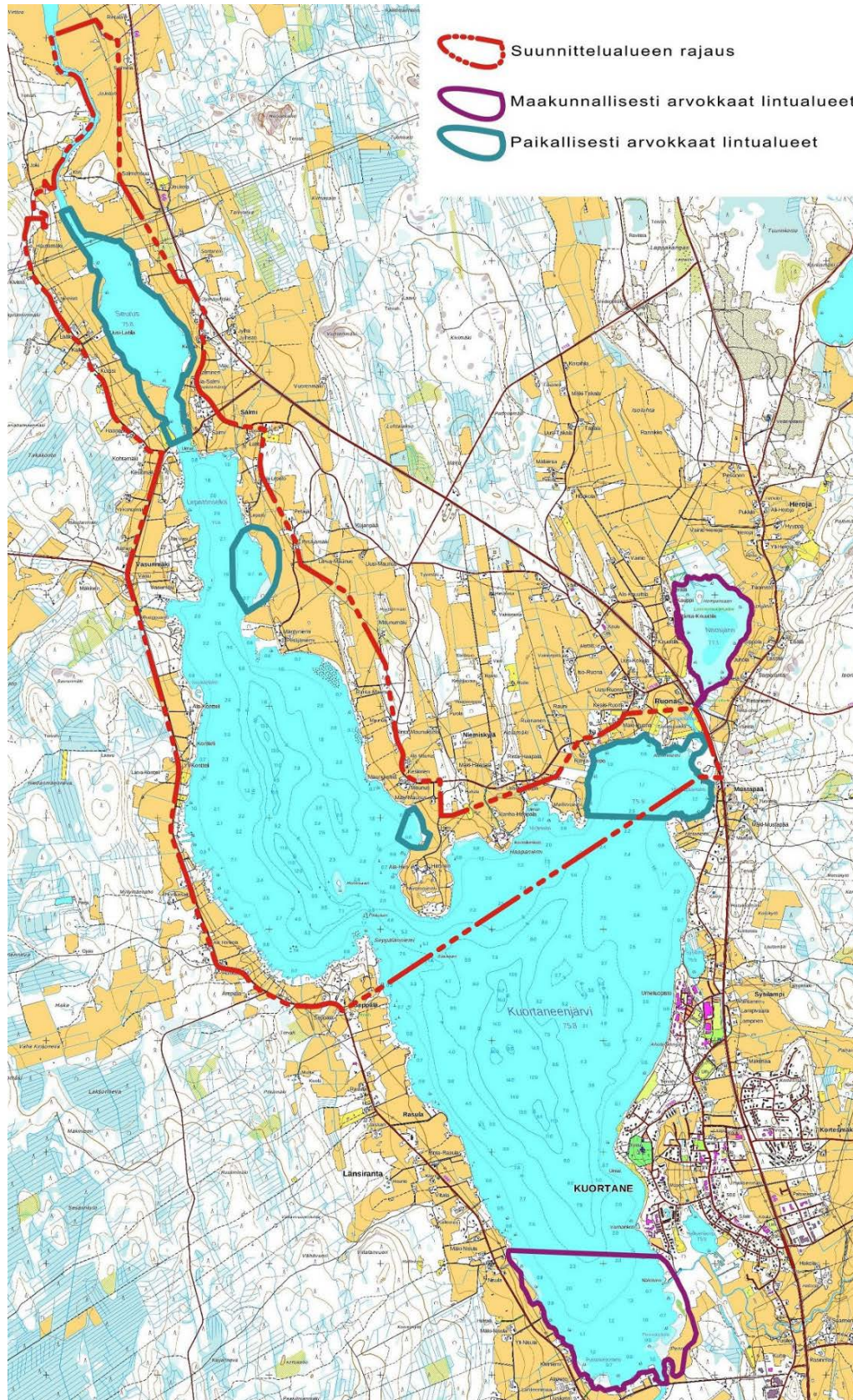
Linnustollisesti arvokkaat alueet on esitetty kuvassa 7.

Maakunnallisesti arvokkaat linnustoalueet –raportti (MAALI)

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys on vuonna 2013 julkaissut raportin Suomenselän maakunnallisesti arvokkaista linnustoalueista. Suunnittelualueella ei ole maakunnallisesti arvokkaita linnustoalueita. Lähinnä on suunnittelualueen itäpuolella oleva Nisosjärvi.

Kuortaneen arvokkaat linnustoalueet 2018

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys on vuonna 2018 raportin Kuortaneen arvokkaista linnustoalueista, jossa on esitelty paikallisesti arvokasta linnustoa ja aluerajauksia. Selvityksen mukaan on paikallisesti arvokkaaksi alueeksi nimetty Seurus, Lepistönselkä sekä Maunuksen- ja Mustapäänlahti.

Kuva 7. Linnustokohteet. Suunnittelualueen alustava rajaus punaisella.

2.4.6 Luontoselvitys 2019

Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan yhteydessä on suunnittelualueelta laadittu erilliselvityksenä luontoselvitys vuonna 2019. Selvityksen on laatinut Ramboll Finland Oy. Erityishuomiota kiinnitettiin lakisääteisiin metsälain, vesilain ja luonnonsuojelulain sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivien luontotyyppeihin, kasvi- ja eläinlajeihin.

Osayleiskaava-alue koostuu selvityksen mukaan pääosin Kuortaneenjärkeä ympäröivistä ranta-pelloista sekä järveä kiertävistä kyläteistä, joiden varrelle harvahko maaseutuasutus on ryhmit-tynyt. Peltomaisemaa rikastuttavat pienialaiset tuoreen ja kuivahkon kankaan metsäsaarekkeet. Kuortaneenjärkeä reunustava peltovyö ulottuu yleensä aivan rantaan asti ja rantavyöhyke on tyypillisesti kapea. Laajempia sara-korteluhuita esiintyy mm. Petäjaniemen ja Hiironniemen poh-joispuolella sekä Ruonanluoman matalarantaisilla edustoilla. Rannoilla on runsaasti loma-asutusta ja luonnontilaista rantaa on niukalti.

Selvitysalueelta ei tavattu valtakunnallisesti uhanalaisia kasvilajeja. Selvityksen mukaan alueella ei ole mahdollisia metsä- tai vesilain mukaisia kohteita. Huomionarvoiset kohteet alueella olivat alavia ja tulvanvaivaamia rantapelloja ja reheviä järvenlahdekkeita (linnusto ja viitasammakko)

Liite 2. Luontoselvitys 2019

EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitut Suomessa esiintyvät lajit

Muun muassa liito-orava, pohjanlepakko ja viitasammakko kuuluvat EU:n luontodirektiivin liit-teessä IV (a) tarkoitettuihin lajeihin, joita koskevat luonnonsuojelulain 78 §:n (aiemmin 49 §:n) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto. Yleiskaava-alueelta vuonna 2019 tehdystä luontoselvityksessä alueelta ei tehty havaintoja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikoista eikä aikaisempia rekisterihavaintojakaan alueelta ollut (Eliölajit-rekisteri). Lähimmät liito-oravan tiedossa olevat esiintymät löytyvät 300 ja 800 metriä suunnittelualueesta etelään, Kuortaneenjärven Länsirannan metsästä.

Lepakkolajeista yleiskaava-alueella tehtiin havaintoja pohjanlepakosta, siippalajeista sekä harva-lukuisesta pikkulepakosta. Pohjanlepakko oli odotetusti yleisimmin tavattu lepakkolaji. Pohjanle-pakko on maamme yleisin ja laajimmalle levittäytynyt lepakkolaji, jota tavataan miltei koko Suomesta hyvin monenlaisista elinympäristöistä ja asutuksen ääreltä. Pohjanlepakoita esiintyy ja niistä kertyy havaintoja todennäköisesti koko selvitysalueella, sillä pohjanlepakoiden tiedetään lentävän varsin pitkiä matkoja, useita kilometrejä päiväpiiloiltaan saalistusalueilleen, jolloin niitä voi tavata melkein mistä vain. Myös siippalajeja (viiksi-/isoviiksi-/vesisiippa) tavataan alueella. Yksittäinen pikkulepakkohavainto oli taltioitunut passiivilaitteeseen 21.8.2017, ja koski todennä-köisesti muuttomatalla olevaa yksilöä. Selvityksessä ei havaittu selvitysalueella luonnonsuojelu-lain 78 §:n (aiemmin 49 §:n) mukaisia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. On kuitenkin mahdollista, että jossain selvitysalueella sellaisia saattaa olla (mm. vanhat rakennukset, luon-nonkolot, linnunpöntöt).

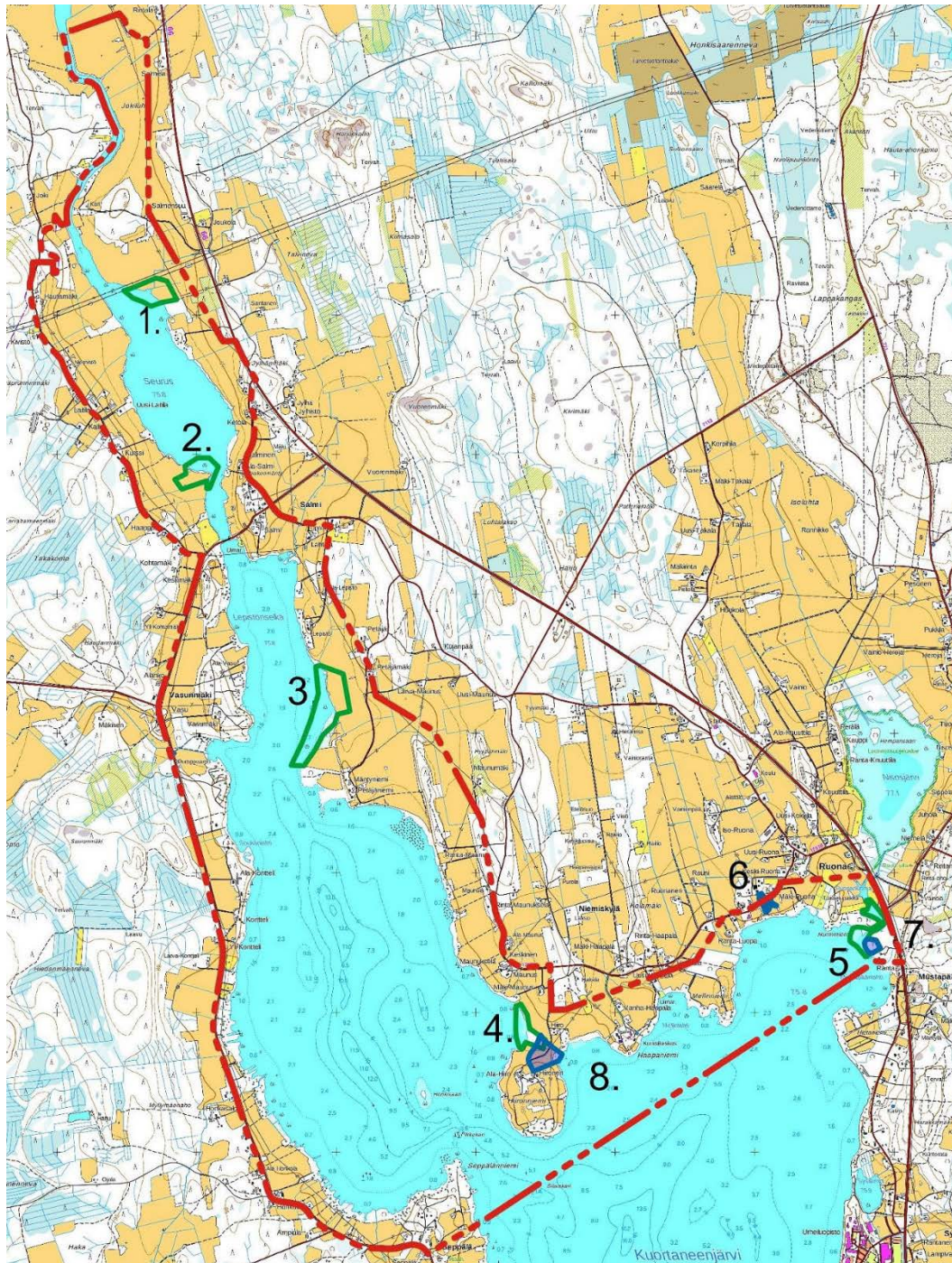
Viitasammakko on osoittautunut Kuortaneenjävällä melko yleiseksi lajiksi. Selvityksessä löydet-tiin useita kohteita, joissa viitasammakot soidinsivat. Tyypillisimmin kohteet ovat alavia tulvapel-toja ja matalia järvenlahdelmia, joissa on runsaasti kasvillisuutta.

Rakentamisessa huomioitavat luontokohteet

Luontoselvityksen mukaan rakentamisessa kannattaa huomioida luonnoltaan arvokkaimmiksi kohteiksi arvioidut kohteet, viisi linnuston pesimä- ja levähdysaluetta, joissa esiintyy myös vii-tasammakkoja sekä kaksi perinnebiotooppia. Luontoselvityksessä tarkemmin luonnehditut luon-tokohteet on esitetty kuvassa 8.

Kohteet 1–5 ovat linnuille tärkeitä pesimä- ja levähdysalueita. Alueella sijaitsee myös viitasam-makoiden lisääntymis- ja levähdysalueita (LSL 78 § (aiemmin 49 §)). Alueen luontoarvot tulee huomioida aluetta koskevissa suunnitelmissa ja toimenpiteissä. Kohteiden lajistoon kuuluvat muun muassa lapasorsa, haapana (VU), tavi, sinisorsa, telkkä, laulujoutsen, silkkiuikku (NT), ruokokerttunen (NT), kalatiira, kurki, suokukko (CR muuonaukaisia levähtäviä parvia), isokuovi (NT), töyhtöhyppä, taivaanvuohi (NT), pajusirkku (VU), pensastasku (VU), västäräkki (NT), ha-rakka (NT), punavarpunen (NT), keltävästäräkki.

Kohteet 6–7 ovat perinnebiotooppeja, joiden kuvaukset tarkemmin kohdissa 2.4.7. ja 2.4.8. Selvityksen mukaan rakentaminen ja muu maankäyttö on toteutettava siten, ettei perinne-biotooppia heikennetä.

Kuva 8. Luontokohteet. Vihreällä rajauksella luontoselvityksen kohteet 1–5 sekä sinisellä perinnebiotoopit, kohteet 6–8. (kohteen nro 8 luonnontila muuttunut, otettu viljelykäyttöön). Suunnittelualueen alustava rajaus punaisella.

2.4.7 Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat

Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat – julkaisun mukaan suunnittelualueella sijaitsee yksi maakunnallisesti arvokas perinnemaisema (Mäki-Ruonan keto) sekä yksi paikallisesti arvokas perinnemaisema (Ruonanluoman rantaniitty). Aluerajaukset on esitetty kuvassa 8.

Mäki-Ruonan keto, maakunnallisesti arvokas

Kuortaneenjärven pohjoisrannalla Ruonassa kyläraitin varrella pienen kumpareen lakiosissa on runsasruohoista niittyä ja ketoa. Niittyä ympäröi kaunis eteläpohjalainen kylämaisema ja niityn yli avautuu järvimaisema. Alue rajautuu Mäki-Ruonan perinteiseen pihapiiriin. Niityn länsilaidalla ovat kookas hyväkuntoinen riihi ja pieni kuivaamorakennus. Keto sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisema-alueelle. Niittyä on käytetty läheisen kyläkoulun opetuskohteena, mihin tarkoitukseen se soveltuisi edelleenkin erinomaisesti. Se on myös mainio mansikkapaikka.

Molemmille puolille kylätietä sijoittuvaa niittyä on käytetty lampaiden ja nautakarjan laitumena. Viimeksi aluetta on laidunnettu lypsylehmillä ja vasikoilla. Karjanpito tilalla on päätynyt vuonna 1983. Alueelle syntynyttä puustoa on tämän jälkeen ajoittain poistettu. Niittyä kulotettiin muutamana keväänä 1990-luvun alkupuolella. Tien varteen on kaivettu puhelinkaapeli.

Niitty on kasvillisuudeltaan edustava ja mosaiikkimaisesti vaihteleva. Tien varressa niitty on keskikesällä laajalti kissankellon siniseksi värjäämää ja ketonellikoiden kirjavoimaa ketoa. Riihen edustalla esiintyy pieniä kissankäpälän, puolukan ja huopakeltanon vallitsevia kangasketolajikkeita. Tien kaakkoispuolella kedolla kasvaa runsaasti ketonoidanlukkua ja ahomansikkaa. Ketoalueiden ympärillä on lajistoltaan vaihtelevia päivänkakkaran, niittynätkelmän, ahopukinjuuren, nurmitädykkeen ja siänkärsämön sekä paikoin myös ahomansikan, paimenmataran, hiirenvirnan ja kissankellon vallitsevia tuoreita pienruohoniittyjä sekä pienruohoisia heinäniittyjä. Heinistä nurmirölli, hietakastikka, timotei, niittynurmikka ja nurmipuntarpää vallitsevat laikuittain. Niityn eteläreunassa esiintyy tuoretta heinäniittyä sekä kurjenpolven, poimulehtien, paimenmataran ja niittynätkelmän vallitsemää suuriruohoista niittyä. Pienellä kivikolla kasvaa runsaasti lillukkaa, kivikon laitamilla on myös horsmaa.

Kuivuudesta johtuen niityn umpeenkasvu on ollut hidasta. Edustavuutensa ansiosta niitty tulisi saada pikaisesti hoidon piiriin. Hoidoksi sopisi parhaiten laidunnus. Kohdetta voidaan hoitaa myös niittämällä. Pienestä koosta johtuen se voitaisiin niittää käsin kylän yhteisillä talkoilla.

Ruonanluoman rantaniitty, paikallisesti arvokas

Kuortaneenjärven koillisrannalla, Nisosjärvestä laskevan Ruonanluoman eteläpuolella sijaitseva paikallisesti merkittävä niittyalue, joka sijoittuu Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen rajalle. Rantaniityt ovat olleet noin kahdeksan lehmän laitumena ainakin 1930-luvulta vuoteen 1968. Yläpuolisten peltojen viljelykierron mukaan laidunnuksessa on ollut ajoittain katkoksia. Niityn voimakkaasti pensoittuvia yläosia on raivattu viimeksi 1990-luvun alussa. Niityn uloimmissa osissa on kortteikkaa ja vesisaraikkaa. Yläosan pensoittunut kasvillisuus on mosaiikkimaista. Kurjenjalan ja mesimarjan vallitsevat alat ja jousivihvilävaltaiset laikut ovat tavallisia. Lisäksi esiintyy vesisara-, viiltosara- ja luhtakastikkayhdyskuntia. Raivattaessa niitylle on jätetty harvakseltaan hieskoivua. Raivatun pensaikon tilalla on runsaasti uutta pajukkoa.

Hoidoksi soveltuisi laidunnus. Ennen laidunnuksen aloittamista alue on syytä raivata. Raivauksen jälkeen tehokas laidunnus on aloitettava pikaisesti vesakon kurissa pitämiseksi.

Lähde: Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan perinnemaisemat, Kekäläinen ja Molander 2003.

2.4.8 Maatalousalueiden kosteikkojen ja luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma 2011

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on laatinut Kuortaneelle maatalousalueiden kosteikkojen ja luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelman vuonna 2011. Osayleiskaava-alue sisältyy yleissuunnitelman selvitysalueeseen. Yleissuunnitelman mukaan suunnittelualueella sijaitsee kuusi luonnon monimuotoisuus- ja maisemakohdetta. (ks. kuvat 9–11)

Yleissuunnitelmassa tarkemmin luonnehditut luonnon monimuotoisuus- ja maisemakohteet:

5. Suojavyöhyke

21. *Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä elinympäristö, kiviaita*

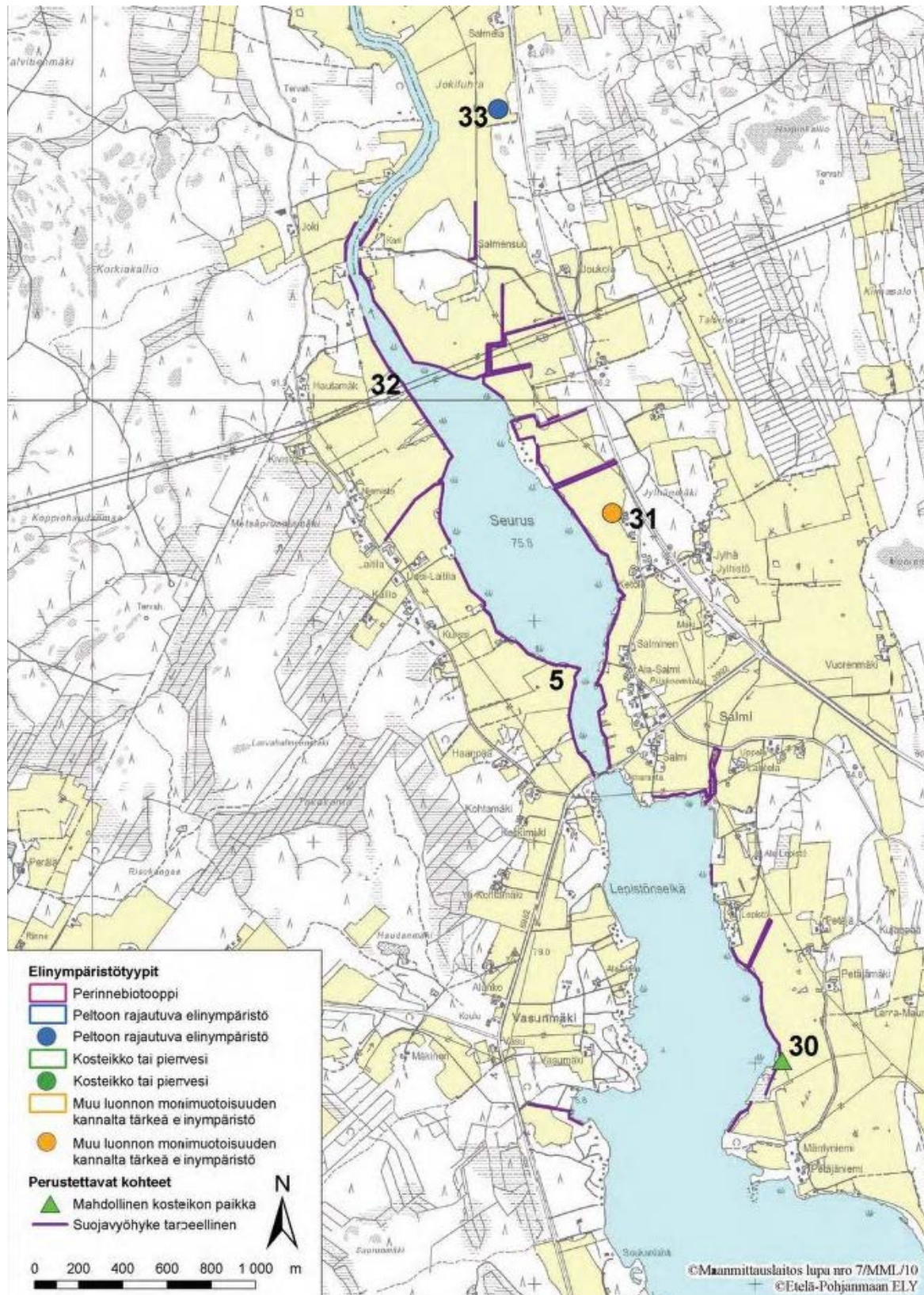
22. *Perinnebiotooppi, kostea suurruohoniitty (luonnontila muuttunut, otettu viljelykäyttöön)*

29. *Perinnebiotooppi, Mäki-Ruonan keto*

30. *Mahdollinen monivaikutteisen kosteikon paikka ja tulvapelto*

31. *Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä elinympäristö, maisemapuu*

32. *Tulvapelto*

Kuva 9. Ote yleissuunnitelman kartasta 9, kohteiden 30–33 sijainti sekä osa kohteesta 5.

Kuva 10. Ote yleissuunnitelman kartasta 7, kohteiden 21–22 sijainti sekä osa kohteesta 5.

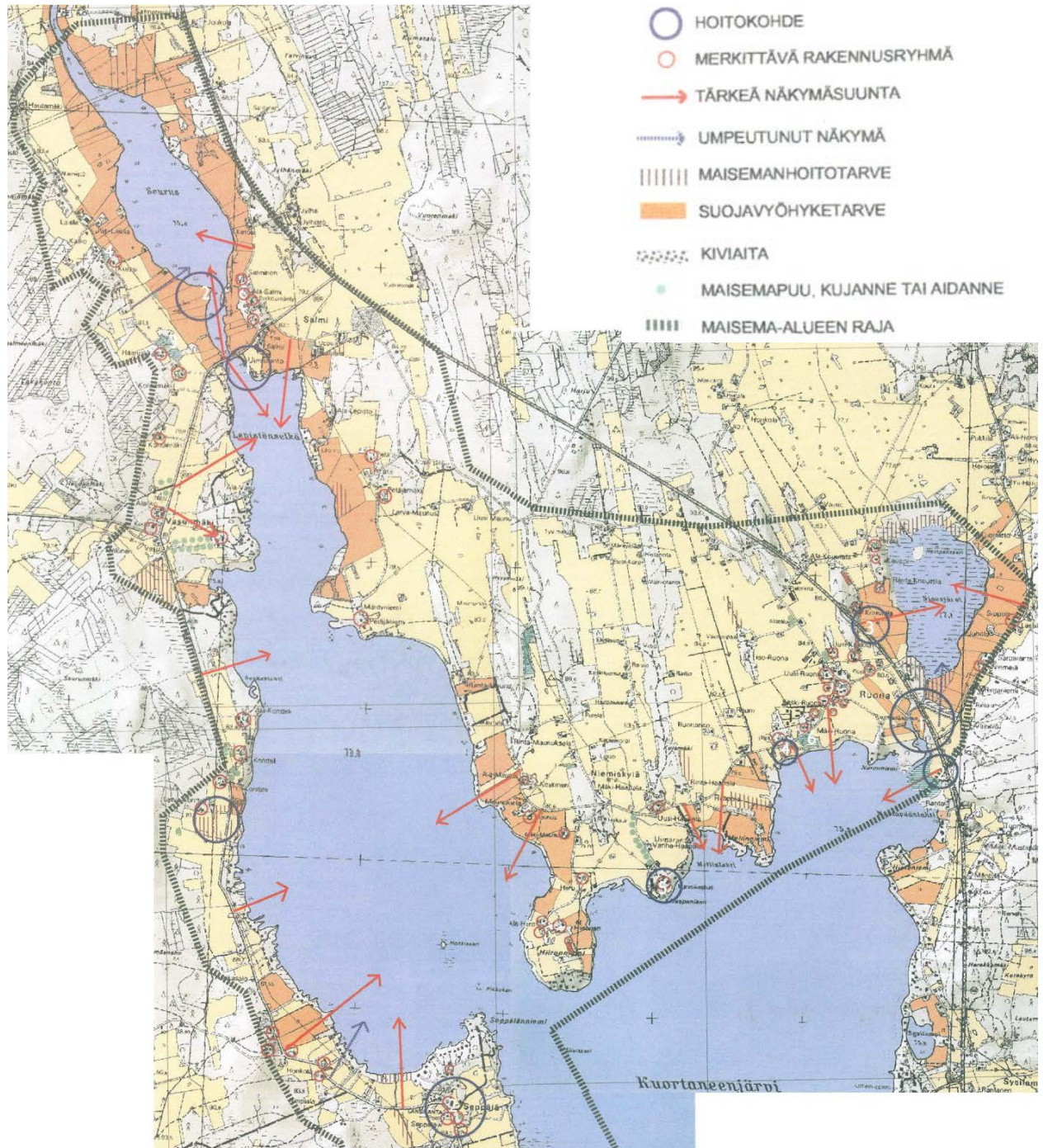
Kuva 11. Ote yleissuunnitelman kartasta 8, kohteen 29 sijainti sekä osa kohteesta 5.

2.5 Maisema

Maiseman perusrakenne on syntynyt jääkaudella ja sen jälkeen maanpinnan kohotessa. Nykyinen Kuortaneenjärvi oli Litorinameren lahti, joka ulottui Sarvikkaankoskelle asti. Maankohoamisen seurauksena rantaviiva vetäytyi vuosituhansien kuluessa länteen.

Kuortaneenjärvi ympäristöineen sijaitsee Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien reunavyöhykkeellä. Suunnittelualueen maisema koostuu Lapuanjokilaakson laajoista peltomaisemista, joita reunustavat metsäiset rinteet. Asutus on keskittynyt suurelta osin järven ympärillä kulkevien teiden varalle.

Lapuanjokilaaksoa ja Kuortaneenjärkeä ympäröivät viljelylakeudet ovat osa valtakunnallisesti arvokasta pohjalaista kansallismaisemaa, Kuortaneenjärven kulttuurimaisemaa. Kansallismaisemat, joita on valtakunnassa yhteensä 27, ovat tärkeä osa kansallista kulttuuriamme.

Kuva 12. Maisema-analysikooste (Lähde: Kuortaneenjärven kulttuurimaisemissa, Länsi-Suomen ympäristökeskus 2000).

2.5.1 Ruonan maisemanhoitosuunnitelma 2006

Ruonan kylään on laadittu maisemanhoitosuunnitelma vuonna 2006. Suunnitelman mukaan kyläympäristön rakentamisen, hoitamisen ja kehittämisen perustana tulisi olla maisemallisen väljyyden säilyttäminen, perinteisen paikallisympäristön ominaispiirteiden turvaaminen sekä asukkaiden viihtyisyyden ja hyvinvoinnin tukeminen. Esim. uudisrakentaminen polveileville metsäreunoille ja perinteisen pihapiirin soveltaminen, uudisrakentamisen sovittaminen vanhaan rakennuskantaan, suurten yksittäisten puiden ja peltoalueiden puuryhmien sekä kylän pääraittien ympäristön säilyttäminen. Suunnitelmassa on suositeltu, että rantakaavassa huomioidaan nykyinen rantarakentaminen, joka levittäytyy tiheänä niille ranta-alueille, jotka eivät ole herkkiä tulville, ja uutta rantarakentamista ei toivota kylän alueelle, etteivät näköalat sulkeutuisi järveä kiertäviltä teiltä.

2.5.2 Ruonan kyläsuunnitelma 2010

Ruonan kylään on laadittu kyläsuunnitelma viimeksi vuonna 2010. Suunnitelmassa kehittämisen painopistealueina on mainittu mm. kylätalon monipuolinen käyttö, nuorten saaminen mukaan toimintaan, jätevesi- ja energia-asiat, asunto- ja tonttipörssi, historian ja maiseman hyödyntäminen, asuinympäristön viihtyvyyden ja toimivuuden parantaminen, maisemanhoitosuunnitelman käyttäminen mahdollisen kaavan lähtökohtana sekä Ruonan matkailun kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman tekeminen.

2.5.3 Kuortaneenjärven maisemaselvitys 2017

Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan yhteydessä on vuonna 2017 selvitetty suunnittelualueen ympäristön maiseman rakennetta (FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy). Selvityksen mukaan Kuortane kuuluu harjujen luonnehtimaan alueeseen. Ruonan kylän läpi kulkee pohjois-eteläsuunnassa Suomen suurimpiin kuuluva jäätikköjokimuodostuma Pietarsaari-Kuortane-Ruovedenharju.

Kuortaneenjärvi ja Seuruksen kautta laskeva Lapuanjoki muodostavat maiseman rungon. Pellot jatkuvat monin paikoin avoimina ranta- ja tulvaniittyinä vesirajaan asti. Paikoitellen rantatörmä on hieman jyrkempi ja puustoinen. Asutus keskittyy alavilta pelloilta kohoaville kumpareille ja pienten selänteiden reunoille. Tarkastelualueen itäpuolella Nisosjärven itärannalla kohoaa muuta maastoa selvästi korkeampi kalliainen mäki. Muualla aluetta ympäröivät kuivat kangasmetsät sekä suoalueet. Etenkin Ruonan ja Maununmäen välisellä alueella alavien peltojen välistä kohoaa pohjois-eteläsuuntaisia selänteitä, jotka ovat säilyneet metsäisiä. Vanha tiestö seuraillee niitä ja asutus keskittyy selänteiden reunoille. Maisemallinen solmukohta muodostuu Ruonanluoman ja Salmen silloille, mistä on laajat näkymät yli rantaniittyjen ja peltojen sekä vesistöjä pitkin.

Selvitysalue kuuluu Kuortaneenjärven ympäristön valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Maiseman arvo perustuu vesistöjä ympäröivään tasapainoiseen viljelymaisemaan, jota hyvin hoidetut pohjalaistalot luonnehtivat. Alueelta on löydetty kivikautisia asuinpaikkoja. Pysyvä asutus on syntynyt ensin juuri vesistöjen rannoille. Kuortaneenjärveä ympäröiviä alavia maita on varhaisista ajoista lähtien hyödynnetty niittyinä ja peltoina. Myös tieverkko on osin vanhaa. Haapaniemen pappila on 1700-luvulta ja Ruona ja Niemiskylä ovat vanhoja kyliä, joissa on säilynyt 1800-luvun rakennuskantaa.

Luonnonmaisemaa luonnehtii voimakas ihmisvaikutus. Viljelysten ohella luonnonmaisemaa hallitsee itse Kuortaneenjärvi ja sen vesistömaisema. Alueella ei ole jäljellä luonnontilaisia elinympäristöjä, mutta ihmistoiminta on muovannut alueelle sekä maiseman- että luonnonarvojen kannalta merkityksellisiä perinnemaisemia.

Liite 3. Maisemaselvitys 2017

Kulttuurimaiseman kehitys

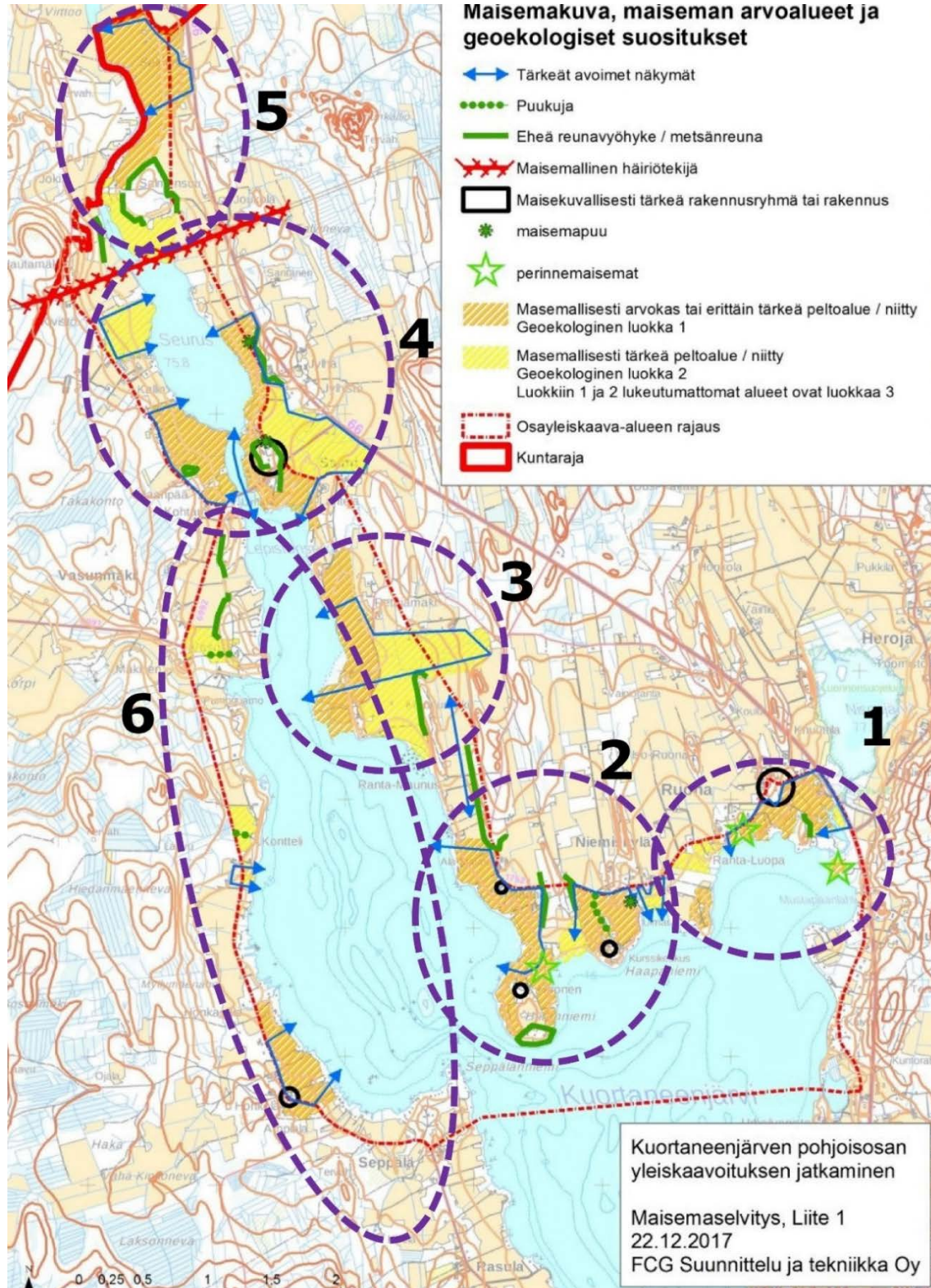
Ähtärin vesireitin ympäristö, johon myös Kuortane kuuluu, on ollut esihistoriallisella ajalla ja varhaisella keskiajalla satakuntalaisten ja hämäläisten eränkävintialuetta. Nykyinen asutus alueelle on alkanut kehittyä 1500-luvun puolivälissä. Ensimmäiset verotiedot Kuortaneella sijainneista tiloista löytyy vuodelta 1549. Kurdana byssä oli tällöin neljä noin hehtaarin kokoista tilaa, jotka sijoittuivat nykyisen Ruonan ja Salmen alueille. Vuoden 1600 manttaaliluettelossa Kuortaneella oli 21 taloa. Kuortane perustettiin Lapuan kappeliksi 1645 ja ensimmäinen pappila Kuortaneen kappeliseurakunnalle rakennettiin Haapaniemeen 1663.

Pellot sijoittuivat hedelmälliselle rantavyöhykkeelle ja ne perustettiin kydöttämällä. Ravinteiden ehydyttyä viljan viljelyssä pellot jätettiin heinittymään niityksi. Alueella on myös sijainnut hyviä luonnonniittyjä.

Tervanpoltosta muodostui jo 1600-luvulla tärkeä sivuelinkeino ja se vaurastutti alueen talollisia. 1700-luvulla siitä tuli Kuortanelaiden pääelinkeino. 1600-luvulla rakennettiin yksi- ja kaksitupaisia tuparateja asuintaloiksi. Tarkastelualueella talot sijoittuivat yksittäistaloiksi omien viljelmien keskelle jo 1600-luvulla. Suurin osa Kuortaneen pohjalaistaloista on 1800-luvun alkupuolelta. Kuortaneella isojako aloitettiin 1760-luvulla jakamalla pellot. Metsät saatiin jaettua vasta 1800-luvun alussa. Kuortaneen taloluku kaksinkertaistui 1700-luvun aikana. Peltoala on kasvanut 1600-luvun 100 hehtaarista ollen suurimmillaan 1950–60-luvuilla, jolloin viimeiset suot oli raivattu ja suuri osa niityistä oli otettu viljelyn piiriin. Torppien itsenäistyminen ja asutusta koskevan lainsäädännön muuttuminen sijoittuvat 1900-luvun alkupuolelle. Myös toisen maailmansodan jäl-

keinen asutustoiminta vaikutti jonkin verran kylien maisemaan. Asutus- ja viljelystilat sijoittuivat maisemaan vanhemman rakennuskannan tapaan. Talotyyppinä yleistyi ns. rintamamiestalo.

1960-luvulla alkaneen rakennemuutoksen ja maalta muuton seurauksena tilakoko kasvoi, maatalous koneellistui ja työvoiman tarve väheni. Alueella näkyvänä muutoksena on samoihin aikoihin alkanut kesämökkirakentaminen. Rantaniittyjen ja -peltojen yhtenäiset mökkien muodostamat nauhat yhdessä kasvavan puuston kanssa ovat supistaneet merkittävästi laajoja näkymäalueita Kuortaneenjärven ympäristössä. Seurusjärven rannat ovat paremmin säilyneet avoimina.

Kuva 13. Maisemakuva, maiseman arvoalueet ja geokologiset suositukset sekä suunnittelualueen alustava rajaus (FCG Suunnittelu ja tekniikka 2017).

Tarkastelualueella maisemasta hahmottuu kuusi maisemallista kokonaisuutta: 1) Ruona, 2) Haapaniemi-Hiironniemi-Maunus, 3) Petäjaniemi-Lepistö, 4) Salmi ja Seuruksen rannat, 5) Lapuanjoen ranta ja 6) Kuortaneenjärven Länsiranta.

Maisemaselvityksen maankäyttösuositukset ja maisemanhoitotoimenpiteet

Selvityksen tavoitteena on antaa riittävää pohjatietoa kaavoitukseen alueen maiseman perustekijöistä ja maiseman arvokohteista sekä maisemallisista maankäytön suosituksista.

Selvityksen mukaan kulttuurimaiseman kannalta arvokkaimpia alueita ovat edelleen avoimina säilyneet varhaiset pellot ja niityt, joiden rantavyöhykekin on säilynyt avoimena ja/tai joiden yhteydessä on vanhaa rakennuskantaa. Nämä alueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaina tai erittäin tärkeinä peltoalueina / niittyinä ja ne tulisi säilyttää avoimina peltoina tai niittyinä.

Suunnittelualueella on myös muutamia laajempia avonaisia peltoalueita, joiden yli aukeaa laajoja yhtenäisiä näkymäalueita. Arvokkaimpia näistä ovat alueen pohjoisrajalla Lapuanjokeen rajoittuva peltoaukea, Seurusta ympäröivät peltoaukeat sekä Maununmäen ja Petäjämäen väliin jäävä peltoaukea. Peltoaukeat pääpiirteissään ja etenkin niiden suoraan vesistöihin rajoittuvat osat tulisi säilyttää avonaisina. Peltoja rajaavien selänteiden reunojen täysikasvuinen puusto tulisi säilyttää eheänä vyöhykkeenä. Mikäli selänteiden reunoille rakennetaan, tontin ja peltoaukean rajalle suositellaan istutettavan kerroksellista kasvillisuutta.

Maisemallisesti tärkeiksi peltoalueiksi / niityiksi osoitetut vanhat pellot ja niityt suositellaan säilyttämään pääosin avoimina. Rakentaminen tulisi ohjata alueiden selänteiden puolille reunoille tai nykyisen asutuksen yhteyteen.

Luonnonarvot ja -maisema kytkeytyvät alueella tiiviisti ihmistoiminnan muokkaamaan ympäristöön ja sen arvoihin sekä itse järven mataliin kortteikkosiin lahtiin. Arvokkaimmat ja herkimmat luonnonmaiseman elementit ovat arvokasta lajistoa kasvavat perinnemaisemat, joita uhkaa umpeenkasvu. Alueella sijaitsevien kolmen perinnemaiseman (Hiironniemen kannaksen suurruohonniitty, Mäki-Ruonan keto ja Ruonanluoman rantaniitty) hoito niitoin ja pensaston sekä nuoren puuston raivauksin on suositeltavaa, mikä alueet ovat jääneet laidunkäytöstä pois eikä laidunnusta voi aloittaa uudelleen. Perinnemaisemien ohella tärkein luontoarvoja sisältäviä maiseman elementtejä ovat Kuortaneenjärven kortteikkoa ja muuta vesikasvillisuutta kasvavat matalat lahdet. Niillä on monin paikoin linnustollista arvoa sekä potentiaalia muun arvokkaan lajiston kuten viitasammakon esiintymisalueena.

Tällaisten lahtien rannoilla täydennysrakentaminen tulee olla maltillista ja vesialueella suoritettavat toimenpiteet kuten ruoppaukset ja vesikasvillisuuden niitot tulee harkita tarkoin. Maisemaintoimintoihin on yhdistetty luontoselvityksen esiselvityksessä saadut tiedot luonnonmaiseman edustavimmista näkymistä sekä luonnonmaiseman herkistä kohteista. Maiseman ja luonnonarvojen perusteella on laadittu ns. geokologinen luokitus (rajaukset esitetty liitteessä 3) eli luonto- ja maisema-arvoihin perustuva alueittainen maankäyttöä ohjaava suositusluokkakartta. Myös uhanalaisen lajiston esiintymispaikat on otettu huomioon luokitusta laadittaessa.

Luokituksen luokat suosituksineen ovat:

Luokka 1: maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokkaat alueet, joille rakentamista ei suositella

Luokka 2: maisema- ja luonnonarvoja sisältävät alueet, jotka soveltuvat tietyin rajoituksin rakentamiseen

Luokka 3: rakentamiseen soveltuvat alueet, joilla ei ole erityisiä maisema- ja luonnonarvoja.

2.6 Rakennettu ympäristö

2.6.1 Asutus

Osayleiskaavan suunnittelualueella asutus on vaihtelevan ikäistä tiestöön tukeutuvaa kyläasutusta sekä vapaa-ajan asutusta rannan läheisyydessä.

2.6.2 Elinkeinot ja työpaikat

Suunnittelualueella harjoitettavia elinkeinoja ovat maatalous ja sen liitännäiselinkeinot.

2.6.3 Palvelut

Haapaniemen pappila toimii Lapuan hiippakunnan koulutus- ja majoituskäytössä. Ruonan kylässä toimii alakoulu ja päiväkotiki sekä Rinkirannan kylätalo. Muuten alue tukeutuu Kuortaneen keskustan palveluihin, jossa sijaitsevat mm. peruskoulut sekä urheilulukio, joka toimii urheilupuiston läheisyydessä.

2.6.4 Maa- ja metsätalous

Suuri osa kaava-alueesta on maa- ja metsätaloustaloudessa. Kuortaneenjärven, Seuruksen ja Lapuanjoen ympäristössä on laajoja viljelyksessä olevia peltoalueita. Metsä-alueita on kaava-alueen itä- ja länsipuolella. Merkittävän osan alueen elinkeinorakenteesta muodostaa maa- ja metsätalous. Alueella ei ole eläintiloja.

2.6.5 Tekniset verkostot

Vesijohtoverkosto kattaa pääosin suunnittelun alueen rakennetun ympäristön. Siirtoviemäri kunnan jätevedenpuhdistamolta Lapualla kulkee Länsirannantien varressa. Siirtoviemäriin on mahdollista liittyä. Seuruksen poikki kulkevat itä-länsisuuntaisesti Fingrid Oyj:n 110 kV ja 400 kV voimajohtolinjat välillä Alajärvi–Seinäjoki. Johtoalueen leveys on yhteensä 85 metriä, ulottuen 31 metrin etäisyydelle 400 kV johtolinjasta ja 26 metrin etäisyydelle 110 kV johtolinjasta. Suunnittelun alueella sijaitsee lisäksi 20 kV sähkölinjoja. Tekniset verkostot on esitetty kuvassa 14.

2.6.6 Tieverkko ja liikenne

Liikenneviraston 1.1.2018 julkaiseman tienumerokartan mukaan suunnittelun alueen itäpuolella oleva Lapuantie on kantatietaluokkaan kuuluva maantie. Suunnittelun alueella yhdystietaluokkaan kuuluvia maanteita ovat Länsirannantie, Salmentie, Ruonantie sekä Niemiskyläntie. Maantielaissa on määritelty maanteille 20 m tien keskijonista ulottuva suoja-alue, jolla ei saa sijaita rakennuksia eikä sellaista rakennelmaa, josta aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle.

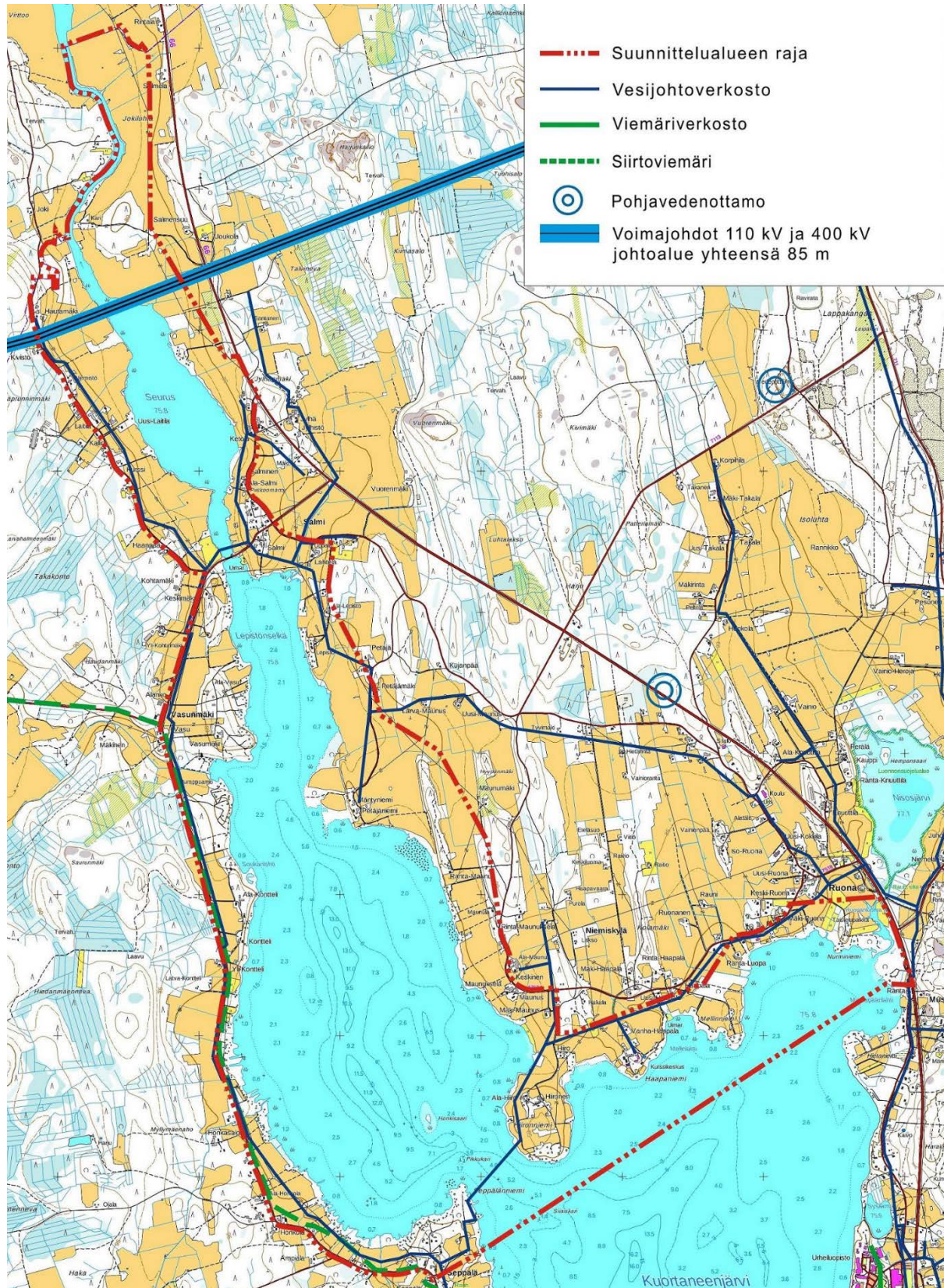
Alueella on maanteiden lisäksi kunnan teitä ja yksityisteitä.

Suunnittelun alueen yleiset tiet ja niiden keskimääräiset liikennemäärät ovat vuoden 2018 tierekisteritietojen mukaan:

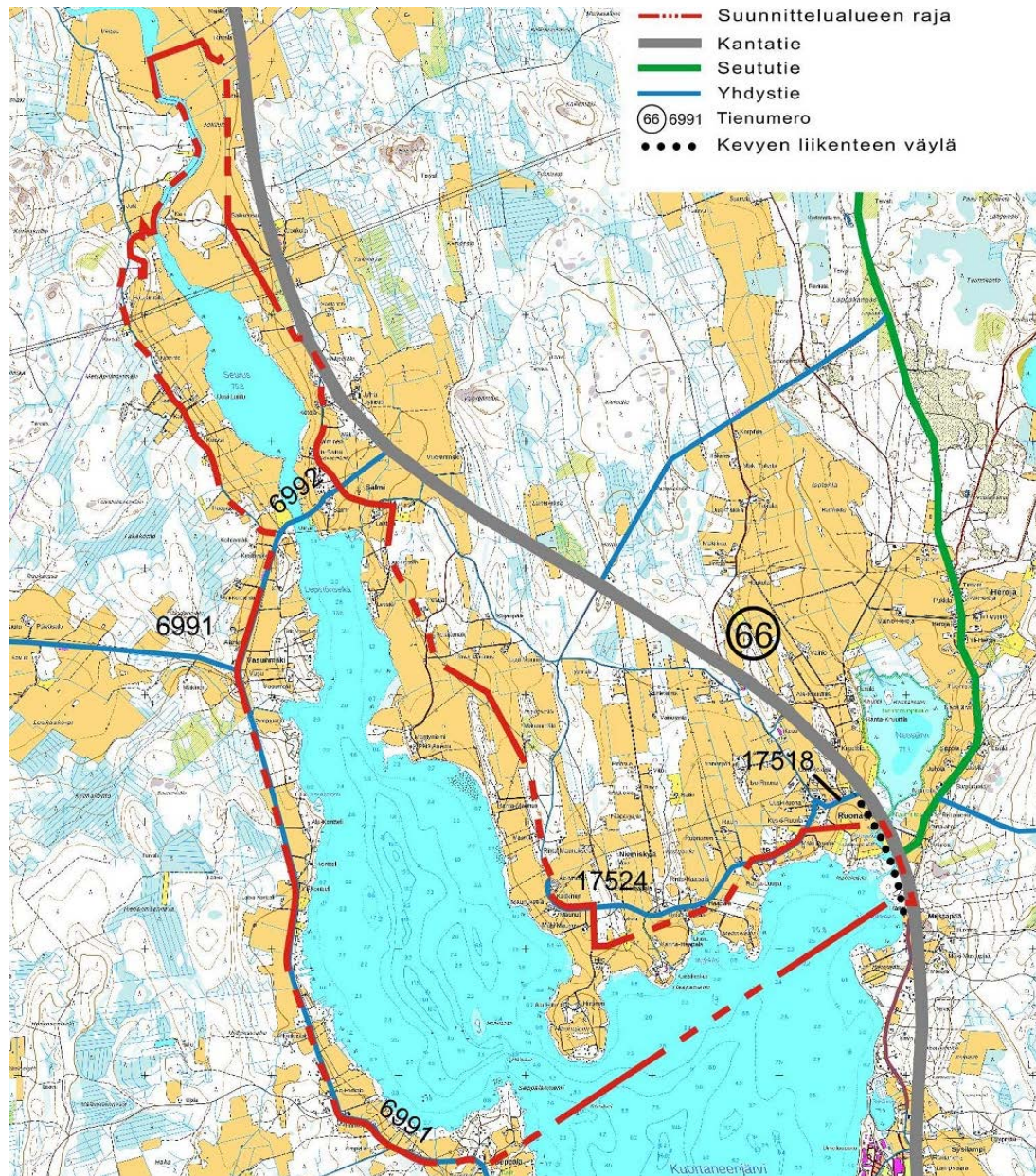
Kantatie 66 Orivesi – Lapua (Lapuantie)	
– pohjoisesta Salmentien risteykseen	1346 ajon/vrk
– Salmentien risteyksestä Alajärventien risteykseen	1521 ajon/vrk
– etelästä Alajärventien risteykseen	3546 ajon/vrk
Yhdystie 6991 Lapua – Mikkilä (Länsirannantie)	429 ajon/vrk
Yhdystie 6992 Salmi – Vasunmäki (Salmentie)	204 ajon/vrk
Yhdystie 17518 Ruona (Ruonantie)	321 ajon/vrk
Yhdystie 17524 Ruona – Niemiskylä (Niemiskyläntie)	228 ajon/vrk

Kevyt liikenne

Lapuantien länsipuolella on kevyen liikenteen väylä Ruonantien ja Sysilammentien välillä. Osayleiskaavan yleiset tiet ja kevyen liikenteen väylät on esitetty kuvassa 15 Liikenneverkko.

Kuva 14. Tekniset verkostot. Suunnittelualueen alustava rajaus punaisella.

Kuva 15. Nykyinen liikenneverkko. Suunnittelualueen alustava raja punaisella.

2.6.7 Virkistys

Ulkoilureitit

Talvisin Kuortaneenjärven ympäri kiertävät jääladut. Länsirannantie, Salmentie, Ruonantie ja Niemiskyläntie kuuluvat pyöräilyreitistöön. Järven poikki kulkee moottorikelkkareittejä idän suunnasta Urheiluopiston kautta Seppälänniemen länsipuolelle sekä Salmelle ja edelleen länteen.

Uimaranta

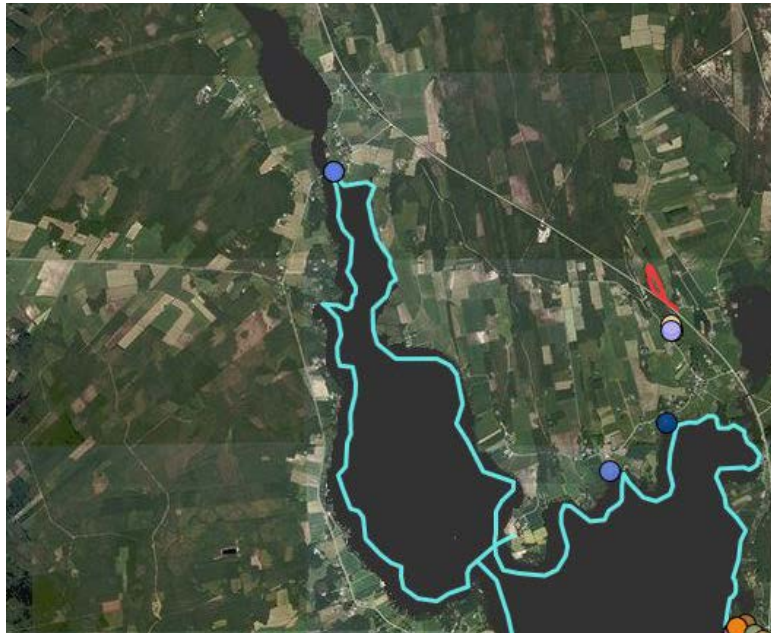
Suunnittelualueella sijaitsevat Ruonan ja Salmen uimarannat sekä Ruonan Rinkirannan talviuintipaikka. Salmen uimarannan yhteydessä on kyläyhdistyksen ylläpitämä vuokrattava rantsauna.

Venereitti, venesatama ja veneenpitopaikat

Kuortaneenjärvellä on veneväylä Salmelta jokea pitkin Kuhajärvelle saakka. Salmen vierasvenelaituri on Salmen uimarannan yhteydessä. Ruonan uimarannan yhteydessä on yleinen veneenpitopaikka ja Mäki-Ruonan alueella yhteisalueen osakkaiden käyttöön tarkoitettu veneenpitopaikka.

Honkisaassa on kaksi laavua ja tulentekopaikka ja sinne on yhteys venereitiltä.

Kuortaneenjärvi on virkistyskäytön kannalta merkittävä. Ranta-asutuksen lisäksi järven rannoilla on n. 160 kesämökkiä.

Kuva 16. Virkistyskohteet alueella. Sinisellä viivalla latureitti ja sinisillä ympyröillä Salmen ja Ruonan uimaranta sekä tummansinisellä ympyrällä vanha Ruonan kansakoulu, joka toimii kylätalona (Lähde: Lipas – liikuntapaikat 06/2019).

Kuva 17. Suunnittelualueen ja lähiympäristön reitit Kuuden tähden reitistön ulkoilureittikartalla (lähde: Kuusiokunnat 2006)

Kuva 18. Moottorikelkkareitit Kuortaneen lähialueilla (Kelkkareitit.fi 2021).

Kuva 19. Salmen silta, uimaranta ja venesatama.

2.6.8 Muut

Suunnittelualueen ympäristössä on laajoja metsäalueita, jotka tarjoavat hyvät mahdollisuudet metsästykseen, marjastukseen, sienestykseen, patikointiin ja retkeilyyn.

2.7 Erityispiirteet, kulttuurimaisema ja suojelukohteet

Arvokkaita ympäristökohteita on esitetty kuvassa 24 *Kulttuuriympäristökohteet ja -alueet*. Arvokkaat ympäristökohteet koostuvat arvokkaista maisema-alueista, kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaista kohteista ja ympäristöistä. Muinaisjäänökset ja kulttuuriperintökohteet on esitetty kuvassa 22, arvokkaat luontokohteet kohdissa 2.4.6 *Luontoselvitys 2019* sekä kuvassa 8 *Luontokohteet*.

2.7.1 Muinaismuistot

Arkeologinen inventointi 2017

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu inventoi touko- ja kesäkuussa 2018 muinaisjäänöksiä osayleiskaava-alueelta. Alueelta on aiemmin tehty Kuortaneen muinaisjäänösten perusinventointi 198283 (Markku Torvinen, Museovirasto). Tuolloin tarkastettiin ja paikannettiin lähinnä tunnettuja kohteita ja esineiden löytöpaikkoja. Inventoinnissa tutkittiin maastosta mahdolliset muinaisjäänösalueet esiselvityksen perusteella. Selvityksen mukaan suunnittelualueella sijaitsee yksi kivikautinen muinaisjäänös, joille esitetään sm-merkintää sekä 18 historiallisen ajan kulttuurihistoriallista kohdetta, joille esitetään s-merkintää. Lisäksi selvityksessä mainitaan suunnittelualueelta 11 kivikautista irtolöytöpaikkaa.

Kuva 20. Ote arkeologisen inventoinnin kuvasta, Majan sijainti ja kohderajaus (lähde: Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2018).

Kivikautiset asuinpaikat, kiinteitä muinaisjäännöksiä, rauhoitusluokka II:

Kohde	Tyyppi / ajoitus	muinaisrekisteritunnus	suojelumerkintäehdotus
1 Maja	asuinpaikat kivikautinen	300010040	sm

Kulttuuriperintökohteet

Kohde	Tyyppi / ajoitus	suojelumerkintäehdotus
17 Haapaniemi	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
18 Hautamáki	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
19 Hiironniemi/Hiironen		S
/Hiiro	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
20 Honkola	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
21 Kontteli	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
22 Kurssi	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
23 Lepistö	kylänpaikat/torpat, uusi aika	S
24 Maunus	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
25 Máki-Ruona	kylänpaikat/torpat, uusi aika	
26 Petájániemi	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
28 Salmi	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
30 Vasumáki	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
31 Yli-Salmi	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	S
32 Vasumáki 2	kylänpaikat/kantatalot, uusi aika	-
33 Kontteli 2	rakennusten pohjat/uunin jäännös, uusin aika	-
34 Kuortaneenjärvi	kultti- ja tarinapaikat/ tarinapaikat, uusi aika	-
35 Länsiranta	kultti- ja tarinapaikat/ tarinapaikat, uusi aika	-
36 Nurminiemi	tapahtumapaikat/ taistelupaikat, uusi aika	S
37 Piiskoománty	tapahtumapaikat, uusi aika	S

Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja suoraan muinais-
muistolain nojalla. Laki pitää kaikkia muinaisjäännöksiä samanar-
voisina. Lisätietoja Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösre-
kisterissä: <http://kulttuuriymparisto.nba.fi>.

Liite 4. Arkeologinen inventointi 2018

Kuva 21. Piiskoománty vuonna 2018.

Muinaisjäännökset 1-3 punaisena ympyränä, esihistorialliset irtalöytöpaikat 4-16 kolmiona, kulttuuriperintökohteet 17-31 ja 33-39 sinisenä ympyränä, muu havainto kohde nro 32 nelionä.

Kuva 22. Ote arkeologisen selvityksen yleiskartasta (lähde: Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu 2017). Suunnittelualueen alustava rajausta sinisellä katkoviivalla.

2.7.2 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Ympäristöministeriö teki 18.11.2021 päätöksen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista. VAMA 2021 korvaa Valtioneuvoston 5.1.1995 periaatepäätöksen mukaisen aiemman inventoinnin. Suunnittelualue kuuluu suurelta osin valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen:

111. *Kuortaneenjärven kulttuurimaisemat. Arvo perustuu Kuortaneenjärveä ja Lapuanjokilaaksoa ympäröivään tasapainoiseen viljelymaisemaan, jota luonnehtivat monet hyvin hoidetut pohjalaistalot pihapiireineen. Alueella on poikkeuksellisen paljon vanhaa rakennusperintöä sekä perinteisessä asussaan säilyneitä kyläkokonaisuuksia. Kuortaneenjärvi muodostaa alueelle oman hallitsevan maisemaelementtinsä hiekkarantoineen, rantatörmineen ja ruovikkoisine lahtineen.*

Lähde: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA2021), Ympäristöministeriö 2021.

2.7.3 Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt

Valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen luettelon päivitys (RKY 2009) on tullut voimaan 1.1.2010. Suunnittelualueelle sijoittuvat Haapaniemen pappila sekä osittain Ruonan kylä.

”Ruonan kylässä on useita kaksikerroksisia pohjalaistaloja pihapiireineen ja ne ovat erittäin edustava esimerkki eteläpohjalaisesta talonpoikaisarkkitehtuurista. Samaa Kuortaneenjärven kulttuurimaisemaan kuuluu Haapaniemen 1770-luvulla rakennettu pappila. Ruonan kylällä on myös sotahistoriallista merkitystä Suomen sodan taistelupaikkana.

Ruonan kylä sijaitsee peltomaisemassa Kuortaneenjärven koillispuolella, missä etelästä tuleva vanha maantie on haarautunut Alajärvelle ja Vaasaan. Pohjukan kapeikkoon on jo 1600-luvulla rakennettu silta. Nykyinen, varsinaiselta liikenteeltä pois jäänyt Ruonaluoman ja tulvaniityn yli kulkeva 325 metriä pitkä kivisilta maavalleineen on rakennettu 1877.

Ruonan kylän tilat ovat kyläkeskustan lisäksi vanhojen maantielinjojen varrella, nykyisen valtatie 66:n molemmin puolin. Kylän rakennuksista mainittakoon Knuuttilan, Maunuksen, Syrjä-Kokkilan, Mäki-Kokkilan ja Uusi-Haapanalan talot. Punamullatuille kuortanelaisille talonpoikaistoille, joissa ikkunanpielet ja nurkkalaudat ovat valkoiset, on ominaista räystäiden koristelutoitukset sekä ullakkopäätyjen keltamultamaalaus.

Kuortaneenjärven pohjoisrannalta työntyvän Haapaniemen kärkeä, Ruonan kylän laidalla, sijaitsee Kuortaneen seurakunnan entinen pappila. Pappilarakennus on peräisin vuodelta 1779. Se on tyypillinen karoliininen keskeissalirakennus. Punamullatun pappilan lisäksi pihapiirissä sijaitsee kaksikerroksinen koulutuparakennus, rivi aittoja sekä kiviavetta. Järvenpuoleiselle rinteelle on istutettu puisto. Hyvin hoidettua kokonaisuutta täydentävät vanhaan rakennuskantaan sovitettavat uudet kurssirakennukset. Haapaniemen pappila toimii Lapuan hiipakunnan kurssi- ja leirikeskusena.

Ruonan kylä ja Haapaniemen pappila ovat osa valtakunnallisesti arvokasta Kuortaneenjärven maisema-alueita.”

Lähde: Rakennettu kulttuuriympäristö – Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt 2010. Museovirasto

Suunnittelualueelle sijoittuu osittain kaksi vanhaa RKY 1993 –luettelon mukaista valtakunnallisesti arvokasta kulttuurihistoriallista ympäristöä. Museoviraston mukaan vanha luettelon kohteet huomioidaan jatkossa maakunnallisesti arvokkaina kulttuurihistoriallisina ympäristöinä.

73. Ruonan kulttuurimaisema

Ruonan kulttuurimaisemassa on säilynyt eteläpohjalaista rakennuskulttuuria Maunuksen, Uusi-Haapanalan, Syrjä-Kokkilan ja Knuuttilan taloissa. Ruonan kylässä käytiin suuri taistelu Suomen sodan aikana. Paikalla on tapahtumasta kertova muistomerkki. Alueella sijaitsee Haapaniemen pappila, joka on rakennettu 1779 sekä Ruonan kivisilta, joka on vuodelta 1877.

74. Länsirannan kylä ja kulttuurimaisema

Seudun perinteistä, poikkeuksellisen komeaa talonpoikaista rakennustapaa edustaa Länsirannan kylässä muun muassa Viitalan talo. Tämä Lakeuksien lukoksi kutsuttu kaksikerroksinen asuinrakennus on vuodelta 1835. Pihapiiriin kuuluu myös vanha aitta.

Lähde: Rakennettu kulttuuriympäristö – Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museovirasto, Ympäristöministeriö. 1993.

2.7.4 Maakunnallisesti merkittävät kulttuurimaisemat

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan (2005) mukaan suunnittelualueella on maakunnallisesti merkittävä Lapuanjoen kulttuurimaisema Kuortaneenjärven ja Kuhajärven ympärillä, joka sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

2.7.5 Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi

Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi (EPO) 2007

Rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa (EPO) on Kuortaneenjärven pohjoisosan osayleiskaava-alueella inventoitu Länsirannan, Ruonan ja Salmen kulttuuriympäristökokonaisuudet, joihin sisältyy suunnittelualueella 26 rakennuskulttuurikohdetta. Inventoinnit on tehnyt rakennuskonservaattori Sari Tallgren Länsi-Suomen ympäristökeskuksen inventointiprojektin yhteydessä vuonna 2007. Kohdetiedot on tallennettu KIOSKI-inventointitietokantaan.

Lähde: KIOSKI-inventointitietokanta. Länsi-Suomen ympäristökeskus 2007.

Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017 ja täydennysinventointi 2019

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon kanssa laatinut maakuntakaavan taustaselvitykseksi inventoinnin maakunnallisesta rakennetusta kulttuuriympäristöstä vuosina 2016–2017. Inventoinnissa osayleiskaavan suunnittelualueelta on inventoitu Salmen kylä sekä Honkolan, Konttelin, Seppälän ja Vasunmäen asutus. Salmen kylän alueella sijaitsevat Salmisen ja Alasalmen talot, Piiskoomänty sekä Salmenmäen maamiesseuran talo. Inventoinnit on laatinut Kirsi Niukkanen. Kohdetiedot on tallennettu KIOSKI-tietokantaan.

Vuoden 2019 täydennysinventoinnissa maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi on ehdotettu Länsirannan kylää ja kulttuurimaisemaa, johon on liitetty myös Seppälän ja Honkolan asutus. Täydennysinventoinnit on laatinut Olli Joukio.

Kuva 23. Salmen kylä ja Salmenmäen maamiesseurantalo sekä Vasunmäen asutus (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017). Oikealla Länsirannan kylä ja kulttuurimaisema. (Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointiraportti, Seinäjoen museot 2019).

Lähteet:

- KIOSKI-inventointisovellus. Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016.
- Etelä-Pohjanmaan liitto 2017. Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen rakennusinventoinnin täydennysinventointi, Seinäjoen museot 2019.

Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi ja arvotus 2019–2021

Etelä-Pohjanmaan maakunnallista rakennusinventointia on täydennetty uudemman rakennetun kulttuuriympäristön (rakennusvuodet 1930–1999) osalta vuosina 2019–2021. Inventointien täydennyskohteet vuosilta 2016–2017 sekä 2019–2020 on arvioitu inventoinnin ja arvottamisen täydentämisen yhteydessä vuonna 2020. Inventoinnissa on ehdotettu mahdollisia maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä maakuntakaavan päivitystä varten. Osayleiskaavataarkistuksen alueella sijaitseva Salmen kylä ja Salmenmäen maamiestentalo on esitetty maakunnallisessa rakennusinventoinnissa rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti maakunnallisesti arvokkaina kohteina.

2.7.6 Kuortaneenjärven pohjoisosan rakennuskantainventointi 2018

Osayleiskaavan täydentävä rakennusinventointi käsitti kolme vaihetta.

Inventointitilanteen selvitys -vaiheessa arvioitiin olemassa olevien inventointien ja selvitysten kattavuus ja täydennystarpeet. Aiemmat selvitykset sisältävät suunnittelualueelta yhteensä 31 kohdetta.

Vanhan rakennuskannan kartoitus –vaiheessa tehtiin maastokäynti maakuntamuseon edustajan kanssa. Maastossa tarkistettiin pihapiirit ja rakennusryhmät, jotka sisälsivät ennen vuotta 1960 valmistuneita rakennuksia. Kohteista otettiin yleisvalokuvat ja selvitettiin rakennusten iät rakennus- ja huonerekisterin tiedoista. Kartoitusvaiheessa pyrittiin myös tunnistamaan yhtenäisimpinä säilyneet rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet.

Kartoituksen perusteella päätettiin yleiskaavoitusta varten tehtävien täydennysinventointien kohteista.

Täydentävä rakennuskantainventointi

Yleiskaavaa varten tehdyissä täydennysinventoinneissa inventoitiin alustavalta suunnittelualueelta yhteensä 66 rakennusperintökohdetta kesällä 2018. Kohteet ovat vähintään kohtalaisesti perinteisessä asussaan säilyneitä rakennuksia ja pihapiirikokonaisuuksia. Inventoinnissa kohteista kartoitusvaiheessa kerättyjä tietoja täydennettiin ja tarkennettiin ja kohteet valokuvattiin perusteellisemmin. Tiedot vietiin KIOSKI-tietokantaan, josta kohderaportit on koottu selostuksen liitteeksi.

Liite 5. Rakennuskulttuurikohteiden inventointikortit

2.7.7 Rakennusinventointikohteiden arvotus

Rakennusinventointikohteet on arvoitettu yleiskaavatyön yhteydessä järjestetyssä arvottamiskokouksessa 3.5.2019. Arvottamiskokoukseen osallistuivat maakuntamuseon rakennustutkija, rakennustarkastaja, rakennusinventoinnin laatija ja kaavan laatija.

Arvoluokitusneuvottelussa käytiin läpi inventoidut rakennuskulttuurikohteet ja aluekokonaisuudet inventoijan laatiman alustavan arvoluokitusluettelon, valokuvien, karttojen ja inventointitietojen avulla. Kohteet arvioitiin niiden maisemallisen, rakennushistoriallisen ja historiallisen merkityksen perusteella ja annettiin suositukset kohteiden huomioimiseksi kaavassa seuraavalla jaottelulla:

sr-1-kohteet

Valtakunnallisesti arvokkaat tai kulttuurihistoriallisesti erityisen arvokkaat rakennuskulttuurikohteet, jotka tulee ehdottomasti ympäristöineen säilyttää. Kohteiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmat rakennukset osoitetaan kaavassa suojelumääräyksellä suojeltaviksi ja muiden kohteisiin sisältyvien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten purkaminen asetetaan yleiskaavamääräyksellä luvanvaraiseksi.

sr-2-kohteet

Paikallisesti arvokkaat rakennuskulttuurikohteet, jotka tulee ympäristöineen säilyttää. Kohteiden purkaminen asetetaan yleiskaavamääräyksellä luvanvaraiseksi.

Aluekohteet

Omaleimaisena ja yhtenäisenä hahmottuvat rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuudet, joiden kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiseksi tulee uudis- ja korjausrakentamista ohjata kyläkuvaan sopeutuvaksi.

Arvoluokituksen tulokset

Suunnittelualueeseen kuuluvista inventoiduista kohteista sr-1-kohteiksi luokiteltiin 11 kohdetta, sr-2-kohteiksi 14 kohdetta ja alueen osana kaavassa huomioitaviksi kohteiksi 5 kohdetta. Kohteet on esitetty alla olevassa luettelossa ja kuvassa 23 Kulttuuriympäristökohteet ja -alueet. Kohdenumerointi viittaa liitteen 6 rakennuskulttuurikohteiden arvoluokitustaulukon kohdeluetteloon.

Arvoluokka 1 (sr-1)

4	Keski-Seppälä	2-fooininen pohjalaistalo pihapiireineen
6	Sahakallio	ent. Länsirannan sahan päärakennus

12	Keski-Honkola	2-fooninkinen pohjalaistalo pihapiireineen
15	Kontteli	2-fooninkinen pohjalaistalo pihapiireineen
18	Vasumäki	2-fooninkinen pohjalaistalo pihapiireineen
40	Ala-Salmi	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
42	Salminen	1920-luvun asuinrakennus pihapiireineen
55	Rannanpää	1800–1900-luvun vaihteen pienasumus
83	Haapaniemen pappila	pappilan päärakennus pihapiireineen
87	Suvmelli	Lomarakennus 1950-luvulta
92	Ruonan kansakoulu	Ruonan entinen kansakoulu

Arvoluokka 2 (sr-2)

7	Kallio	1930-luvun asuinrakennus pihapiireineen
10	Patteri	Pihapiiri 1940–50-luvulta
11	Ahoniemi	1800–1900-luvun vaihteen pienasumus
23	Maja	1950–60-luvun lomarakennus
24	Lepistön mylly	vanha myllyrakennus
25	Kurssi	1800–1900-lukujen vaihteen asuinrakennus
36	Keski-Salmi	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
39	Maamiesseurantalo	entinen kärjätalo
58	Petäjaniemi	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
65	Maunus	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
66	Mäki-Maunus	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
69	Ala-Hiironniemi	2-fooninkinen pohjalaistalo pihapiireineen
72	Hiironniemi	2-fooninkinen pohjalaistalo pihapiireineen
119	Ala-Ketola	1900-luvun alun pienasumus talousrakennuksineen

Aluekohteiden osana merkittävät kohteet

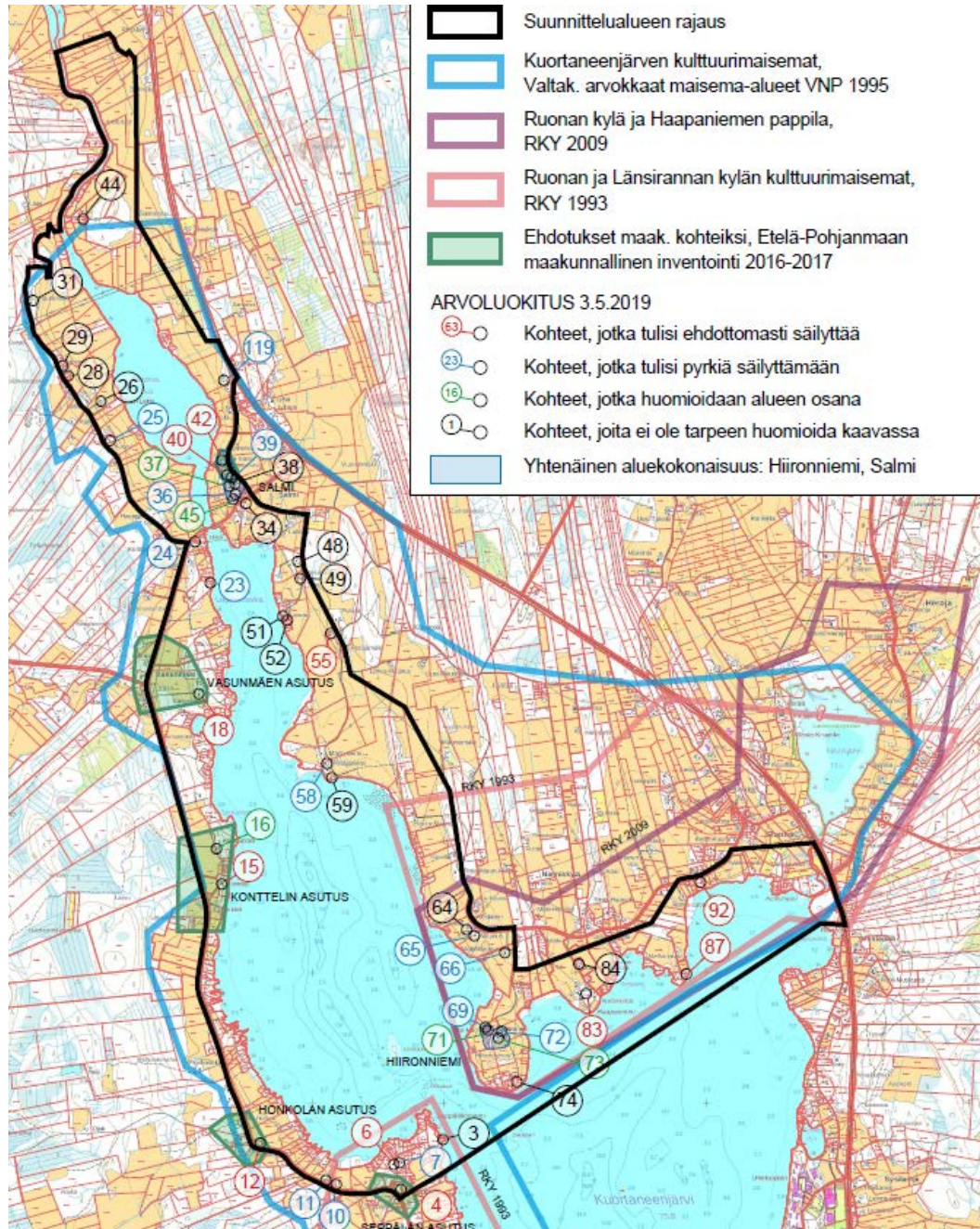
16	Ala-Kontteli	pihapiiri
37	Uusisalmi	pihapiiri
45	Rantasalmi	1950-luvun asuinrakennus
71	Wähäovi	1950-luvun asuinrakennus ja vanhempi pihapiiri
73	Hiironen	pikkutupa, riihi ja pihapiiri

Rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuudet

Suunnittelualueelta tunnistettiin kaksi rakennetun kulttuuriympäristön aluekokonaisuutta (Salmen ja Hiironniemen taloryhmät), joissa rakennuskulttuurikohteet muodostavat yhtenäisenä hahmotettavan ja ympäristöstään omaleimaisena erottuvan kokonaisuuden. Aluerajaukset on esitetty kuvassa 24 *Kulttuuriympäristökohteet ja -alueet*.

Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö huomioidaan kaavassa.

Liite 6. Rakennuskulttuurikohteiden arvoluokitustaulukko 2019

Kuva 24. Kulttuuriympäristökohteet ja -alueet suunnittelualueella. Suunnittelualueen alustava rajaus mustalla.

2.8 Ympäristön häiriötekijät

Ympäristön häiriötekijät on esitetty kuvassa 25 *Rakentamista rajoittavat tekijät*.

2.8.1 Eläinsuojat

Osayleiskaava-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse eläintiloja.

2.8.2 Tulvat

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on lausunnossaan 18.1.2012 arvioinut Kuortaneenjärven, Lapuanjoen ja Kuhajärven alimpia suositeltavia rakentamiskorkeuksia kerran 100 vuodessa esiintyvien tulvavedenkorkeuksiin perustuen.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on täydentänyt 31.12.2018 lausuntoa Seuruksen osalta sekä Seurukselta alavirtaan Lapuanjoen osalta kunnan rajalle saakka. Arvioidut

tulvakorkeudet kerran sadassa vuodessa ja alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet N60-tasossa ovat:

	Tulvakorkeus 1/100 v	Alin rakentamiskorkeus
Kuortaneenjärvi	+77,80 m	+78,20 m
Seurus	+77,70 m	+78,10 m
Seuruksen luusua – kunnan raja	+77,70 ... +77,60 m	+78,10 ... +78,0 m

Ks. myös selostuksen kohta *2.4.3 Vesiolosuhteet*.

Liite 7. Lausunto tulvakorkeuksista

2.8.3 Pilaantuneet maa-alueet

Ramboll Finland Oy on selvittänyt Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta (2019) Seppälänniemestä vanhan sahan alueelta pilaantuneita maita. Selvityksen mukaan alueella on todettu pintamaassa dioksiineja ja furaaneja, jotka ovat peräisin 1960-luvulla päättyneestä sahatoiminnasta. Pilaantuneisuus keskittyy alueella sijainneen kastelualtaan ympäristöön ja vähäisemmässä määrin puutavaravaran varastointialueelle.

Tehtyjen tutkimusten ja riskinarvion perusteella entisen kastelualtaan alueella on tarve pintaamaan kunnostukselle. Riskinhallintatarve johtuu terveysriskistä, joka voi aiheutua haitta-ainepitoisen maa-aineksen tahattoman nielemisen ja haitta-aineita sisältävien sienten ravintokäytön kautta. Riskinarvion perusteella herkin kohderyhmä on pienet lapset. Riskinhallintatoimenpiteenä soveltuvin menetelmä on massanvaihto, jossa pilaantunut pintamaa kaivetaan pois ja korvataan pilaantumattomalla maa-aineksella. Muualla tutkimusalueella, johon kuuluvat puutavaran varastointialueet, ei ole tarvetta massanvaihdolle. Koko tutkimusalueella suositellaan alueen maaperässä kasvatettavien/kasvavien ravintokasvien tai sienten käytön rajoituksia (käytökielto). Sienissä on todettu dioksiineja ja furaaneja voimakkaimmin pilaantuneella alueella, mutta varovaisuusperiaatteen perusteella sienten tai marjojen käyttörajoituksia suositellaan muuallekin tutkimusalueelle. Ravintokasvien kasvatusta ja käyttöä muualta tuodussa, pilaantumattomassa maa-aineksessa ei aiheuta riskejä. Koska alueella on alemman ohjearvon ylittäviä pilaantuneita maita, kaivu ja maa-aineksen siirto ei ole sallittua ilman ympäristöviranomaisen lupaa.

Lähde: Länsirannan saha, pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointi, Ramboll Finland Oy, Pirkanmaan ELY-keskus 2019

2.8.4 Melua aiheuttavat kohteet

Erityisiä melua aiheuttavia laitoksia ei suunnittelualueella ole. Maa- ja metsätaloustoimintaan liittyviä meluvaikutuksia esiintyy ajoittain. Kantatien 66, Orivesi-Lapua (Lapuantie) liikenne aiheuttaa melun suojaustarvetta.

Maanteiden varsille on laskettu asutukselle sallitun keskimääräisen 55 dBA:n (valtioneuvoston päätös 993/1992) ulkomelualueen leveys vuodelle 2030 ennustetuilla liikennemäärillä. Asumiseen käytettävillä alueilla teoreettinen 55 dBA:n meluvyöhykkeen leveys tien keskilinjasta mitattuna ennustetuilla liikennemäärillä ja ajoneuvonopeuksilla 60...100 km/h (v. 2030) on:

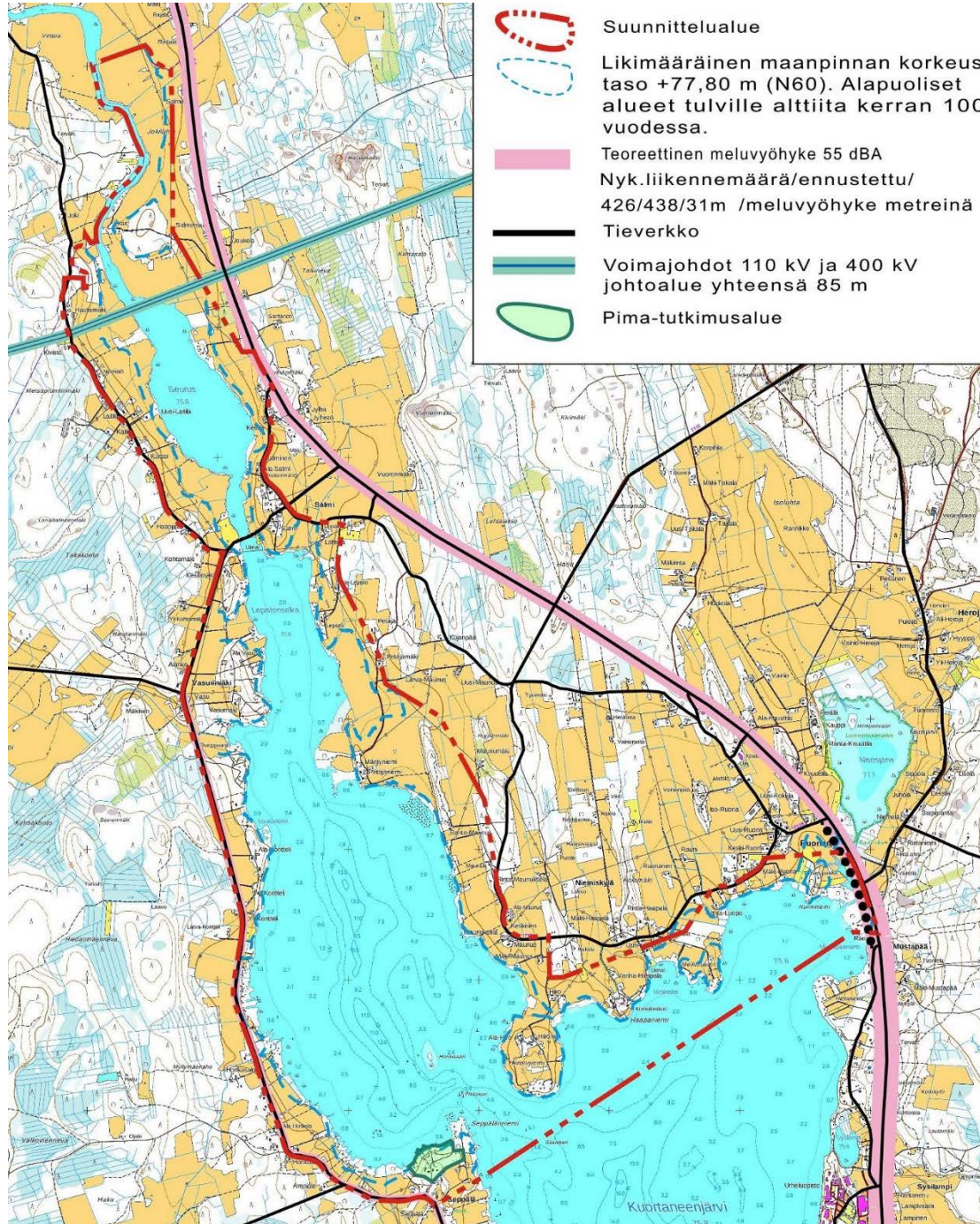
Kantatie 66 Orivesi-Lapua (Lapuantie),	
- pohjoisesta Salmentien risteykseen	n. 57 metriä
- Salmentien risteyksestä Alajärventien risteykseen	n. 63 metriä
- etelästä Alajärventien risteykseen	n. 98 metriä
Maantie 6991 Lapua – Mikkilä (Länsirannantie)	n. 30 metriä

Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, virkistysalueilla taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueilla on päiväajan ulkomelun ohjearvo 45 dB(A) ja yöohjearvo 40 dB(A). Normaalisti liikenteen jakaumalla päiväohjearvo 45 dB on mitoittava, ts. tämän melualue ulottuu pitemmälle kuin yöajan 40 dB:n melualue. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla teoreettisen meluvyöhykkeen leveys ennustetuilla liikennemäärillä ja ajoneuvonopeuksilla 60...100 km/h (v. 2030) on:

Kantatie 66 Orivesi-Lapua (Lapuantie),	
- pohjoisesta Salmentien risteykseen	n. 155 metriä

- Salmentien risteuksesta Alajärventien risteykseen n. 172 metriä
 - etelästä Alajärventien risteykseen n. 267 metriä
- Maantie 6991 Lapua – Mikkilä (Länsirannantie) n. 80 metriä

Rakennuspaikat tulee pyrkiä sijoittamaan liikennemelualan ulkopuolelle tai suojata niiden ulko-oleskelualueet melulta rakennusten sijoittelulla.

Kuva 25. Rakentamista rajoittavat tekijät. Suunnittelualan alustava rajaus punaisella.

3. RANTARAKENTAMISEN MITOITUSSELVITYS

3.1 Selvitysten alue

Rantarakentamisen mitoitusselvitykset on laadittu kuvissa 26–32 esitetyltä rantavyöhykkeeltä.

Mitoitusselvityksiin sisältyvät Kuortaneenjärven pohjoisosan, Seuruksen ja Lapuanjoen rannat suunnittelualan osuudelta.

3.1.1 Rantavyöhykkeen määrittely

Rantavyöhykkeellä tarkoitetaan sellaista rannan osaa, jonka luonnonolosuhteisiin vesistön vaikutus ulottuu, joka maisemallisesti mielletään rantaan kuuluvaksi tai jolle kohdistuu erilaisia rantaa hyödyntäviä maankäyttötarpeita (HE 79/1996). Rantavyöhykkeelle sijoittuvalla rakentamisella on välittömiä vaikutuksia vesistöön sekä rantaluontoon ja maisemaan.

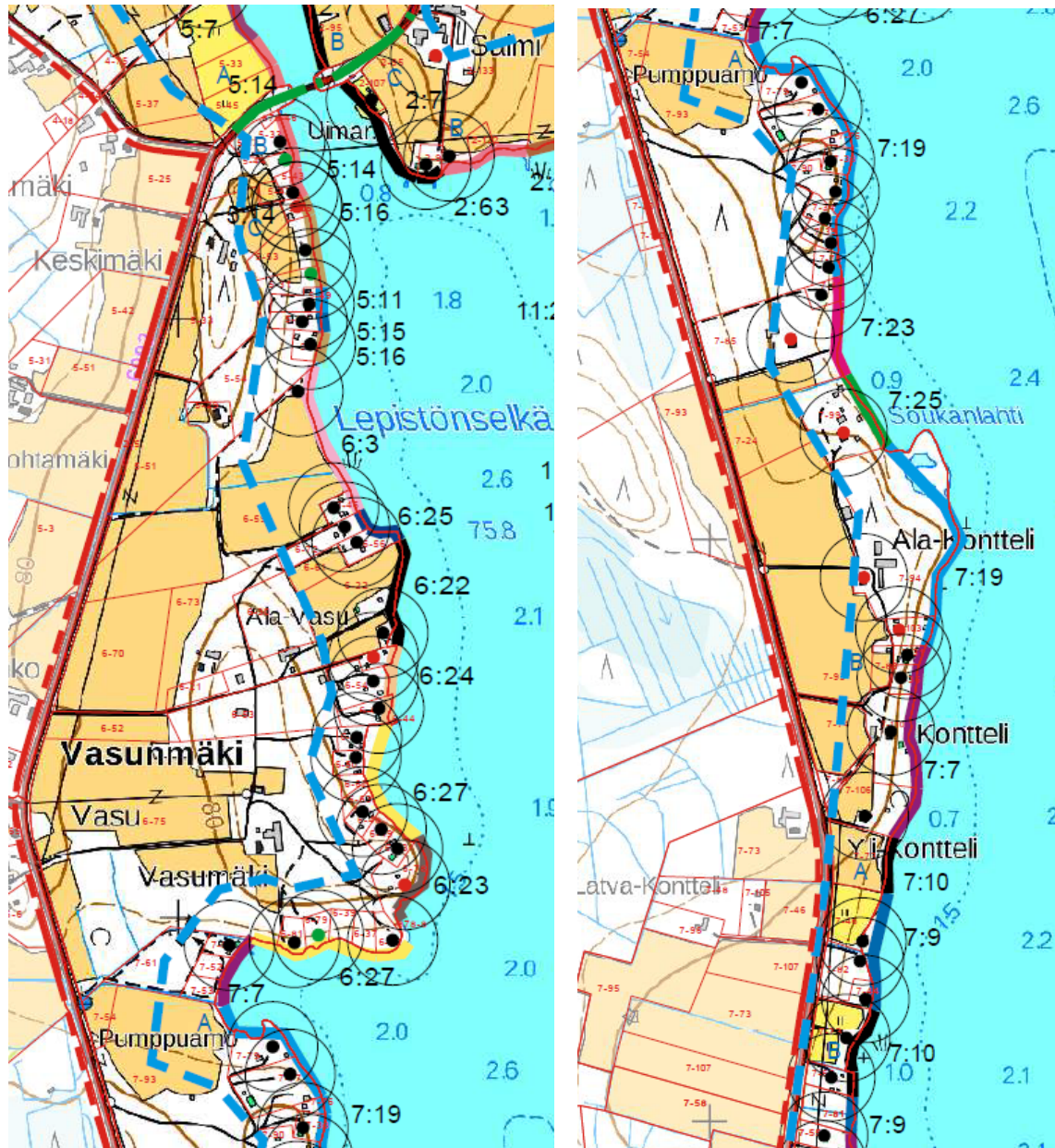
Rantavyöhykkeen leveyteen vaikuttavat alueen kasvillisuus, maisema, maaston muodot ja muut luonnonolosuhteet. Lisäksi huomioidaan mm. tiestö ja nykyisen asutuksen sijoittuminen. Avoimilla peltorannoilla rantavyöhyke ulottuu enimmillään 200 metrin päähän keskivedenkorkeuden määrittelemästä rantaviivasta. Metsäisillä rannanosilla rantavyöhyke on kapeampi, pääsääntöisesti noin 100 metrin laajuinen. Kapeaa rantapuustoa tai pientä metsikköä ei huomioida rantavyöhykettä kaventavana tekijänä. Rinteessä rantavyöhyke ulottuu niin kauas kuin rinteelle sijoittuva rakentaminen selvästi näkyy ja vaikuttaa vesistöön. Mikäli rannalla oleva mäenharjanne estää näkyvyyden vesistöön, voi rantavyöhyke olla kapeampi. Hallintokäytännössä rantavyöhykkeen vähimmäisleveytenä on pidetty 50 metriä. Rannan suuntaisesti kulkeva tie rajoittaa rakentamisen vaikutuksia vesistöön ja muodostaa siten monin paikoin luontevan rantavyöhykkeen rajan. Suunnittelualueelta on määriteltä rantavyöhyke, joka on esitetty kuvissa 26–32.

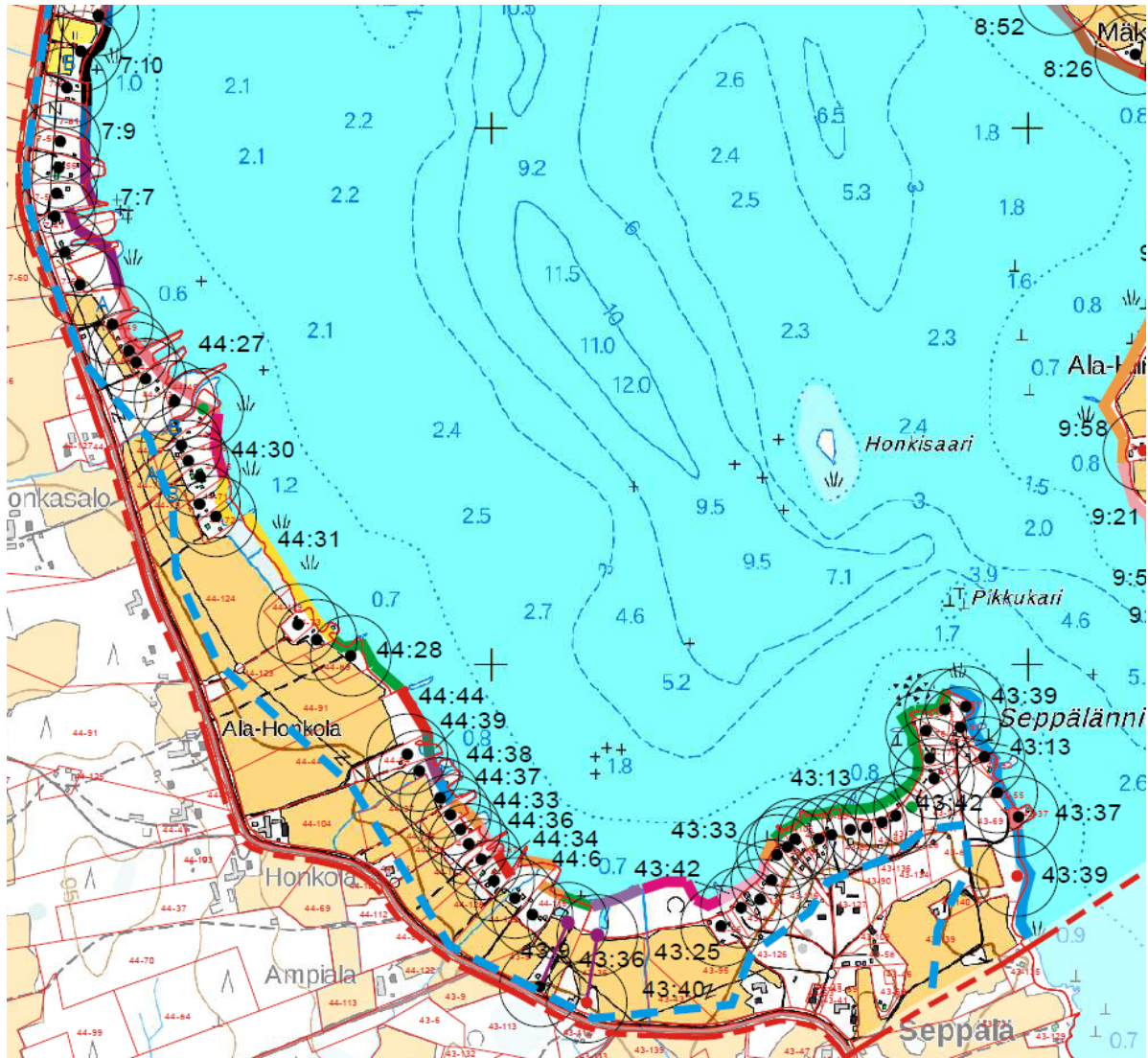
Kuva 26. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat, Lapuanjoen mitoitusalue.

Kuva 28. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat, Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ mitoitusalue.

Kuva 31. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat, Kuortaneenjärvi LÄNSI mitoitusalueen pohjoisin osa vasemmalla ja keskiosa mitoitusalueesta oikealla.

Kuva 32. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat, Kuortaneenjärvi LÄNSI mitoitusalueen eteläosa.

3.2 Kiinteistökohtaiset perusselvitykset

Rantarakentamisen mitoitustaulukossa esitetään kiinteistökohtaisesti rantavyöhykkeen kiinteistöjen omistus, emätilat (kantatilat), rantaviiva ja rakennuskanta.

Liite 8. Rantarakentamisen mitoitustaulukko

3.2.1 Maanomistajat

Rantavyöhykkeen kiinteistöjen omistajat ja heidän osoitetietonsa selvitettiin maanomistustilanteen 5.6.2017 mukaan. Aineistosta selvitettiin erikseen useita eri tiloja omistavat maanomistusyksiköt. Kunnan omistuksessa ovat Seuruksen itärannan veneenpitopaikka, Salmen uimaranta/venesatama, Ruonan uimaranta/veneenpitopaikka sekä yhteys rantaan Ruonan vanhan kansakoulun vieressä. Ruonan vanha kansakoulu on kyläyhdistyksen omistuksessa. Salmen sillan eteläpuolella, Vasuniemessä, Petäjäniemessä ja Mäki-Ruonan alueella on pienet yhteisalueet. Muutoin suunnittelualue on yksityisomistuksessa. Rantavyöhykkeellä on yhteensä 315 mitoituksessa huomioitavaa rantakiinteistöä, jotka ovat 270 maanomistusyksikön omistuksessa.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 19 §:n mukaan rantarakentamista MRL 72 §:n mukaisesti ohjaavan osayleiskaavan kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta on tiedotettava henkilökohtaisesti niille maanomistajille, jotka asuvat kunnan ulkopuolella ja joiden osoitetiedot on voitu selvittää.

3.2.2 Emätilaselvitys

Rantavyöhykkeen tilojen emätilat (kantatila) on selvitetty rakennuslain voimaantulon 1.7.1959 aikaisen kiinteistöjaon mukaan. Emätilaselvityksen poikkileikkausvuoden valintaperusteena on vuonna 1993 Kuortaneen rantojen käytön yleissuunnittelusta tehtyyn insinööriyöhön sisältyvä selvitys, jonka mukaan rantatonttien muodostaminen on alueella alkanut jo 1960-luvun alussa. Mitoitus selvityksessä koko osayleiskaavan rantavyöhykkeellä on yhteensä 144 mitoituksessa tar koitettua emätilaa.

Emätilaperiaate on oikeuskäytännössä useasti vahvistettu rantarakentamisen mitoitusmenetel- mä, mm. korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 2003:37 todetaan, että maanomistajien ta- sapuolisen kohtelun (ja kohtuullisten rakentamismahdollisuuksien turvaaminen) perustuvat pe- rustuslakiin (PeL 6 § ja 15 §) sekä rakennuslain aikana vakiintuneeseen kaavoituskäytäntöön, jossa ranta-alueilla yhdenvertaisuus toteutuu ennen muuta emäkiinteistökohtaisesti.

3.2.3 Rantojen rakennuskantaselvitys

Rantavyöhykkeen nykyinen rakennuskanta on selvitetty kunnan toimesta ja huomioitu rantara- kentamisen mitoituslaskelmissa. Suunnittelualueen rantavyöhykkeellä on kaikkiaan 223 mitoituk- sessa huomioitavaa rantarakennuspaikkaa, joista 162 on loma-asuntoja, 45 asuintaloa ja 16 eril- lisen rantasaunan rakennuspaikkaa. Suunnittelualueen rantaosuuden nykyinen rakentamistiheys on 10,38 rakennuspaikkaa/mitoitusrantaviiva-km ja 8,74 rakennuspaikkaa/karttarantaviiva-km. Rantavyöhykkeen nykyinen rakennuskanta on esitetty kuvien 26–32 kartoilla ja kuvan 33 taulu- kossa. Rakennetun tilanteen tietoja on tarkistettu luonnosvaiheen jälkeen.

Rantavyöhykkeellä yhdeksi käytetyksi rakennusoikeudeksi on mitoituksessa huomioitu:

- loma-asunnon rakennuspaikka
- erillinen rantasaunan rakennuspaikka, jos sauna ei kuulu rantavyöhykkeellä sijaitsevan asuin- rakennuksen kiinteistöön (ns. maatilan rantasauna)
- ympärivuotinen asunto/ maatilan talouskeskus
 - o asuinrakennuksen kiinteistöön kuuluva pihapiirin ulkopuolinen rantasauna sisältyy asuinrakennuksen mitoitukseen, jos sauna sijaitsee enintään 150 m etäisyydellä asuin- rakennuksesta (perustelu: kun saunarakennus kuuluu rantavyöhykkeellä hieman kau- empana rannasta sijaitsevan asuinrakennuksen kanssa samaan toiminnalliseen koko- naisuuteen, ei tämän kokonaisuuden rantaa varaava vaikutus merkittävästi eroa ran- taan rajoittuvista pihapiireistä)
- rakennuspaikka, jolla on voimassa oleva rakennuslupa edellä mainittujen rakennusten raken- tamiseksi.
- Haapaniemen pappilan kurssi- ja leirikeskus on mitoituksessa huomioitu kahtena rakennettu- na rakennuspaikkana ja kylätalona toimiva vanha Ruonan kansakoulu yhtenä rakennettuna rakennuspaikkana.

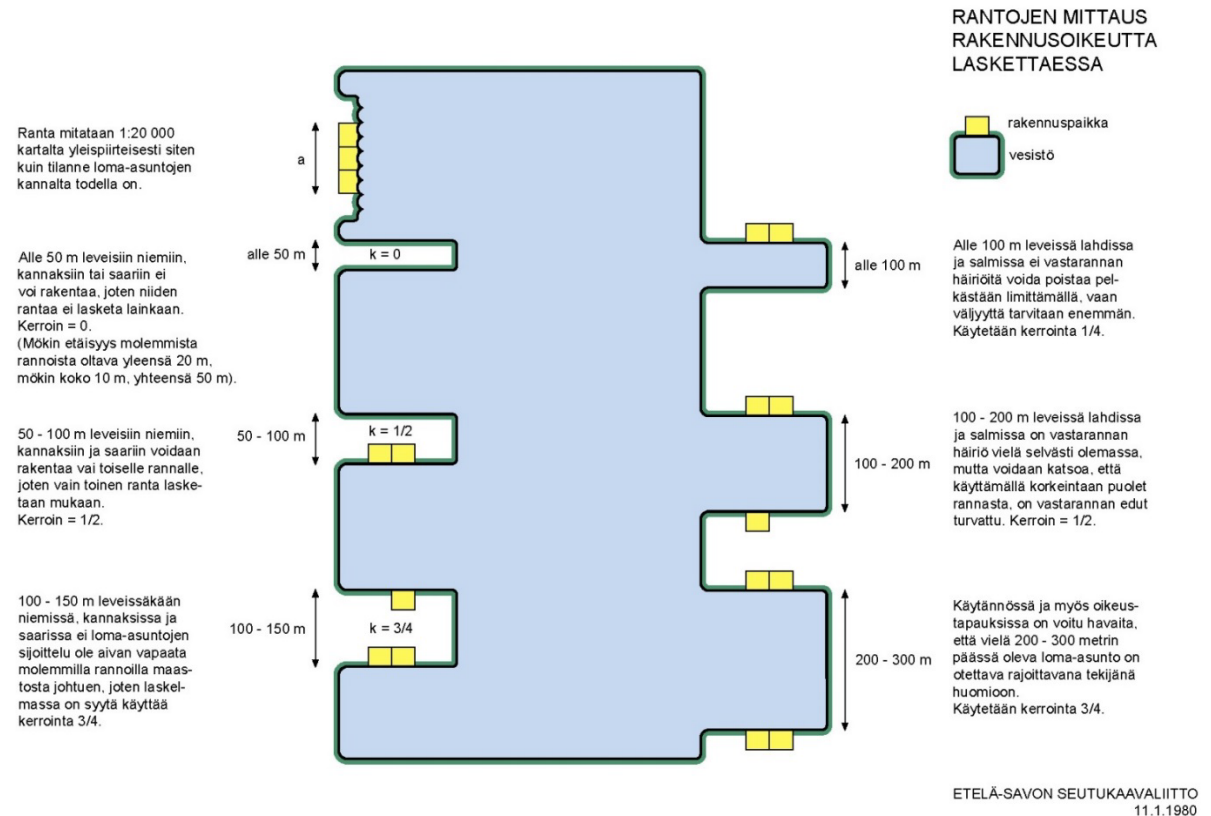
Alue	Rantaviiva (m)							Nykyiset rakennuspaikat				
	Kartta- rantaviiva (krv)	Ranta- osuus, kerroin 0	Ranta- osuus, kerroin 1/4	Ranta- osuus, kerroin 1/2	Ranta- osuus, kerroin 3/4	Ranta- osuus, ei vähen- nyksiä	Mitoituk- sellinen rantaviiva (mrv)	Loma-as.	Erillinen rantas.	Pysyvä as.	Rakennus paikat yht	Nykyinen rakentamis tiheys (rak.p/mrv- km)
Lapuanjoki	2880	0	0	2880	0	0	1440	7	0	0	7	4,86
Seurus	4375	0	80	1240	405	2650	3594	10	2	9	21	5,84
Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ	4095	0	0	580	295	3220	3731	21	2	10	33	8,84
Kuortaneenjärvi RUONA	6810	0	0	945	765	5100	6146	34	7	16	57	9,27
Kuortaneenjärvi LÄNSI	7361	0	0	1385	415	5561	6565	90	5	10	105	15,99
KAIKKI ALUEET YHT	25521	0	80	7030	1880	16531	21476	162	16	45	223	10,38

Kuva 33. Rantaviiva ja nykyiset rakennuspaikat mitoitusalueittain.

3.2.4 Rantaviivaselvitys

Mitoitus selvityksessä rantaan rajoittuvien kiinteistöjen rantaviivat on mitattu karttatyönä 1:10 000–mittakaavaisilta peruskartoilta. Kiinteistöiltä on määriteltä ns. mitoituksellinen rantavii- vapituus, jossa on huomioitu vastarannan vaikutus kuvan 34 periaatteiden mukaisesti. Menetel-

mä perustuu Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin loma-asutuksen määrästä suhteessa rantaviivan pituuteen. Järviin ja lampiin rajautuvien kiinteistöjen osalta vastarannan vaikutus on huomioitu kuvan 34 periaatteiden mukaisesti. Jokirannoilla kiinteistöjen mitoituksellisen rantaviivan määränä on huomioitu puolet karttarantaviivan pituudesta. Suunnittelualueen mitoituksessa huomioitavien järvi- ja jokivesistöjen karttarantaviivan pituus on noin 25,5 km. Mitoituksessa huomioitavien kiinteistöjen mitoituksellinen rantaviivapituus on noin 21,5 km. Mikäli nykyinen tila muodostuu useasta eri emätilasta, on tilan rantaviiva ja olemassa olevat rakennukset eritelty mitoituslaukkoon emätiloittain. Mitoitusalueitten rantaviivapituudet on esitetty kuvassa 33.

Kuva 34. Rantojen mittaus rakennusoikeutta laskettaessa.

3.3 Rantojen rakennettavuustarkastelu

3.3.1 Nykyinen rakennuskanta

Rantavyöhykkeen nykyinen rakennuskanta koostuu pääosin pienehköistä lomarakennuksista ja rantasaunoista. Pienen kokonsa ansiosta rakennukset sulautuvat pääosin suhteellisen hyvin rantamaisemaan. Alueella on yhteensä 162 loma-asuntoa ja 16 erillistä rantasaunaa. Lisäksi on vanhaa kyläasutusta ja maatilakeskuksia, yhteensä 45 pysyvän asunnon rakennuspaikkaa, joista 9 sijaitsee Seuruksella, 26 Kuortaneenjärven pohjoisrannalla ja 10 Kuortaneenjärven länsirannalla. Ruonan vanha kansakoulu toimii kylätalona ja Haapaniemen pappila seurakunnan leiri- ja kurssikeskuksena. Salmen uimarannalla on kyläyhdistyksen vuokrakäytössä oleva rantasauna. Rantavyöhykkeellä on lisäksi muutamia latoja, joita ei mitoituksessa huomioida.

3.3.2 Vapaat rannat

Kuvissa 26–32 on esitetty suunnittelualueen nykyiset rakennuspaikat ja niiden varaamat rantaosuudet. Vapaan rannan määrä on arvioitu piirtämällä jokaisen rantarakennuspaikan ympärille säteeltään 75 metrin laajuinen ympyrä. Rakentamiselta vapaina rantoina voidaan pitää näiden ympyröiden ulkopuolelle jääviä rantaosuuksia. Käytännössä harvaan asutulla maaseudulla voi vielä sadan metrin etäisyydelläkin asuinrakennuksesta kokea olevansa toisen takapihalla eikä esim. rantautuminen veneellä ole aina luontevaa. Suunnittelualueen pisimmät yhtenäiset rakentamiselta vapaat rantaosuudet ovat Lapuanjoen varressa 1200 m, Lapuanjoen ja Seuruksen välillä molemminpuolinen 950 m osuus, Seuruksen itärannalla 800 m, Petäjäniemen pohjoispuolella 1300 m ja Hiironniemen länsirannalla 650 m. Lisäksi alueella on yli 300 metrin pituisia rakenta-

miselta vapaita rantaosuuksia Seuruksen eteläosassa länsirannan puolella, Ala-Konttelissa, Salmen ja Lepistön välissä, Petäjaniemen ja Ranta-Maunuksen välissä ja Haapaniemen länsipuolella.

3.3.3 Rantojen rakennettavuus tulvien kannalta

Tulvakorkeustiedot

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta on saatu täydennyslausunto tulvakorkeuksista 31.12.2018, ks. selostuksen kohta 2.8.2 Tulvat.

Rantamaaston korkeusanalyysi

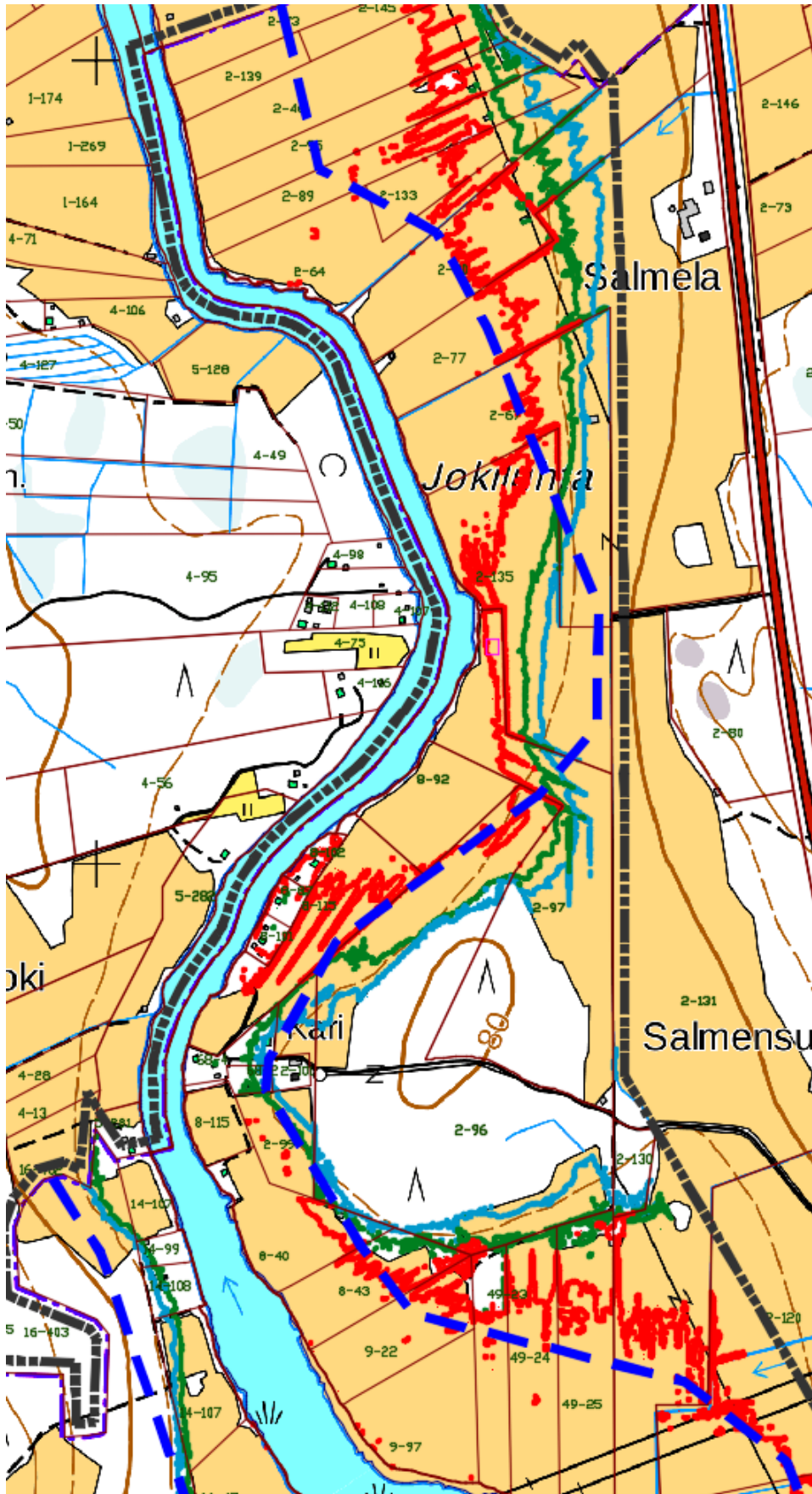
Suunnittelutyötä varten on Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston perusteella laadittu rantamaaston korkeusanalyysi (Ramboll Finland Oy 2019), joka esitetään kuvissa 37...43. Korkeusanalyysin perusteella suunnittelualueen jokiosuus ja Seuruksen rannat ovat lähes kokonaisuudessaan kerran sadassa vuodessa toistuville ns. suurtulville herkkiä. Laajoja tulva-alueita on myös Lepistönselän rannoilla, Mellinniemen ympärillä, Ruonanluoman rannoilla sekä Länsirannalla Konttelin ja Seppälänniemen välillä. Kuvissa esitetään kerran sadassa vuodessa toistuvien tulvien alle jäävä alue sekä alueet, joilla tuolloin on enemmän kuin metrin verran vettä.

- **+76.80 m N60**
 - maaston korkeus 1 m alempana, kuin [Kuortaneenjärven](#) tulva kerran 100 vuodessa
 - jokivarressa tämä on alin maaston korkeus, jolle rakennuspaikka voidaan sijoittaa edellyttäen, että rakennuspaikka voidaan korottaa riittävästi maisemakuvaa turmelematta
- **+77.40 m N60**
 - maaston korkeus 0,4 m alempana, kuin [Kuortaneenjärven](#) tulva kerran 100 vuodessa
 - [Kuortaneenjärvellä](#) ja [Seuruksella](#) tämä on alin maaston korkeus, jolle rakennuspaikka voidaan sijoittaa normaalilla rakennuspaikan korottamisella edellyttäen, että käytetään ryömintätilaista perustamistapaa
 - [Huom!](#) [kevään 2018 tulvahuippu oli likimäärin tällä tasolla eli +77.34 m](#)
- **+77.80 m N60**
 - [Kuortaneenjärven](#) tulvakorkeus 1/100 vuodessa
 - alin maaston korkeus, johon rakennuspaikka voidaan sijoittaa normaalilla rakennuspaikan korottamisella mikäli käytetään maanvaraista perustamistapaa
 - [Huom!](#) [Alin rakentamiskorkeus kastuessa vaurioituville rakennuksille on +78.20 m](#)
- **RANTAVYÖHYKE (MRL 72 §)**

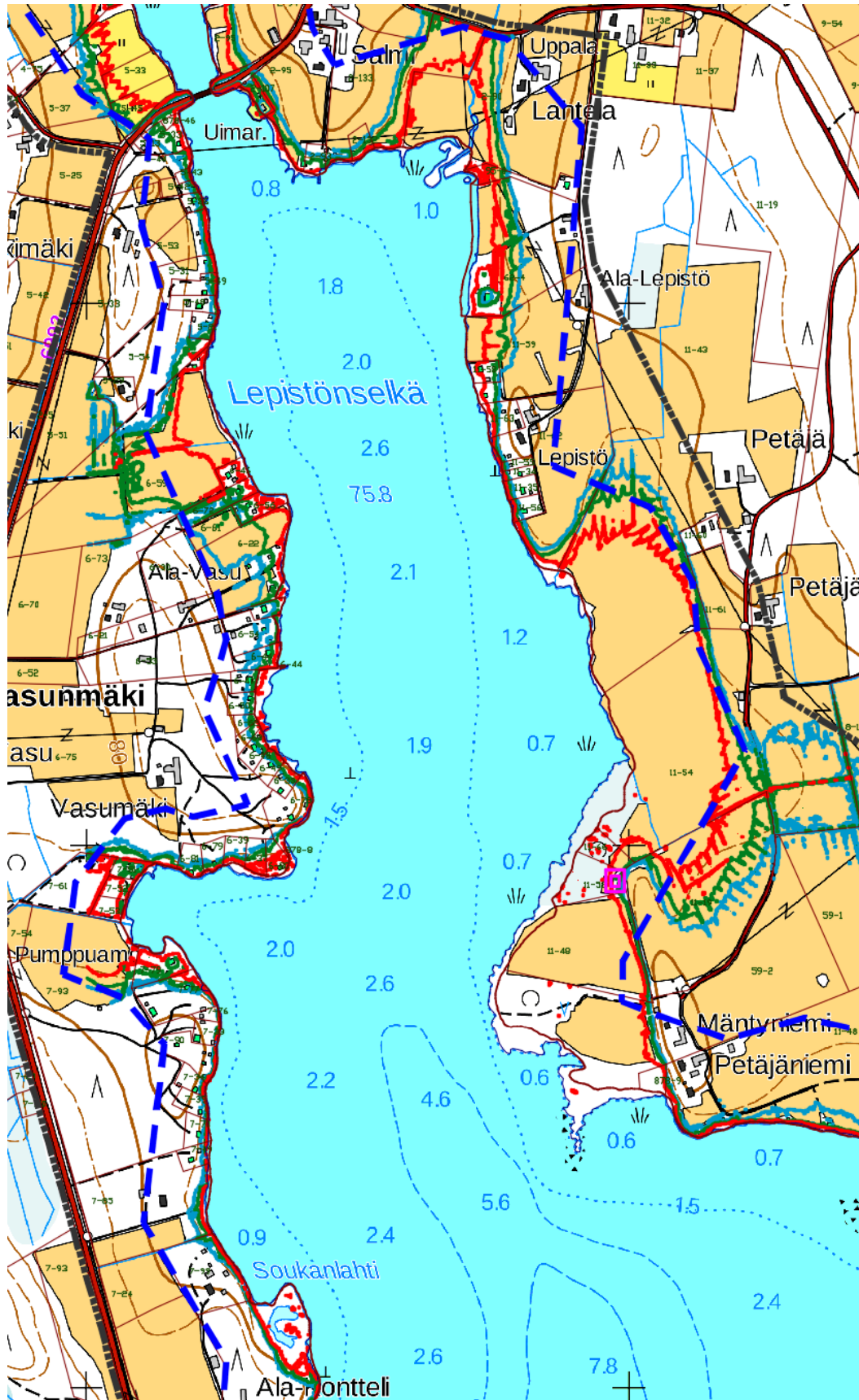
Kuva 35. Rantojen korkeusanalyysi, kuvien 37...43 karttamerkintöjen selitykset.

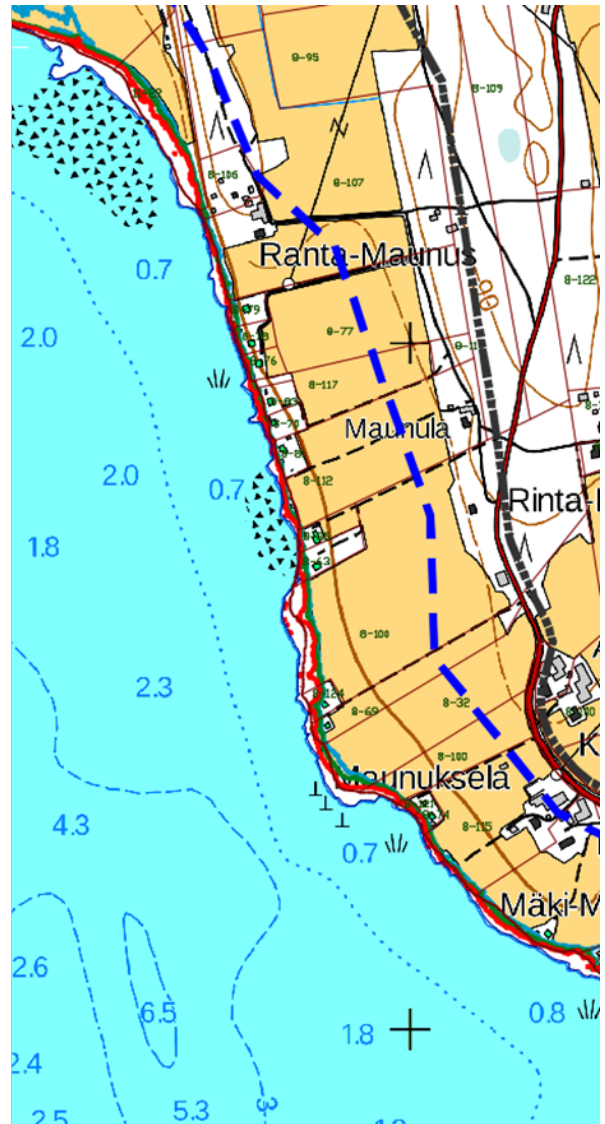
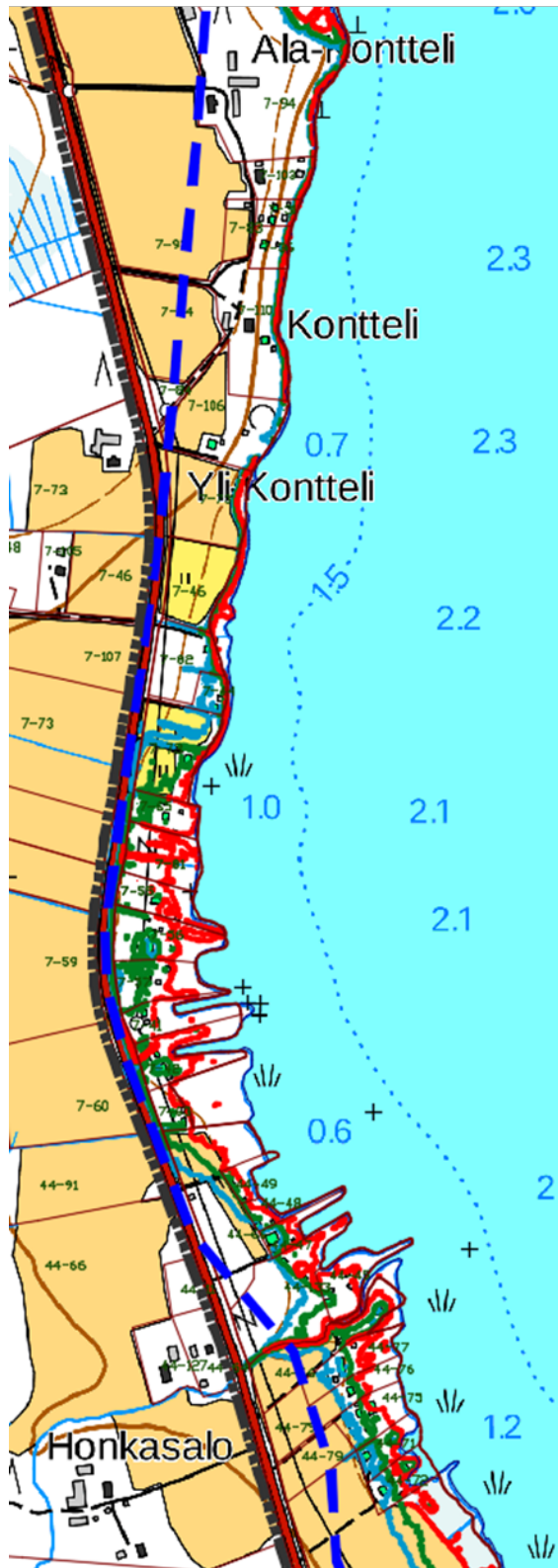
Kuva 36. Ilmakuva kevään 2018 tulvahuipusta Seuruksella. Kuvaaja Aarno Isomäki.

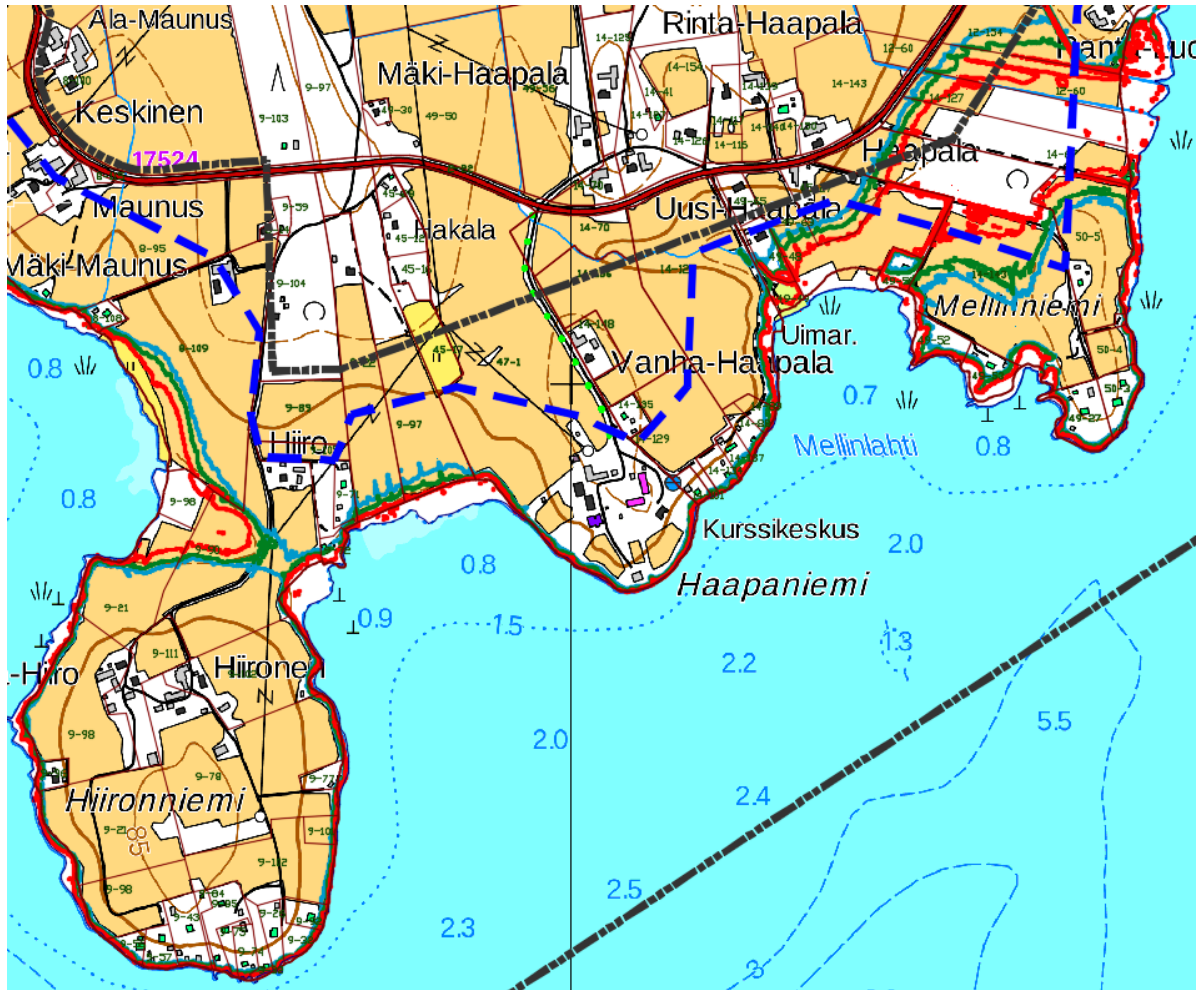
Kuva 37. Rantojen korkeusanalyysi, Lapuanjokivarsi.

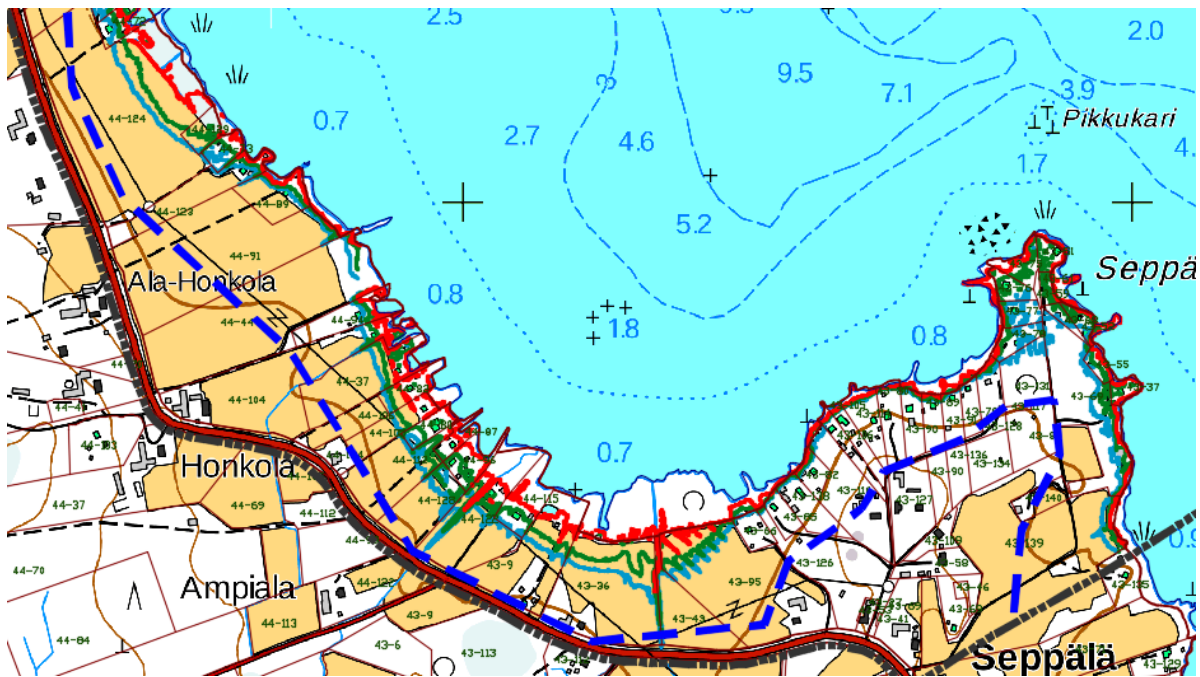
Kuva 39. Rantojen korkeusanalyysi, Lepistönselän alue.

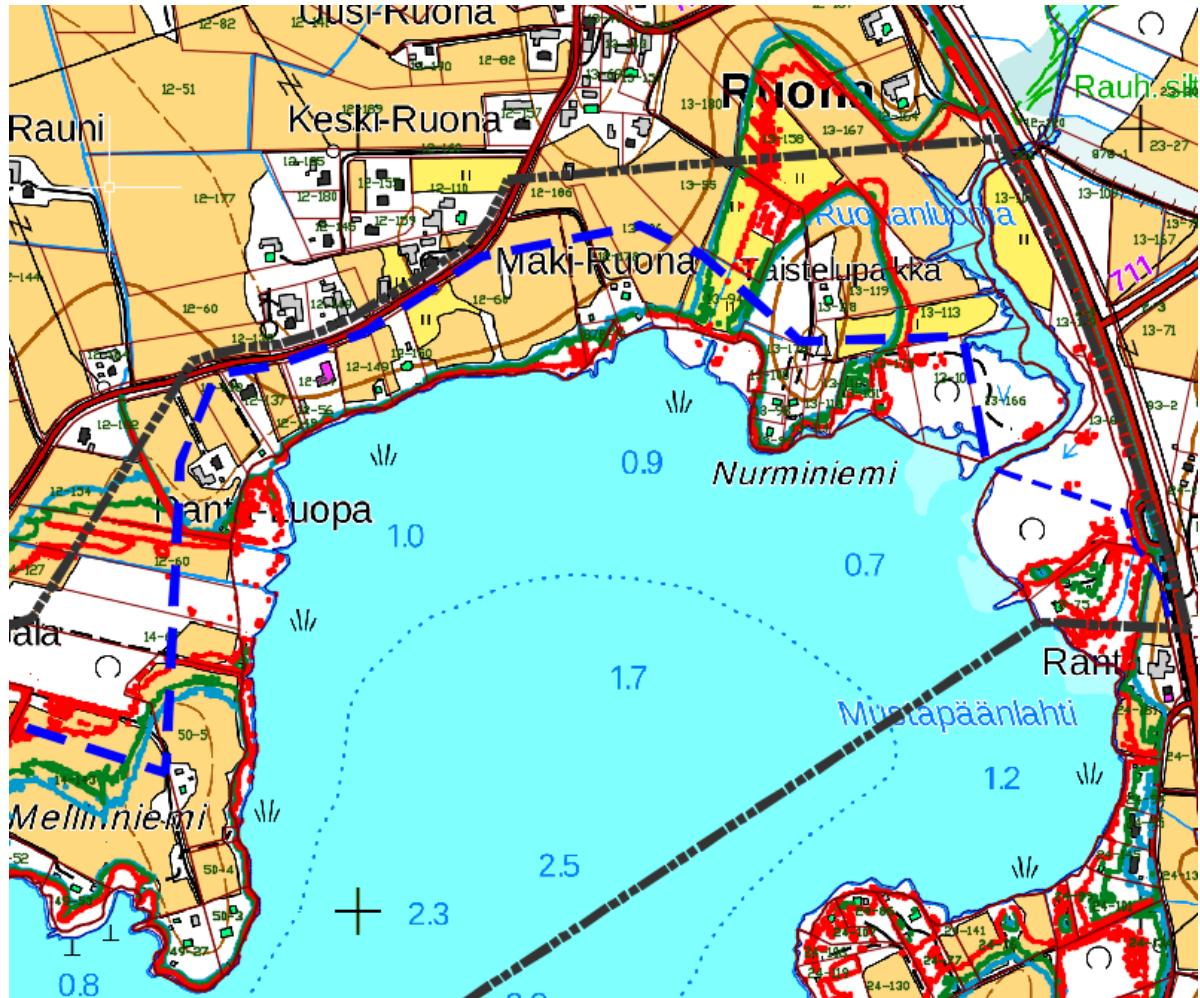
Kuva 40. Rantojen korkeusanalyysi, Länsiranta ja Maunuksen alue.

Kuva 41. Rantojen korkeusanalyysi, Hiironniemi-Mellinniemi.

Kuva 42. Rantojen korkeusanalyysi, Seppälän alue.

Kuva 43. Rantojen korkeusanalyysi, Ruonan alue.

Rakennettavuusarviointi tulvien kannalta Lapuanjoen varressa

Rantaviiva- ja emätilaperiaatteen mukaan muodostuvien laskennallisten rakennuspaikkojen rakentamismahdollisuudet (mitoitustaulukon sarake Palstan mitoitukselliset uudet rakennuspaikat) on tutkittu laserkeilausaineiston, ilmakehän kuva- ja karttatarkastelun perusteella. Jokivarressa noudatettavat rakennuspaikan rakennettavuuden arviointiperiaatteet tulvakorkeuksien kannalta on esitetty kuvissa 37–43. Samoja periaatteita on käytetty vuonna 2016 hyväksytyssä Keskustan ja Mäyrin osayleiskaavassa jokivarsien rakennettavuuden arvioinnissa. Mitoituksellinen uusi rakennuspaikka voidaan osoittaa jokivarteen osayleiskaavassa, mikäli rantakiinteistö täyttää seuraavat kriteerit:

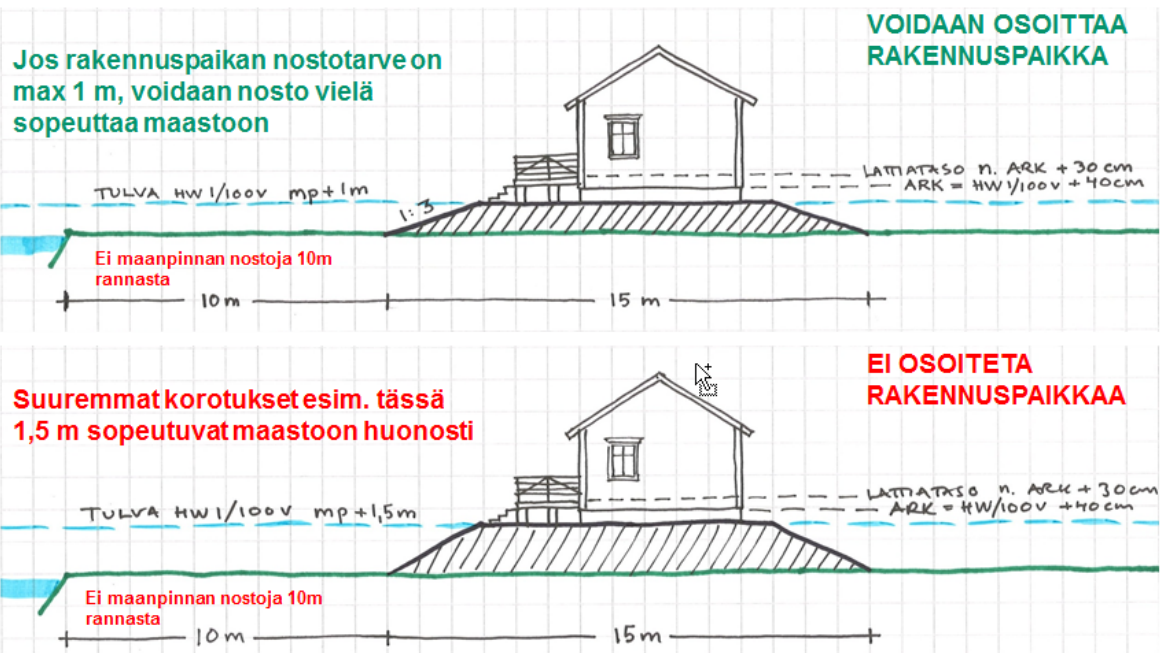
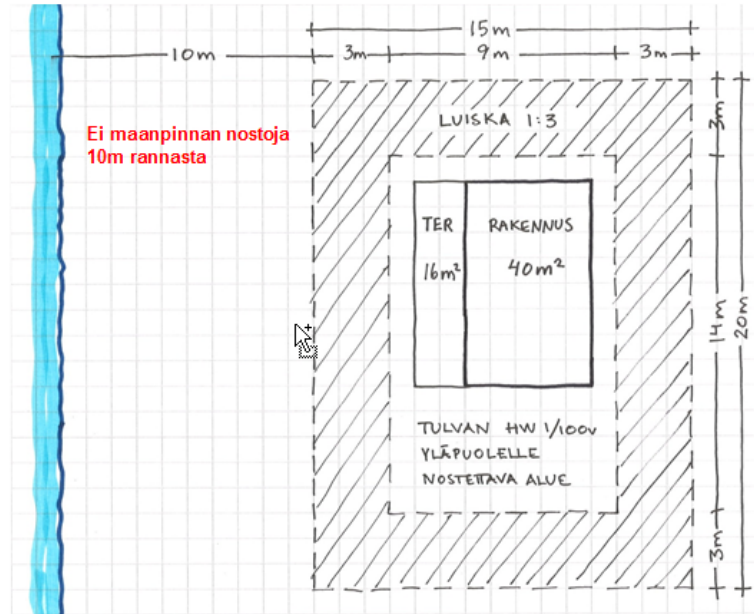
- kiinteistöllä on rantavyöhykkeellä vähintään 10 metrin etäisyydellä rannasta vähintään 15 x 20 metrin laajuinen rakennuspaikaksi soveltuva alue, jolla nykyinen maanpinta on enintään 1 m kerran sadassa vuodessa toistuvan tulvakorkeuden alapuolella.
 - o Tällöin rakennuspaikan korotustarve on enintään 1 m, jotta pihamaa rakennuksen välittömässä läheisyydessä saadaan korotettua kerran sadassa vuodessa toistuvan tulvakorkeuden (HQ 1/100 v) yläpuolelle ja rakennus voidaan toteuttaa alin suositeltava rakentamiskorkeus huomioiden ilman ylikorkeaa sokkeliä.
- edellä määritelty rakentamiseen soveltuva alue sijoittuu joko peitteiselle rannan osalle tai ilman rantaan tai kauemmas rannasta metsänreunaan, ei keskelle peltoaluetta
- tarvittavalle rakennuspaikan korotukselle ei ole maisemallista estettä

Suurtulva-alueella sijaitseva rantatila katsotaan mitoituselvityksessä tulvien kannalta rakentamiskelpoiseksi, jos maanpinnan korotustarve on **max 1m**.

Mitoituksella muodostuva rakennuspaikka voidaan osoittaa jos:

- tilan rantavyöhykkeen osalla, vähintään 10 m rannasta, on 15x20m laajuinen alue, jolla maanpinta on enintään 1m tulvakorkeuden alapuolella. (rakennuksen, jätevesijärjestelmän ym. tilatarpeet)

Arviointi suoritetaan maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston perusteella.

Kuva 44. Rakennuspaikan rakennettavuuden arviointiperiaatteet tulvakorkeuksien kannalta.

Rakennettavuusarviointi tulvien kannalta Seuruksella ja Kuortaneenjävellä

Seuruksella ja Kuortaneenjävellä rantarakennuspaikat ovat avoimemmin nähtävissä vesistöön ja rantamaisemaan, jolloin rakennuspaikan korottamisella on suuremmat maisemalliset vaikutukset kuin jokivarressa ja jossa normaalia suurempi korottaminen ei siten ole suositeltavaa. Mitoituksellinen uusi rakennuspaikka voidaan osoittaa osayleiskaavassa, mikäli rantakiinteistö täyttää seuraavat kriteerit:

- kiinteistöllä on rantavyöhykkeellä vähintään 10 metrin etäisyydellä rannasta vähintään 15 x 20 metrin laajuinen rakennuspaikaksi soveltuva alue, jolla nykyinen maanpinta on enintään 0,4 m kerran sadassa vuodessa toistuvan tulvakorkeuden alapuolella.
- edellä määritelty rakentamiseen soveltuva alue sijoittuu joko peitteiselle rannan osalle tai aivan rantaan tai kauemmas rannasta metsänreunaan, ei keskelle peltoaluetta.

3.3.4 Lausunto jätevesien käsittelystä

Vuonna 2016 hyväksytyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavatarkistuksen yhteydessä Ympäristötekniikan insinööri Jami Aho on antanut asiantuntijalausunnon jätevesien käsittelystä huomioitavista asioista alavilla ranta-alueilla. Lausunnon mukaan:

”Kuortaneen kunnan rakennusjärjestyksen mukaan vapaa-ajanasunnon wc-vedet tulee johtaa umpisäiliöön ranta-alueella. Ns. harmaat vedet eli pesuvedet voidaan johtaa joko kaksiosastaisen saostussäiliön kautta joko pienpuhdistamoon tai maaperäkäsittelyyn, joka on Kuortaneen olosuhteissa yleensä maasuodatin. Mikäli syntyvä jätevesimäärä on vähäinen (esim. saunan kantovedet) vaatimuksena on yksiosastoinen saostussäiliö sekä pienpuhdistamo tai maaperäkäsittely. Tulva-alueella on tärkeää sijoittaa jätevesien käsittelylaitteistot mahdollisuuksien mukaan siten, että estetään puhdistamattomien jätevesien huuhtoutuminen tulvan aikana suoraan vesistöön. Samasta syystä maahan-imeyttämön ja maasuodattamon imeytys- ja kokoomaputkistot on perusteltua mahdollisuuksien mukaan sijoittaa keskimääräisen vuotuisen tulvatason yläpuolelle. Tämä tarkoittaa käytännössä ns. kumpusuodattimia. Myös pienpuhdistamoiden purkuputket sijoitetaan riittävän korkealle tulvatason yläpuolelle. Tämä voidaan toteuttaa mm. pumppukaivon avulla. Jätevesisäiliöiden (umpi- sekä saostussäiliöt) ankkurointi tulee toteuttaa laitevalmistajan ohjeiden mukaisesti siten, ettei pohjaveden noste liikuttele säiliöitä. Sama ohje koskee pienpuhdistamoiden ankkurointia. Umpisäiliöiden tyhjennysaukkojen kaulukset tulee olla riittävän korkeita, etteivät tulvavedet pääse missään vaiheessa säiliöön. Putkiyhteiden tiiviyteen tulee kiinnittää myös erityistä huomiota.”

3.3.5 Pelastusviranomaisen lausunto

Vuonna 2016 hyväksytyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavatarkistuksen yhteydessä Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos-liikelaitos on antanut 17.9.2013 lausunnon rakentamisesta alaville ranta-alueille. Lausunnon mukaan vapaa-ajan asunnoille on oltava normaaliaikaan liikennöitävä ajotie. Tulva-aikaan pelastuslaitos pyrkii ennalta varoittamaan asukkaita ja/ tai vapaa-ajan asunnon omistajia sekä kehottaa omatoimiseen suojeluun kohteissa. Asumista ja turhaa oleskelua tulvan valtaamilla alueilla tulee pelastuslaitoksen ohjeiden mukaan välttää. Toimintamalliksi on vakiintunut se, että kun asukkaat ovat kohteitansa suojanneet, on kunnan teknisen toimen ja pelastuslaitoksen toimesta tulva-alueen ajoteitä suljettu käytöltä.

3.3.6 Rannan maisemallinen rakennettavuus

Osayleiskaavassa on arvioitu ranta-alueen maisemallista rakennettavuutta ja annettu suosituksia ranta-alueen kaavoitukselle. Laadittujen selvitysten mukaan alueella on erityisiä maisema- ja luontoarvoja, jotka tulisi huomioida erityisesti rakennuspaikkojen sijoituksessa. Maisema-arvojen säilymisen turvaamiseksi uudet rakennuspaikat tulisi herkimmillä alueilla ohjata alueiden selänneiden puoleisille reunoille tai olemassa olevan asutuksen yhteyteen. Rantaan sijoitettaessa rakennukset tulee sijoittaa aivan rantaan, ei keskelle avoimia peltoja eikä tärkeimpien näkymien esteeksi. Maiseman kannalta keskeisimmille peltorantaosuuksille rakennuspaikkoja ei tule sijoittaa, mikäli rakennusoikeus on mahdollisuus siirtää maanomistajan muulle alueelle. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulisi rantamaiseman avoimuuden säästämiseksi rakennuspaikkojen olla mahdollisimman kapeita, rakennukset kooltaan pieniä ja pihaistutukset maltillisia ja luonnonmaisemaan sopeutuvia. Kyläasutuksen yhteyteen sijoitettavat rakennukset voivat olla suurempia, tavanomaisen asuinrakennuksen kokoisia.

3.4 Mitoitusaluejako

Suunnittelualue on jaettu rannan rakennettavuuden ja nykyrakentamisen perusteella mitoitus-alueisiin, jotka esitellään kuvissa 26–32.

Lapuanjoki

- Mitoitusalueeseen sisältyy jokijakso pohjoiselta kunnanrajalta Seuruksen ylittävälle voimajohdolinjalle saakka.
- Jokirannat ovat erittäin tulvaherkkiä tavanomaisissakin tulvatilanteissa. Kerran 100 vuodessa toistuvassa suurtulvatilanteessa jokiosuuden rantavyöhyke on muutaman tilan taustaosia lukuun ottamatta veden alla, pääosin yli metrin syvyisen tulvaveden peitossa.
- Alueen toteutunut rakentamistiheys on maltillinen, mutta lisärakentamisen mahdollisuuksia ei juurikaan ole, koska rakentamaton jokiosuus on lähes kauttaaltaan rakentamisen kannalta liian alavaa.

- Rannat ovat pääosin maisemallisesti herkkiä, avoimia rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan Salmensuun pohjoispuolinen avoin peltomaisema on maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokas, jolle rakentamista ei suositella. Peltoalueen pohjoisosan yli avautuu laaja avoimen pidettävä näkymä kantatieltä ja kylätieltä joen suuntaan.

Seurus

- Mitoitusalueeseen sisältyvät Seuruksen rannat voimajohtolinjalta Salmen sillalle.
- Alueen toteutunut rakentamistiheys on maltillinen, rantavyöhykkeellä on lukumääräisesti yhtä paljon vanhaa kyläasutusta ja loma-asutusta.
- Seuruksen rannat ovat kauttaaltaan tulvaherkkiä. Laajimmat alavat alueet sijaitsevat Seuruksen pohjoisosassa ja eteläosan länsirannalla, joissa rantavyöhyke on pääosin rakentamisen kannalta liian alavaa.
- Luontoselvityksen mukaan Seuruksen koillis- ja lounaisosien tulvarannoilla on linnustollisesti arvokkaita alueita, joilla on myös viitasammakoiden elinympäristöjä.
- Seuruksen rannat ovat myös maisemallisesti herkkiä, avoimia rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan itäranta rantaan asti ulottuvine peltoineen ja länsirannan eteläosa ovat maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokkaita, joille rakentamista ei suositella. Tärkeitä avoimina pidettäviä näkymiä avautuu Salmen sillalta pohjoiseen sekä kantatieltä ja kyläteiltä rantapeltojen yli Seuruksen suuntaan. Maisemakuvallisesti tärkeän Salmen kylän rakennetta ja sitä ympäröiviä peltoja tulee vaalia. Maisema-arvojen ja näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä.
- Kantatien läheisyydessä tulee huomioida kantatien melu rakennuspaikkojen sijoituksessa mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa suojata ulko-oleskelutilat.

Kuortaneenjärven pohjoinen itäranta (mitoitustaulukossa Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ)

- Mitoitusalueeseen sisältyy Kuortaneenjärven pohjoisosan itäranta Salmen sillalta Rinta-Maunukseen asti rajautuen Ruonan valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön.
- Rakentamiseen soveltuvat rantaosuudet ovat jo suhteellisen tehokkaasti rakennettu. Rantavyöhykkeellä on vanhaa kyläasutusta sekä siihen nähden kaksinkertainen määrä loma-asutusta. Salmen sillan eteläpuolella on yleinen uimaranta ja Salmen kyläseuran rantaosauna.
- Lepistönselän rannat ovat pääosin tulvaherkkiä ja erityisesti Salmen ja Lepistön välillä sekä Petäjämäen ja Petäjäniemen välillä on laajoja rakentamiseen soveltumattomia rantaosuuksia.
- Luontoselvityksen mukaan Petäjäniemen pohjoispuolinen tulvaranta on linnustollisesti arvokasta aluetta, jolla on myös viitasammakoiden elinympäristöjä.
- Rakennettuja rantaosuuksia lukuun ottamatta alueen rannat ovat maisemallisesti herkkiä, avoimia rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan Lepistönselän rannat ovat Lepistön aluetta lukuun ottamatta maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokkaita, joille rakentamista ei suositella. Tärkeitä avoimina pidettäviä näkymiä avautuu Salmen sillalta etelään sekä kantatieltä, Länsirannantieltä ja kyläteiltä rantapeltojen yli järvelle sekä Salmen alueelta että erityisesti Petäjämäen ja Petäjäniemen välillä. Maisema-arvojen ja näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä.

Kuortaneenjärven Ruonan ranta-alueet (mitoitustaulukossa Kuortaneenjärvi RUONA)

- Mitoitusalueeseen sisältyy Kuortaneenjärven koillisosan rantaosuus Rinta-Maunukselta kantatielle asti. Alue käsittää Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) ranta-alueen.
- Alueen rannat ovat pääosin tulvien kannalta rakentamiskelpoisia. Rakentamiseen soveltumattomia alavia rannanosia on Hiironniemen pohjoisosassa, Mellinniemen ympäristössä ja Ruonanluoman läheisyydessä.
- Rakentamiseen soveltuvat rantaosuudet ovat jo suhteellisen tehokkaasti rakennettu. Rantavyöhykkeellä on vanhaa kyläasutusta sekä siihen nähden kaksinkertainen määrä loma-asutusta. Mellinlahdella on yleinen uimaranta ja veneenpitopaikka. Haapaniemen pappilan alue toimii seurakunnan leiri- ja kurssikeskuksena ja Ruonan vanha kansakoulu kyläyhdistyksen kylätalona. Nurminiemen mäellä on vanha Suomen sodan muistomerkki.
- Luontoselvityksen mukaan tulvaherkät alueet Maunuksen ja Hiironniemen välillä ja Ruonanluoman varressa ovat linnustollisesti arvokkaita ja niiltä on tehty havaintoja myös viitasammakon esiintymisestä. Perinnemaisemakohteita on Hiironniemen, Mäki-Ruonan ja Ruonanluoman alueilta.

- Mitoitusalueen rannat ovat suurelta osin maisemallisesti herkkiä, avoimia rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan lähes koko rantaosuus on maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokasta aluetta, jolle rakentamista ei suositella. Tärkeitä avoimina pidettäviä näkymiä avautuu Ruonantieltä avoimien rantapeltojen yli erityisesti Maunuksen ja Hiironniemen välillä sekä Haapaniemen, Mellinlahden ja Ruonan kohdilla. Erityisen tärkeää on vaalia rantaan asti ulottuvien peltojen ja vanhoja tiloja ympäröivien peltojen pysymistä avoimina sekä Maunuksen, Hiironniemen ja Haapaniemen pappilan rakennusryhmien säilymistä ja maisemallista merkitystä.
- Kulttuuriympäristön arvojen ja tärkeiden näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä. Mahdollinen rakentaminen tulisi ohjata alueiden selänteiden puoleisille reunoille tai olemassa olevan asutuksen yhteyteen. Peltojen keskellä sijaitsevien vanhojen tilojen rakennusryhmien täydennysrakentaminen on mahdollista maiseman arvot huomioiden, kunhan tilat hahmottuvat jatkossakin peltojensa ympäröiminä kokonaisuuksina.
- Alueen itäosassa tulee huomioida kantatien melu rakennuspaikkojen sijoituksessa mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa suojata ulko-oleskelutilat.
- Alueelle ei tulisi sallia siirtoja toisilta mitoitusalueilta.

Kuortaneenjärven länsiranta (mitoitustaulukossa Kuortaneenjärvi LÄNSI)

- Mitoitusalueeseen sisältyy Kuortaneenjärven länsiranta Salmen sillalta etelään Seppälänniemeen saakka.
- Rantaosuus on jo erittäin tiiviisti rakennettu, toteutunut rakentamistiheys on lähes 16 rakennuspaikkaa/rantaviiva-km. Pääosa rakennuskannasta on loma-asuntoja. Rakentamattomina on säilynyt vain lyhyitä rantaosuuksia, joista osa on rakentamiseen liian alavia.
- Rantaosuus on pääosin maisemallisesti sovelias rantarakentamiselle. Maisemakuva järven suuntaan on pääosin sulkeutunut rantatonttien rakennuskannan ja rantapuuston estäessä näkymät järvelle erityisesti kesäaikaan. Maisemaselvityksen mukaan Honkolan ja Yli-Konttelin kohdalla avautuvat tärkeät avoimina pidettävät näkymät Länsirannantieltä rantapeltojen yli. Honkolan avoin peltomaisema on maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokas, jolle rakentamista ei suositella. Mahdollinen rakentaminen tulisi ohjata alueiden selänteiden puoleisille reunoille tai olemassa olevan asutuksen yhteyteen. Näkymien säilyminen tulee huomioida rakennuspaikkojen sijoituksessa ja rantapuuston käsittelyssä.
- Seppälänniemen alue on entisen sahan aluetta, joka on rakentunut huomattavan tiiviiksi, pienehköjen loma-asuntojen alueeksi. Entisen sahan alueella maanperän pilaantuneisuus tulee selvittää ja tarvittaessa puhdistaa.

3.5 Mitoitusaluejaon tarkistus (kaavan 2. vaiheen osa-alueet)

Kunnanvaltuuston 31.1.2022 hyväksymään kaavan 1. vaiheen alueeseen sisältyvät edellä esitetyistä mitoitusalueista kokonaisuudessaan Lapuanjoen mitoitusalue sekä osia muista mitoitusalueista. Alla kuvaillaan kaavan 2. vaiheen osa-alueet ja niiden liittyminen aiemmin kuvattuihin mitoitusalueisiin. Kaavan 2. vaiheen osa-aluejako esitetään kuvissa 46–47.

Alue	Rantaviiva (m)							Nykyiset rakennuspaikat				
	Kartta-rantaviiva (krv)	Ranta- osuus, kerroin 0	Ranta- osuus, kerroin 1/4	Ranta- osuus, kerroin 1/2	Ranta- osuus, kerroin 3/4	Ranta- osuus, ei vähen- nyksiä	Mitoituk- sellinen rantaviiva (mrv)	Loma- as.	Erillinen rantas.	Pysyvä as.	Rakennusp- aikat yht	Nykyinen rakentamis- tiheys (rak.p/mrv- km)
Salmi	1125	0	0	795	165	165	686	3	1	5	9	13,11
Kuortaneenjärvi POHJ Petäjä	710	0	0	0	0	0	710	0	0	0	0	0,00
Kuortaneenjärvi RUONA itä	1165	0	0	0	0	0	908	7	2	0	9	9,92
Kuortaneenjärvi LÄNSI Vasu	1490	0	0	0	0	0	1335	15	1	2	18	13,48
KAIKKI ALUEET YHT	4490	0	0	795	165	165	3639	25	4	7	36	9,89

Kuva 45. Rantaviiva ja rantavyöhykkeen nykyiset rakennuspaikat kaavan 2. vaiheen osa-alueilla.

Salmi

- Salmen mitoitusalueeseen sisältyy Salmen kyläkeskuksen rantaosuus Seuruksen mitoitusalueen kaakkoisosassa ja Kuortaneenjärven pohjoinen itäranta-mitoitusalueen pohjoisosassa. Mitoitusalueen karttarantaviivan pituus on 1125 m, josta mitoituksellisen rantaviivan pituus on 686 m.

- Rantaosuuden rantavyöhyke on mitoituksellisesti jo tehokkaasti rakennettu, toteutunut rakentamistiheys on yli 13 rakennuspaikkaa/rantaviiva-km. Rantavyöhykkeen nykyiseen rakennuskantaan sisältyy viisi Salmen kyläkeskuksen asuinrakennusta, kaksi niille kuuluvaa rantasaunaa sekä kolme erillistä pientä loma-asuntoa saunoineen. Lisäksi Salmen sillan eteläpuolella on yleinen uimaranta, venevalkama ja Salmen kyläseuran rantasauna.
- Rantavyöhykkeen kyläasutus sijoittuu 80-170 metrin etäisyydelle rantaviivasta kiinteistöjen ulottuessa rantaan saakka. Kyläasutuksen ja rannan välinen alue on avointa rantaan viettävää peltoaluetta. Rantaan sijoittunut nykyinen rakennuskanta on lukumäärältään vähäistä, mittakaavaltaan pientä ja sopeutuu myös sijoitukseltaan maisemakuvaan ja -rakenteeseen peittämättä merkittävästi näkymiä järvelle.
- Salmen sillan pohjoispuoliset rannat sekä Seuruksen ranta mitoitusalueen pohjoisosassa ovat rakentamiseen liian alavia tulvien kannalta. Myös aivan alueen itäreunalla maasto on rakentamiseen liian alavaa.
- Seuruksen eteläpäässä, Salmen kyläasutuksen pohjoisosan kohdalla on salmen vastarannalla linnustollisesti arvokasta aluetta, jolla on myös viitasammakoiden elinympäristöjä. Alue on osoitettu 1. vaiheessa hyväksytyssä kaavassa luo-6-alueena.
- Maisemaselvityksen mukaan Salmen alueen rantapelot ovat maisemallisesti arvokkaita, joille rakentamista ei suositella. Tärkeitä avoimina pidettäviä näkymiä avautuu Salmen sillalta pohjoiseen ja etelään sekä kantatieltä ja kylätelttä rantapeltojen yli Seuruksen ja Kuortaneenjärven suuntiin. Maisemakuvallisesti tärkeän Salmen kylän rakennetta ja sitä ympäröiviä peltoja tulee vaalia. Maisema-arvojen ja näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä.
- Maisema-arvojen säilyttämiseksi mahdollinen lisärakentaminen alueella tulee sijoittaa ensisijaisesti nykyiseen kylärakenteeseen kylärakennetta tiivistäen. Kyläalueen merkittävä laajentaminen rannan suuntaan ei ole maisemallisesti suotavaa, koska se muuttaisi maiseman rakennetta ja luonnetta. Rantapeltojen tulisi jatkossakin säilyä mahdollisimman avoimina. Maisemarakenteen ja arvokkaiden näkymien säilyttämiseksi rantarakentamista voidaan täydentää vain Salmen pohjoisosassa ja eteläosan niemessä. Tällöinkin rakentaminen tulee olla pienimuotoista ja sijoittua aivan rantaan nykyisten rantarakennuspaikkojen yhteyteen. Keskelle avoimia rantapeltoja rakentamista ei tule sijoittaa.
- Salmen kyläkeskuksen alue on MRL 73 §:n 2. momentissa tarkoitettu olemassa oleva kyläalue, jolla virkistykseen soveltuvia alueita on riittävästi (mm. uimaranta, venevalkama) ja jolla ei siten sovelleta MRL 73 §:n 1. momentin kohtaa 3 yhtenäisen rakentamattoman alueen jättämisestä ranta-alueille. Salmen kyläkeskuksen alue poikkeaa tässä suhteessa muista Kuortaneenjärven ranta-alueista, joilla rantavyöhykkeen asutus on haja-asutusluonteista tiiviimpien kyläasutuksen kokonaisuuksien sijaitessa rantavyöhykkeen ulkopuolella (ks. kuva 48). Salmen kyläkeskuksen alueella rantavyöhykkeen kyläasutuksen täydennysrakentamista ohjataan maisemarakenteen ja -arvojen säilyttämisen lähtökohdista ja osoitetaan kyläasutusta täydentäviä rakennuspaikkoja maisemallisesti soveltuville paikoille.

Vasun ympäristö

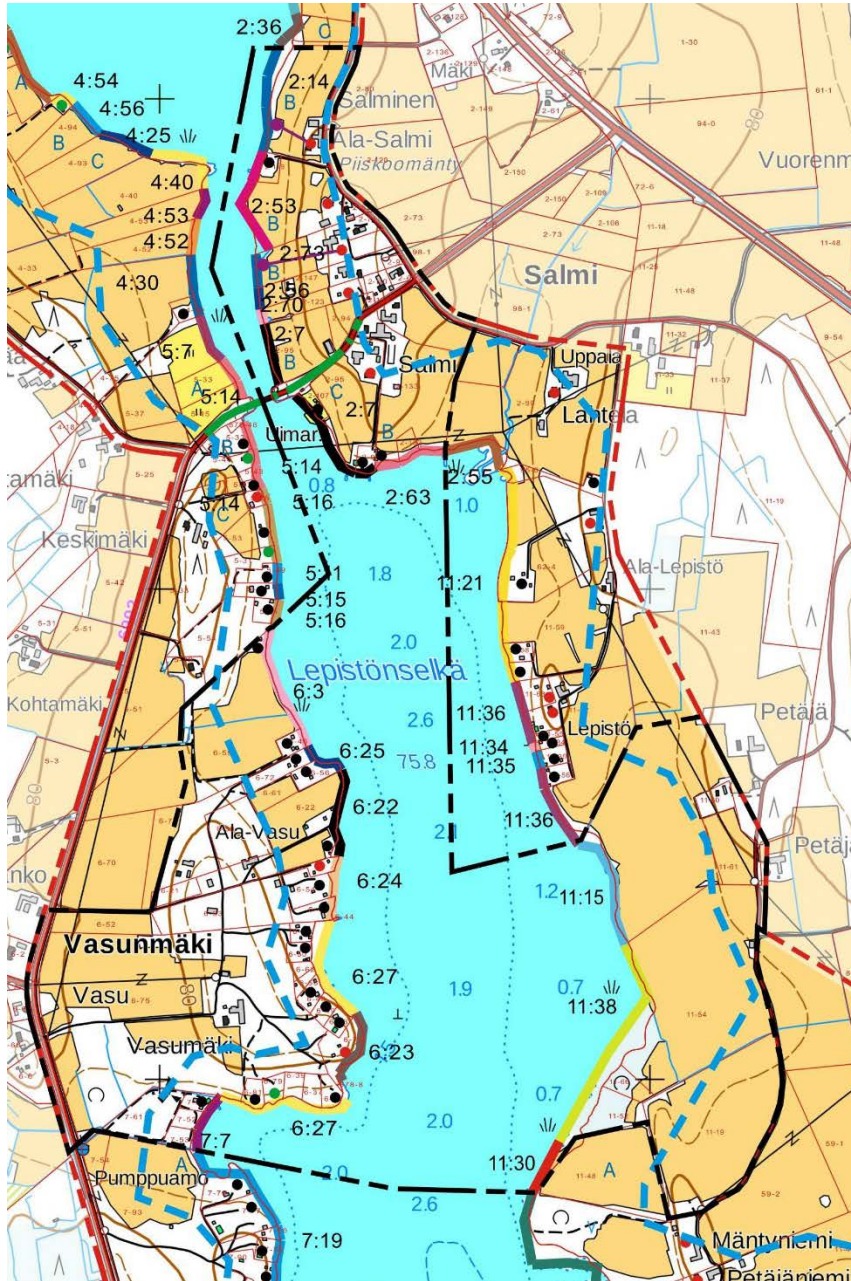
- Vasun mitoitusalueeseen sisältyy osa Kuortaneenjärven länsiranta-mitoitusalueesta Vasun ympäristössä. Mitoitusalueen karttarantaviivan pituus on 1490 m, josta mitoituksellisen rantaviivan pituus on 1335 m.
- Rantaosuus on jo tehokkaasti rakennettu, toteutunut rakentamistiheys on yli 13 rakennuspaikkaa/rantaviiva-km. Rantavyöhykkeen nykyiseen rakennuskantaan sisältyy kaksi rantaan sijoitettavaa asuinrakennusta, yksi erillinen rantasauna sekä 15 loma-asuntoa saunoineen. Lisäksi rantavyöhykkeen ulkopuolella on hajanaista asutusta. Rakentamattomina on säilynyt vain muutama lyhyt rantaosuus, jotka ovat pääosin rakentamiseen liian alavia. Alueen pohjoisosassa alavalla rantaosuudella on pellon takana rantavyöhykkeen reunalla rakentamiseen soveltuvaa aluetta järvimaisemassa.
- Rantaosuus on maisemallisesti sovelias rantarakentamiselle. Maisemakuva järven suuntaan on pääosin sulkeutunut rantatonttien rakennuskannan ja rantapuuston estäessä näkymät järvelle erityisesti kesäaikaan.
- Alueella osalle emätiloista on rakennettu huomattavasti enemmän, kuin toisille. Tasapuolisuuden edistämiseksi alueen mitoitusta voisi vähäisesti tehostaa.

Petäjaniemen länsiranta

- Petäjaniemen mitoitusalueeseen sisältyy osa Kuortaneenjärven pohjoisosan itärannan mitoitusalueesta Petäjaniemen länsirannalla. Mitoitusalueen karttarantaviivan ja mitoituksellisen rantaviivan pituus on 710 m.
- Alueen rantavyöhykkeellä ei ole rakennuksia. Rantavyöhykkeen ulkopuolella alueen itäreunalla sijaitsee yksi asuinrakennus. Alueen rannat ovat lähes koko rantavyöhykkeen osalla rakentamiseen liian alavia tulvien kannalta. Vain alueen eteläreunalla, noin 100 m etäisyydellä rantaviivasta, on rakentamisen kannalta riittävän korkealla olevaa maastoa rantavyöhykkeellä. Alueen itäreunalla heti rantavyöhykkeen ulkopuolella on metsänreunaan, kylätiehen ja nykyiseen asutukseen tukeutuvaa kyläasutuksen täydentämiseen soveltuvaa aluetta, joka on tulvien kannalta riittävän korkealla ja jolta avautuu laaja näkymä peltojen yli järvelle. Myös alueen eteläreunalla on rantavyöhykkeen ulkopuolella kyläasutuksen täydentämiseen soveltuvaa aluetta.
- Luontoselvityksen mukaan alueen rantaosuus ja lähivesialue rannan edustalla on linnustollisesti arvokasta aluetta, jolla on myös viitasammakoiden elinympäristöjä. Alue on osoitettu kaavaehdotuksessa luo-6-alueena. Alueella sijaitseva vanha asuinrakennus on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja osoitettu sr-1/55-merkinnällä.
- Alueen rannat ovat maisemallisesti herkkiä, avoimia rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan alueen rannat ovat maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokkaita, joille rakentamista ei suositella. Petäjämäen ja Petäjaniemen väliseltä kylätieltä avautuu tärkeä avoimena pidettävä näkymä rantapeltojen yli järvelle. Maisema-arvojen ja näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä.
- Alueen mitoituksen tehostamiseen ei ole perusteita alueen luonto- ja maisema-arvot ja alueen tulvaherkkyys huomioiden.

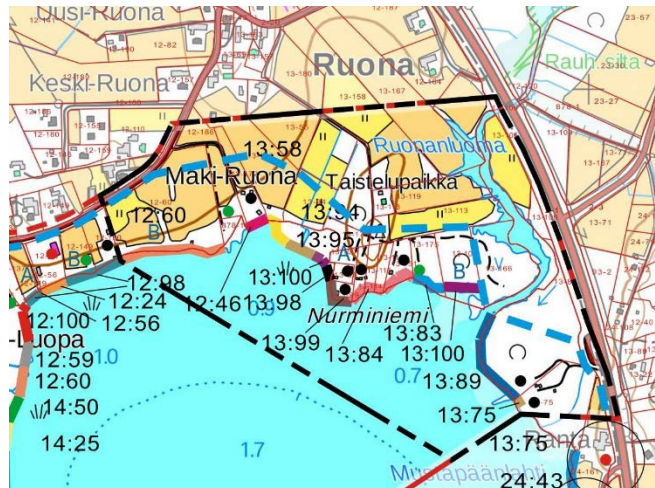
Ruonan itäosa (Mäki-Ruonan ja Nurminiemen ympäristöt)

- Ruonan itäosan mitoitusalueeseen sisältyy Kuortaneenjärven Ruonan-mitoitusalueen itäisin osa. Mitoitusalueen karttarantaviivan pituus on 1165 m, josta mitoituksellisen rantaviivan pituus on 908 m.
- Rantaosuus on jo kohtalaisen tehokkaasti rakennettu, toteutunut rakentamistiheys on noin 10 rakennuspaikkaa/rantaviiva-km. Rantavyöhykkeen nykyiseen rakennuskantaan sisältyy 7 loma-asuntoa saunoineen sekä 2 erillistä rantasaunaa. Lisäksi rantavyöhykkeen ulkopuolella on yksi loma-asunto.
- Noin puolet alueen rantaosuudesta on rakentamiseen liian alavaa tulvien kannalta. Rakentamiseen soveltumattomia alavia rannanosia on Ruonanluoman läheisyydessä ja Mäki-Ruonan ja Nurminiemen välillä.
- Luontoselvityksen mukaan tulvaherkkä alue Ruonanluoman varressa on linnustollisesti arvokas ja siltä on tehty havaintoja myös viitasammakon esiintymisestä. Alue on osoitettu kaavaehdotuksessa luo-6-alueena. Perinnemaisemakohteita (luo-7) on Mäki-Ruonan ja Ruonanluoman alueilla. Nurminiemen mäellä on vanha Suomen sodan muistomerkki (s/36).
- Mitoitusalueen rannat ovat suurelta osin maisemallisesti herkkiä rantapeltoja. Maisemaselvityksen mukaan lähes koko rantaosuus on maisema- ja luonnonarvoiltaan erityisen arvokasta aluetta, jolle rakentamista ei suositella. Tärkeitä avoimina pidettäviä näkymiä avautuu Ruonantieltä avoimien rantapeltojen yli.
- Kulttuuriympäristön arvojen ja tärkeiden näkymien säilyminen tulee huomioida rantarakennuspaikkojen sijoituksessa, rakennusoikeuden määrässä ja rantakasvillisuuden käsittelyssä. Ensimmäisessä kaavaehdotuksessa Mäki-Ruonan pellon reunaan osoitetut 2 rakennuspaikkaa tulisi sijoittaa lähemmäs rantaa ja rajata RA-alue pienemmäksi siten, että peltoalaa menetetään mahdollisimman vähän.
- Alueen itäosassa tulee huomioida kantatien melu rakennuspaikkojen sijoituksessa mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa suojata ulko-oleskelutilat.
- Alueen mitoituksen tehostamiseen ei ole perusteita alueen luonto- ja maisema-arvot ja alueen osittainen tulvaherkkyys huomioiden.

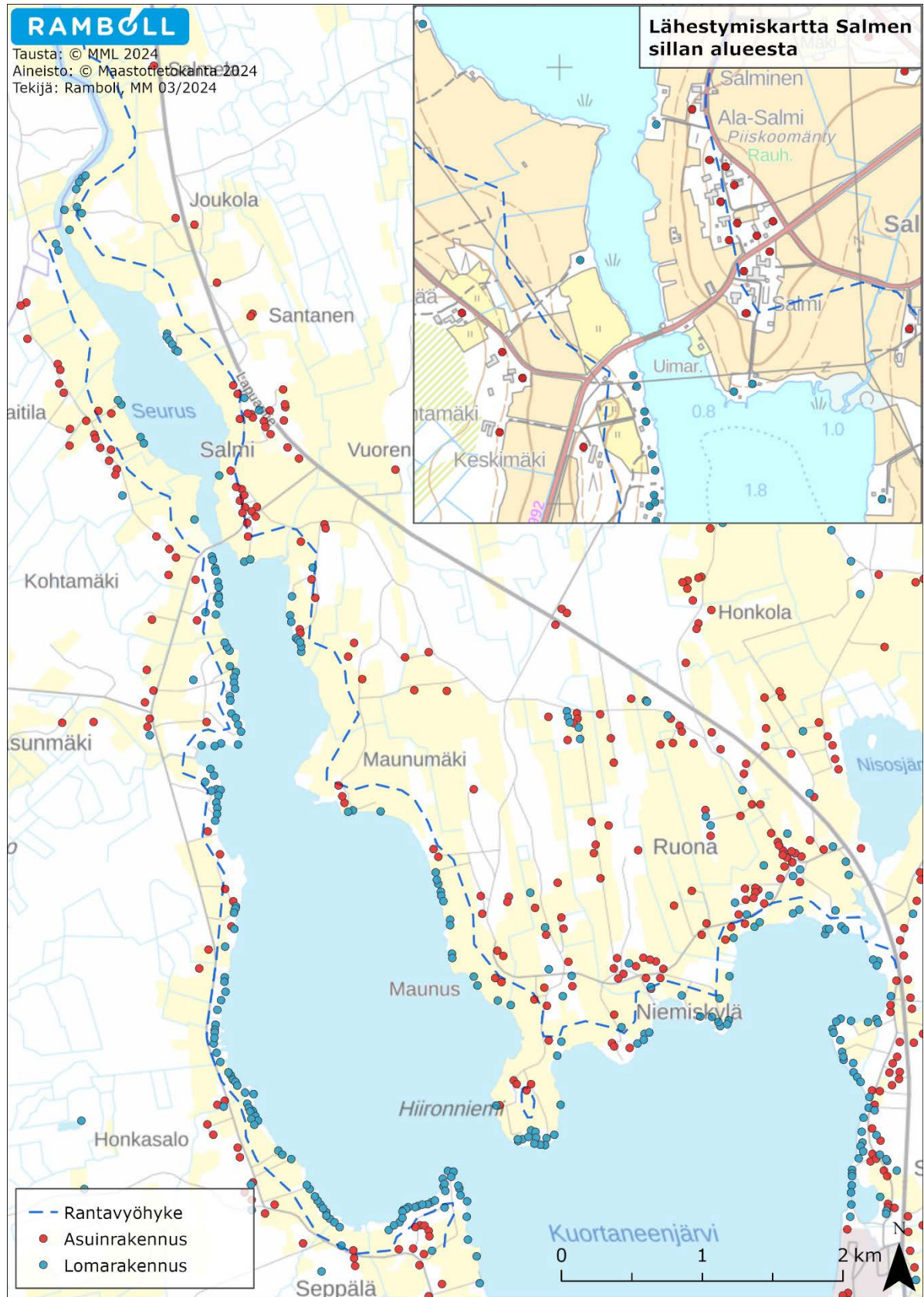

Kuva 46. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat Salmen, Vasun ja Petäjäniemen alueilla.

- Osayleiskaavaehdotuksen alue, 2. vaihe
- Suunnittelualue
- Rantavyöhyke
- Mitoitusalueen raja
- Nykyiset rakennuspaikat
 - Asuinrakennus
 - Loma-asunto
 - Erillinen rantaosa
 - Asuinrakennukseen liittyvä rantaosa
- Emätilojen mitoituksessa huomioitavat rantaviivaosuudet
- 10:30 Emätilan tunnus
- Rakennuspaikan lähivyöhyke, r=75 m

Kuva 47. Rantavyöhyke, emätilat ja nykyiset rakennuspaikat Ruonan itäosassa.

Kuva 48. Rantavyöhykkeen ja lähialueiden asuinrakennukset ja lomarakennukset. Salmen kyläkeskustan asutus sijoittuu aivan rantavyöhykkeen reunalle ja on rantavyöhykkeen tiiveimmän kyläasutuksen keskittymä.

4. TAVOITTEET

4.1 Tavoitteiden muodostuminen

Osayleiskaavan tavoitteet ovat muodostuneet kunnan asettamien tavoitteiden ja viranomaisten kommenttien pohjalta. Tavoiteasettelussa on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet suunnittelualuetta koskevilta osin, ks. *vaikutusten arviointi kohta 7.10 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioiminen*. Rantarakentamisen mitoitusperiaatteiden osalta noudatetaan keskeisiltä osin vuonna 2010 hyväksytyn Länsirannan osayleiskaavan ja vuonna 2016 hyväksytyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan tarkistuksen mitoitusperiaatteita.

4.1.1 Kunnan alustavat tavoitteet

Kunnanhallituksen 31.10.2016 tekemän kaavoituspäätöksen mukaan tavoitteena on laatia Kuortaneenjärven pohjoisosaan, Seurukselle ja sen pohjoispuoliselle Lapuanjoelle oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen maankäyttötarpeiden selkeyttämiseksi ja rantarakentamisen ohjaamiseksi. Yleiskaava on tarpeen alueen maatalouden, loma-asumisen, lisääntyvän asutuksen sekä yritystoiminnan yhteensovittamiseksi. Yleiskaavalla ohjataan alueen yhdyskuntarakenteen kehittymistä kokonaisvaltaisesti. Kaavoituksen tavoitteena on suunnitella rantarakentaminen siten, että siinä otetaan huomioon myös luonnon- ja maisemansuojelu, rantojen virkistyskäyttö sekä maanomistajien tasapuolinen kohtelu. Lisäksi kaavat selkeyttävät rantarakentamisen lupakäsittelyä.

4.1.2 Viranomaisneuvottelu 26.11.2018

Kaavoituksen aloitusvaiheessa pidettiin viranomaisneuvottelu 26.11.2018, jossa esiteltiin ja keskusteltiin kaavatarkistuksen aluerajauksesta, lähtökohdista, selvityksistä, tavoitteista ja kaavoitusmenettelystä ja käytiin läpi alustava osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Neuvottelussa päätettiin tutkia mitoituksessa myös vaihtoehto, jossa alavatkien rannanosat otetaan huomioon rantaviivalaskennassa, mutta rakennusoikeutta ei kaavassa myönnetä, jos kiinteistöllä ei ole rakentamiseen soveliasta aluetta. Neuvotteluun osallistuivat Seppo Hakala, Juha Katajisto ja Toni Etholén Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta, Markus Erkkilä Etelä-Pohjanmaan liitosta, Sirkka-Liisa Sihvonen Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseosta, Pentti Turunen, Martti Ranta ja Marjukka Latvalaturi Kuortaneen kunnasta sekä Juha-Matti Märijärvi ja Ville Yli-Teevahainen Ramboll Finland Oy:stä.

Liite 9. Muistio viranomaisneuvottelusta 26.11.2018

4.1.3 Tavoitteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa

Kunnan alustavien tavoitteiden ja viranomaisten kanssa käytyjen neuvotteluiden pohjalta muodostetut kaavan tavoitteet on kuvattu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa seuraavasti:

Tavoitteena on laatia Kuortaneenjärven pohjoisosaan MRL 42 §:n mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen rantarakentamisen ohjaamiseksi ja maankäyttötarpeiden selkeyttämiseksi. Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rantavyöhykkeen rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Yleiskaava on tarpeen alueen maatalouden, loma-asumisen, asutuksen sekä yritystoiminnan yhteensovittamiseksi. Yleiskaavalla ohjataan alueen yhdyskuntarakenteen kehittymistä kokonaisvaltaisesti. Suunnittelualue rajautuu järven länsipuolella vuonna 2010 hyväksytyyn Länsirannan osayleiskaavaan ja järven itäpuolella vuonna 2008 hyväksytyyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavaan. Suunnittelualueen maankäyttö pyritään sovittamaan lähiympäristössä voimassa oleviin osayleiskaavoihin. Rantarakentamisen mitoitustarkastelussa emätiloina huomioidaan 1.7.1959 voimassa olleet kiinteistöt.

Maankäyttö- ja rakennuslain 76 §:n mukaisesti kunta perii enintään puolet yleiskaavan laatimiskustannuksista maanomistajilta heidän kaavasta saamansa hyödyn suhteessa, myös nykyisille rakennuspaikoille tulevasta lisärakennusoikeudesta.

4.2 Yleistavoitteet

- kaava laaditaan oikeusvaikutteisena
- määrätään MRL 72 §:n mukaisesti osayleiskaavan käyttämisestä rantavyöhykkeen rakennuslupien perusteena

- rantarakentamisen mitoituksessa pyritään edistämään maanomistajien välistä tasapuolisuutta
- osoitetaan alueelle loma-asutusta ja kyläasutusta täydentävää rakentamista
- huomioidaan tulvien rakentamiselle aiheuttamat rajoitukset
- huomioidaan maa- ja metsätalouden harjoittamismahdollisuudet kaavassa
- edistetään alueen kulttuuriympäristön ja maisema arvojen säilymistä
- edistetään alueen luontoarvojen säilymistä
- edistetään kunnan elinkeinotavoitteiden toteutumista
- edistetään liikenneturvallisuuden parantamista
- pyritään säilyttämään alueen maaseutumainen ilme
- huomioidaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen
- osayleiskaava pyritään sovittamaan viereisiin voimassa oleviin osayleiskaavoihin

4.3 Suunnittelutavoitteet

- osoitetaan kaavassa mitoitustarkasteluun perustuvat rantarakennuspaikat ottaen huomioon seuraavat rajoitteet:
 - o jokivarressa rakennuspaikkoja ei osoiteta alueille, joilla nykyinen maanpinta on enemmän kuin 1 m kerran 100 vuodessa toistuvan tulvakorkeuden alapuolella (alavammilla alueilla rakennuspaikkojen korottamistarve on ylisuuri)
 - o Kuortaneenjävällä ja Seuruksella rakennuspaikkoja ei osoiteta alueille, joilla nykyinen maanpinta on enemmän kuin 0,4 m kerran 100 vuodessa toistuvan tulvakorkeuden alapuolella
- osoitetaan rantamitoituksella mahdollisesti muodostuvat kyläasutuksen täydennysrakentamisalueet maisemallisesti soveltuville alueille
- merkitään kaavaan nykyiset kylä- ja loma-asumisen alueet, palveluiden ja hallinnon alueet, maa- ja metsätalousalueet, virkistysalueet, uimarannat, venesatamat ja veneväylät, ellei rantarakentamisen järjestämisestä tai maisema-, kulttuuriympäristö-, luonto- ym. selvityksistä aiheudu niihin erityistä muutostarvetta
- merkitään kaavaan arkeologisessa selvityksessä osoitetut muinaismuistokohteet ja huomioidaan ne rakentamisen sijoittamisessa
- merkitään kaavaan rakennusinventoinnin arvoluokituksessa määritellyt rakennuskulttuurikohteet ja – kokonaisuudet ja osoitetaan niille osayleiskaavassa tarpeelliset suojelumääräykset
- osoitetaan kaavaan luontoselvityksessä todetut arvokkaat luontokohteet tarpeellisin määräyksin ja pyritään suuntaamaan uusi rakentaminen näiden alueiden ulkopuolelle
- osoitetaan uudet rakennuspaikat mahdollisuuksien mukaan olemassa olevan loma-asutuksen tai asutuksen yhteyteen niin, että peltoalueet pysyvät mahdollisimman yhtenäisinä ja laajoina
- huomioidaan tulvakorkeudet ja alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet
- avoimet viljelymaisemat ja pitkät näkymät pyritään säilyttämään
- maisematilaa rajaavat reunavyöhykkeet pyritään pitämään eheinä
- pyritään hyödyntämään nykyisiä tieyhteyksiä ja mahdollistamaan uusien rakennuspaikkojen liittäminen yleiseen tiehen olemassa olevien liittyminen kautta

4.4 Rantarakentamisen mitoituseriaatteet

Suunnittelualueen rantaosuudelle käytetään tavoitteellisena mitoituservona 8 rakennuspaikkaa mitoituksellista rantaviivakilometriä kohden, jonka mukaan lasketaan kunkin emätilan kokonaisrakentamisoikeus. Osa emätiloista on jo rakentanut tätä tiiviimmin, jolloin niille ei uusia rakennuspaikkoja enää osoiteta. Mitoituservoa vähemmän rakentaneilla emätiloilla on näin mahdollisuus päästä hieman lähemmäksi tiiviisti rakennettujen emätilojen tilannetta.

Osayleiskaavaluonnoksen 20.6.2019 mitoituservokooste on esitetty kuvan 50 taulukossa. Mitoituservokoosteessa esitetään tavoitteellisen mitoituservon (8 rakennuspaikkaa/rantaviiva-km) perusteella mitoitusalueille muodostuvat uudet rakennuspaikat ja suunnitellut mitoitustiheydet. Tilakohtainen mitoituservo on esitetty liitteessä 8 Rantarakentamisen mitoitustaulukko, vaihe 1 ja 2. vaiheen tarkistettun kaavaehdotuksen mitoituksen osalta liitteessä 8.1 Rantarakentamisen mitoitustaulukko, vaihe 2.

4.4.1 Uusien rakennuspaikkojen muodostumisperiaatteet

Emätilalle muodostuvien uusien rakennuspaikkojen määrä on saatu vähentämällä emätilan kokonaisrakentamisoikeudesta emätilalle jo rakennettujen rakennuspaikkojen määrä.

Emätilalle muodostuvat rakennuspaikat, kun laskennallinen rakentamisoikeus mitoitusaulukon sarakkeessa emätilan jäljellä oleva RO on:

< 0,5	→	ei uusia rakennuspaikkoja
0,5...1,49	→	1 uusi rakennuspaikka
1,5...2,49	→	2 uutta rakennuspaikkaa

Mikäli emätilalle muodostuu uusia rakennuspaikkoja, jaetaan ne emätilasta muodostettujen kiinteistöjen palstojen kesken niiden rantaviivojen suhteessa huomioiden palstojen jo käyttämä rakentamisoikeus (palstojen vertailuarvot esitetään mitoitusaulukon sarakkeessa Palstan uusi RO emätilalta).

Rantasaunan rakennuspaikan korottaminen loma-asunnon rakennuspaikaksi

Erillisen rantasaunan rakennuspaikka (ns. maatilán rantasauna) voidaan korottaa loma-asunnon rakennuspaikaksi, jos rakennuspaikkojen määrä emätilalla ei ylitä emätilalle mitoituksen mukaan muodostuvien rakennuspaikkojen määrää. (eli korotus voidaan tehdä, kun emätilán laskennallinen rakentamisoikeus mitoitusaulukon sarakkeessa emätilán jäljellä oleva $RO \geq -0,5$).

4.4.2 Uusien rantarakennuspaikkojen käyttötarkoitus ja sijoitusperiaatteet

Rakennuspaikkojen käyttötarkoitus

Rantavyöhykkeelle mitoituksen mukaan muodostuvan uuden rakennuspaikan käyttötarkoitus voi olla:

- Pientalon rakennuspaikka (AO-1).
- Loma-asutuksen keskellä sijaitseva pientalon rakennuspaikka (AO-3), joka rakennusoikeudeltaan vastaa likimääräisesti loma-asunnon rakennuspaikkaa.
- Kyläalueelle sijoittuva pysyvän asunnon rakennuspaikka (AT).
- Loma-asunnon rakennuspaikka (RA-2), jolle maisemallisista syistä osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vähemmän rakennusoikeutta.
- Loma-asunnon rakennuspaikka (RA-3), jolla ei ole maisemallisia tai muita erityisiä rakentamisen rajoitteita, osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vastaava rakennusoikeus.
- Loma-asunnon rakennuspaikka (RA-4), jolle maiseman herkkyyden ja rakentamisolosuhteiden vaatavuuden vuoksi osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vähemmän rakennusoikeutta.
- Loma-asunnon rakennuspaikka (RA-5), jolle erityisen herkän maiseman arvojen säilyttämiseksi osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vähemmän rakennusoikeutta.
- Loma-asunnon rakennuspaikka (RA-6) olemassa olevalla tiiviin loma-asutuksen alueella, jolle alueen rakennuspaikkojen kapeuden tai pienen koon vuoksi osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vähemmän rakennusoikeutta.

Rakennuspaikkojen sijoitusperiaatteet

Maanomistusyksikölle muodostuvat uudet rakennuspaikat sijoitetaan maanomistusyksikön alueelle kaavaratkaisun kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti maanomistajan toiveita mahdollisuuksien mukaan noudattaen.

Rakennuspaikkojen käyttötarkoitusta ja sijoitusta suunniteltaessa huomioidaan rakennuspaikan yhdyskuntarakenteellinen sijainti, tulvakorkeudet, rakennettavuus sekä kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnon arvot.

Yhtenäisien rakentamattomien rantaosuuksien turvaamiseksi uudet rakennuspaikat pyritään ensisijaisesti sijoittamaan ryhmittäin tai olemassa olevien rakennuspaikkojen yhteyteen.

Rakennuspaikat pyritään sijoittamaan kulttuurimaiseman arvot huomioiden parhaiten soveltuvimpaan paikkaan joko kyläasutuksen yhteyteen kylätien varteen tai aivan rantaan. Tien ja rannan väliin jäävien peltojen keskelle rakentamista ei sijoiteta.

Rantasaunojen rakennuspaikat

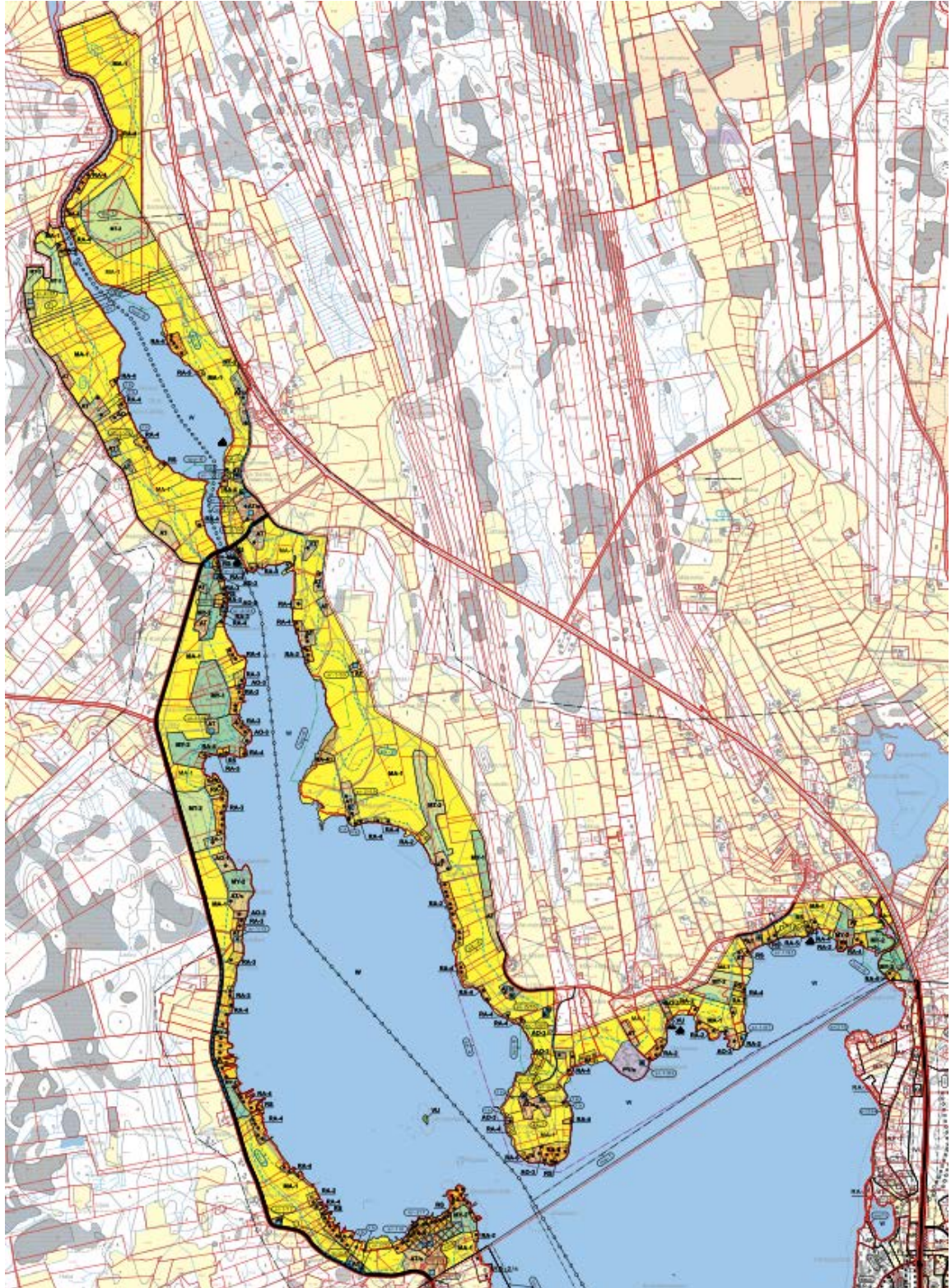
Kaavassa rajatulla rantavyöhykkeellä sijaitseville pysyvän asunnon rakennuspaikoille (AO, AT) osoitetaan niiden mitoitukseen sisältyvät rantasaunat erillisillä rs-kohdemerkinnöillä, jos asuinrakennuksen AO- tai AT-alue ei ulotu rantaan asti ja asuinrakennuksen kiinteistöllä tai saman maanomistajan toisella kiinteistöllä on rantasaunan rakentamiseen soveltuvaa rantaa enintään 150 m etäisyydellä asuinrakennuksesta. Rantasaunan rakennuspaikan soveltuvuutta arvioitaessa huomioidaan rakennuspaikan rakennettavuus sekä vaikutukset maisemaan, kulttuuriympäristöön ja luontokohteisiin.

Jos asuinrakennuksen rakennuspaikkaan liittyvä nykyinen rantasauna sijaitsee yli 150 m etäisyydellä asuinrakennuksesta tai asuinrakennus on rantavyöhykkeen ulkopuolella, otetaan sauna mitoituksessa huomioon omana rakennuspaikkanaan ja osoitetaan kaavassa erillisenä nykyisen rantasaunan rakennuspaikkana. Rantasaunan rakennuspaikka korotetaan loma-asunnon rakennuspaikaksi, jos se on emätilamitoituksen mukaan mahdollista (ks. kohta 4.4.1).

5. OSAYLEISKAVALUONNOS 20.6.2019

5.1 Luonnoksen periaatteet

Osayleiskaavaluonnos 20.6.2019 perustuu alueelta laadittuihin selvityksiin ja lähtötietoihin. Osayleiskaavan valmisteluvaiheen nähtävilläolo on pidetty 11.7.–31.8.2019, jolloin nähtävillä oli 20.6.2019 päivätty osayleiskaavaluonnos, osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavoitusta varten valmistuneet luontoselvityksen täydennysraportti, rantarakentamisen mitoitustaulukko ja muu kaavan valmisteluaineisto. Osayleiskaavaluonnos on esitetty kuvassa 49.

Kuva 49. Ote kaavaluonnoksesta 20.6.2019.

Rantarakentamisen mitoitus

Osayleiskaava-alueeseen kuuluu Kuortaneenjärven rantaviivaa noin 25,5 km, josta laskettu mitoituksellinen rantaviivapituus on noin 21,5 km. Rantarakentamisen tavoitteellisena mitoitusasteena on käytetty mitoitusarvoa 8 rakennuspaikkaa/mitoituksellinen rantaviiva-km. Osayleiskaavaluonnoksessa on osoitettu 225 olemassa olevaa mitoituksellista rantarakennuspaikkaa sekä tasapuolisuustarkasteluun perustuvalla mitoituksella muodostuvat 29 uutta rantarakennuspaikkaa. Osayleiskaavaluonnoksen mukaisella rakentamisella rantojen rakentamistiheydeksi muodostuu 11,83 rakennuspaikkaa/mitoituksellinen rantaviiva-km.

Rantavyöhykkeen rakentamisen kokonaismitoitus ja mitoituskooste mitoitusalueittain on esitetty kuvan 50 taulukossa.

Mitoitusalue	Karttarantaviiva (m)	Mitoituksellinen rantaviiva (m)	Mitoitusluku (rak.paikkaa/rv-km)	Loma-as.(1)	Eriilinen rantas.(1)	Pysyvä as.(1)	Rakennuspaikat mit.luku yht.	Nykyinen rakentamistiheys (rp/rv-km)	Mitoituksella muodostuvat uudet rakpaikat	Mitoituksellinen raktiheys (rp/rv-km)	Kaavaan merkityt uudet rakpaikat	Uusi loma-as. (RA) rantavyöhykkeellä	Uusi pysyvä as. (AP) rantavyöhykkeellä	RA:ksi korotettava RS-rakennuspaikka	Uusi as rantas. (rs) rantavyöhykkeellä	Suunniteltu raktiheys (rp/rv-km)
Kaikki mitoitusalueet	25511	21466	8	161	16	48	225	10,48	32	11,97	29	20	9	4	6	11,83
Lapuanjoki	2880	1440	8	7	0	0	7	4,86	2	6,25	1	1	0	0	0	5,56
Seurus	4375	3594	8	10	2	10	22	6,12	9	8,63	9	2	7	1	3	8,63
Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ	4095	3731	8	21	2	10	33	8,84	3	9,65	3	3	0	1	0	9,65
Kuortaneenjärvi RUONA	6800	6136	8	34	6	18	58	9,45	17	12,22	15	13	2	2	3	11,90
Kuortaneenjärvi LÄNSI	7361	6565	8	89	6	10	105	15,99	1	16,15	1	1	0	0	0	16,15

Kuva 50. Kaavaluonnosvaiheen mitoituskooste mitoitusalueittain.

Asuminen

Alueen nykyinen asuinrakentaminen on pääosin rantavyöhykkeen ulkopuolista kyläasutusta. Rantavyöhykkeeseen kuuluvaa kyläasutusta on Seuruksen länsi- ja itärannalla sekä erityisesti Ruonan kylässä. Kaikkiaan suunnittelualueen rantavyöhykkeellä on 48 vakituksessa asuinkäytössä olevaa rakennuspaikkaa. Rantavyöhykkeelle on osoitettu 9 uutta pysyvän asunnon rakennuspaikkaa olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen. Lisäksi rantavyöhykkeen ulkopuolelle on osoitettu kyläasutuksen täydennysrakentamisalueita.

Loma-asuminen

Rantavyöhykkeelle on osoitettu nykyiset rakennuspaikat sekä 20 uutta loma-asunnon rakennuspaikkaa. Lisäksi 4 rantasaunan rakennuspaikkaa on korotettu mitoitusasteiden perusteella loma-asunnon rakennuspaikaksi.

Virkistys

Luonnoksessa on osoitettu uimarannan kohdemerkinnät sekä Kuortaneenjärven venereittiin liittyvä veneväylä sekä melontareitti Seurukselle ja jokivarteen. Maatalous- ja vesialueita voidaan käyttää jokamiehenoikeudella tapahtuvaan virkistäytymiseen.

Maa- ja metsätalous

Maisemallisesti arvokkaimmat peltoalueet pyritään säilyttämään maisemallisista syistä avoimina. Metsänreuna-alueilla sallitaan haja-asutusluonteista rakentamista. Kauempana metsäalueilla sallitaan maa- ja metsätaloutta palvelevien rakennuksien rakentaminen.

Liikenne

Kaavaluonnoksessa on osoitettu osia Länsirannantiestä, Salmentiestä, Ruonantiestä sekä Niemiskyläntiestä.

Kulttuuri- ja luonnonympäristö

Rakennuskulttuurikohteet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ympäristöt, arvokkaat luonnonympäristökohteet sekä muinaisjäännöskohteet on huomioitu alue- ja kohdemerkinnöin.

5.2 Valmisteluvaiheen nähtävilläolo

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, osayleiskaavaluonnos ja kaavan valmisteluaineisto pidettiin nähtävillä 11.7.–31.8.2019 välisen ajan. Luonnoksesta saatiin 9 lausuntoa, yhdistyksiltä 2 kannanottoa ja yksityisiltä henkilöiltä yhteensä 45 mielipidettä. Kaavaluonnoksesta saaduista mielipiteistä ja lausunnoista on esitetty kooste liitteessä 10.

Liite 10. Kooste luonnoksesta saaduista kommentteista

Lausunnot

Kuortaneen kunnan **teknisellä lautakunnalla** ja **sivistyslautakunnalla** sekä **Elenialla, Telialla ja Fingridillä** ei ollut huomauttamista kaavaluonnoksesta.

Kuortaneen kunnanhallitus nosti esiin kuntastrategian tavoitteen paikkakunnan kasvusta ja kehityksestä ja katsoi, että kaavalla tulee mahdollistaa kylien elinvoimaisuuden kehittyminen ja tarkastella esimerkiksi AT-alueiden ja MA-1 -alueiden rajauksia ja koko kaavaa tästä näkökulmasta.

Seinäjoen museot-aluevastuumuseo toteaa lausunnossaan, että kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset ja kaavamerkinnät ovat riittäviä ja kaavaluonnoksessa esitetty lisärakentaminen on ainakin pääsääntöisesti yhteensovittavissa maisemallisten tavoitteiden kanssa. Museo ehdottaa, että kaava-alueita laajennetaan siten, että koko Ruonan valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alue otetaan mukaan kaavaan.

Museovirasto toteaa lausunnossaan, että Majan kivikautisen asuinpaikan kaavamääräys on riittävä. Museovirasto ehdottaa, että myös arkeologisessa inventoinnissa mainitut kulttuuriperintökohteet merkittäisiin kaavaan /s-merkinnällä.

Etä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo lausunnossaan, että tehdyt selvitykset ovat riittävät ja selvityksissä esitetyt suositukset luonnonarvojen, rakennetun kulttuuriperinnön, maiseman ja arkeologisesti merkittävien kohteiden huomioimiseksi on pääosin huomioitu kaavaluonnoksessa. ELY-keskuksen mukaan erityisesti maisemallisesti herkkien ranta-alueiden osalta tulee turvata valtakunnallisesti arvokkaan Kuortaneenjärven kulttuurimaisema-alueen arvot. Lausunnossa todetaan, että RA-2 ja RA-3-alueille sopisi maisemallisesti paremmin, jos rakennuspaikalle sallittaisiin vain yksi saunarakennus kahden sijaan. Lisäksi ELY-keskus suosittaa Petäjaniemen pohjoispuolella olevaa RA-4-rakennuspaikan uudelleen arviointia ja mahdollista poistoa rannan heikkojen rakentamisolosuhteiden sekä luonto- ja maisema-arvojen perusteella ja toteaa, että normaalia suuremmat rakennuspaikan korotukset eivät ole maisemallisesti suositeltavia. ELY-keskus toteaa lisäksi, että kaavaluonnoskartassa ei ole huomioitu arkeologisessa inventoinnissa suojelukohteiksi esitettyjä Suomen sodan muistomerkkiä ja Piiskoomäntyä.

Yhdistysten kannanotot

Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry ja **Suomenselän Luonnonystävät ry** toteavat kannanotoissaan, että luontokartoitukset on tehty hyvin ja tärkeät alueet pääosin huomioitu kaavaluonnoksessa. Yhdistykset esittävät Honkisaaren käytön rajoittamista ja luo-merkintää saaren kalatiirakolonian suojelemiseksi. Lisäksi yhdistykset esittävät Petäjaniemen pohjoispuolelle osoitetun RA-4-rakennuspaikan poistamista rannan linnustoarvojen turvaamiseksi ja luo-6-aluemerkintää Seuruksen luoteisosaan linnuston kevätmuutonaikaiselle ruokailualueelle. Suomenselän Luonnonystävät ry esittää lisäksi Mäki-Ruonan maakunnallisesti arvokkaan ketoalueen itäpuolelle osoitettujen RA-5-rakennuspaikkojen poistamista tai kaavamääräystä koristekasvien käytön rajoittamiseksi sekä Lapuanjoen itärannalle osoitetun pohjoisimman RA-4-rakennuspaikan poistamista peltoalueen säilyttämiseksi rakentamattomana.

Yksityisten mielipiteet

Kaavaluonnoksesta saaduissa yksityisten mielipiteissä esitettiin erityisesti suurempia rakennuspaikkakohtaisia rakennusoikeuksia, lisärakennuspaikkoja, RA- ja AT-rakentamisalueiden laajentamista sekä tarkistuksia asuinrakennusten nykyisiin ja uusiin rantasaunapaikkoihin. Lisäksi yksittäisissä mielipiteissä tuotiin esille mm. toiveita loma-asunnon rakennuspaikkojen muuttamisesta pysyvän asunnon rakennuspaikoiksi, RA-6-rakennuspaikkojen vähimmäiskokovaatimuksen pienentämisestä, maatalous- ja asuinrakentamisen mahdollistamista maa- ja metsätalousalueilla ja joidenkin sr-2-kohdemerkintöjen poistamista. Petäjaniemen alueella esitettiin mm. mitoituksella muodostuvien lomarakennuspaikkojen osoittamista maaston harjanteen viereen, AT-alueen laajentamista ja lisärakennuspaikkoja kyläasutukseen sekä rakentamisaluetta vuokramökkitoimintaa varten.

5.2.1 Yleisötilaisuus 15.8.2019

Kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana kaava-aineistoa esiteltiin yleisötilaisuudessa Kuortaneen kunnantalolla 15.8.2019 klo 18–20.

5.3 Mielipiteiden ja lausuntojen käsittely

5.3.1 Työneuvottelu 3.3.2020

Luonnosvaiheen lausuntoja ja mielipiteitä ja kaavan laatijan kaavasuunnitelmaan ehdottamia tarkistuksia käsiteltiin työneuvottelussa 3.3.2020, johon osallistuivat kunnanjohtaja, rakennustarkastaja, tekninen johtaja, ympäristöpäällikkö ja kaavan laatija.

5.3.2 Viranomaistyöneuvottelu 1.4.2020

Luonnosvaiheen lausuntoja ja mielipiteitä käsiteltiin viranomaistyöneuvottelussa 1.4.2020, johon osallistuivat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, kunta ja kaavan laatija. Muistio neuvottelusta on liitteenä 11.

Liite 11. Muistio viranomaisten työneuvottelusta 1.4.2020

5.3.3 Mielipiteiden ja lausuntojen huomioiminen

Kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen huomioimiseksi on täydennetty kaavan kulttuuriperintökohteita koskevia merkintöjä ja tarkistettu voimajohdon suojavyöhykkeen leveys.

Mielipiteiden ja kunnanhallituksen lausunnon huomioimiseksi on käyty yksityiskohtaisesti läpi kaavan rakentamisalueet ja tutkittu mahdollisuudet rakentamisen määrän lisäämiseksi. Mielipiteiden esittäjien tilojen osalta on tarkistettu rakennettavuustarkastelu tulvien kannalta sekä mitoituksen lähtötiedot ja laskenta. Tarkistuksissa todettiin, että rakennuspaikkakohtainen rakennettavuustarkastelu ja rakennuspaikkojen mitoituskalkulaatio on tehty kaavassa käytettyjen mitoituserusteiden mukaisesti. Rakennetun tilanteen tarkistusten sekä rakennuspaikkakohtaisen rakennettavuustarkastelun perusteella on tehty vähäisiä tarkistuksia uusien rakennuspaikkojen merkintöihin.

Rakentamisaluemerkinnät on tarkistettu vastaamaan vuonna 2010 hyväksytyyn Länsirannan osayleiskaavan ja vuonna 2016 hyväksytyyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan aluevarausmerkintöjä niillä alueilla, missä rakentamisen olosuhteet erityisesti maiseman ja tulvien huomioimisen osalta ovat samankaltaiset. Tarkistuksessa pääosa RA-4-alueista muutettiin RA-2- tai RA-3-alueiksi ja osa RA-2-, RA-5- ja RA-6-alueista muutettiin RA-3-alueiksi. Rakennuspaikkakohtainen rakennusoikeuden määrä nousi kaavaluonnokseen verrattuna useimmilla nykyisillä rakennuspaikoilla.

Nykyisten rakennuspaikkojen ja asuinrakennuksen rantasaunojen merkintöjä on tarkistettu nykytilanteen mukaisiksi ja Hiironniemessä myös tarkistetun rantavyöhykkeen mukaisiksi. Seurukselle on osoitettu uusi asuinrakennuksen rantasaunapaikka. Petäjaniemen alueella rantojen tulvaherkyyden vuoksi luonnosvaiheessa osoittamatta jätetyt mitoituksella muodostuneet rakennuspaikat on lisätty kaavasuunnitelmaan kauemmas rannasta sijaitseville alueille. Petäjaniemen etelärannalle on osoitettu matkailupalveluiden aluetta RM. Lisäksi on tehty mielipiteissä esitettyjä tarkistuksia rakentamisalueiden rajauksiin ja rakennuspaikkamerkintöjen sijainteihin ja Petäjaniemen alueella rajattu kaava-alue mielipiteessä esitetysti Petäjaniementiehen.

Rantavyöhykkeen ulkopuolella on laajennettu ja lisätty AT-alueita. AT-määräys on täydennetty Länsirannan osayleiskaavaa vastaavaksi. Maa- ja metsätalousalueita koskevien lisärakentamistoiveiden huomioimiseksi on rantavyöhykkeen ja maisemallisesti herkimpien alueiden ulkopuolella sijaitseville maa- ja metsätalousalueille lisätty haja-asutusluonteisen rakentamisen ja maa- ja metsätaloutta palvelevan rakentamisen mahdollisuuksia.

Hiironniemeen ja Seppälänniemeen esitetyt toiveet suuremmista rakennusoikeuksista on huomioitu korottamalla RA-6-alueen rakennuspaikkakohtaista rakennusoikeuden määrää ja loma-asunnolle sallittua enimmäiskokoa. Lisäksi on huomioitu toive sallia RA-6-alueella kahden loma-asunnon rakentaminen rakennuspaikalle.

Luontoarvojen huomioimista koskevien kannanottojen huomioimiseksi on Petäjäniemen pohjoispuolisesta RA-alueesta rajattu ranta ulkopuolelle ja Honkisaaren urheilu- ja virkistyspalveluiden aluemerkinä VU muutettu retkeily- ja ulkoilualuemerkinnäksi VR.

Loma-asunnon pysyväksi asunnoksi muuttamista koskevia esityksiä ei osayleiskaavan yhteydessä tutkita. Käyttötarkoituksen muutokset tutkitaan tapauskohtaisesti poikkeamislupa- ja rakennuslupamenettelyillä.

6. OSAYLEISKAAVA

Osayleiskaavan kuvaus koskee 13.3.2024 päivättyä toisen vaiheen osayleiskaavaehdotuskarttaa (kuva 55), jota on tarkistettu edellisen kaavaehdotuksen (4.3.2021) jälkeen Salmen kyläkeskuk- sen, Vasunmäen, Mäki-Ruonan–Nurminiemen sekä Petäjaniemen pohjoispuolen alueilla.

Osayleiskaava oli ensimmäisen kerran ehdotuksena nähtävillä 25.3.–7.5.2021. Nähtävillä olon jälkeen kaavaehdotus jaettiin ensimmäisessä vaiheessa vähäisillä tarkistuksilla hyväksymiskäsit- telyyn vietyyn osaan sekä jatkosuunnitteluun esitettävään osaan. Hyväksytyä osayleiskaavan osaa koskevat kohdat on maalattu tässä selostuksen kohdassa harmaalla värillä siltä osin, kun ne eivät koske myös kaavan 2. vaihetta. [Honkisaaren alue ei sisälly kaavan 2. vaiheeseen. Sitä kos- kevat kohdat on tässä selostuksen kohdassa korostettu sinisellä ja yliviivattu.](#)

6.1 Osayleiskaavaratkaisun perustelut

Kaavassa rantavyöhykkeelle osoitetut rakennuspaikat perustuvat koko yleiskaava-alueella käy- tettyyn mitoittamiseen. Valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman ja -ympäristön arvojen kannalta on olennaista, että pellot ja ranta-alueet säilyvät mahdollisimman avoimina.

6.2 Luonnosvaiheen jälkeen tehdyt muutokset vuonna 2021

Kaavaluonnokseen nähtävillä olon jälkeen tehdyt muutokset:

- Kaava-aluetta on supistettu Petäjaniemen alueella rajautumaan Petäjänientiehen ja met- säiseen selännealueeseen.
- Rakentamisaluemerkinnät on tarkistettu vastaamaan vuonna 2010 hyväksytyyn Länsirannan osayleiskaavan ja vuonna 2016 hyväksytyyn Keskustan ja Mäyryn osayleiskaavan alueva- rausmerkintöjä niillä alueilla, missä rakentamisen olosuhteet erityisesti maiseman ja tulvien huomioimisen osalta ovat samankaltaiset. Tarkistuksessa pääosa RA-4-alueista muutettiin RA-2- tai RA-3-alueiksi ja osa RA-2-, RA-5- ja RA-6-alueista muutettiin RA-3-alueiksi.
 - o RA-3-alueiksi on muutettu RA-alueet, jotka eivät sijaitse maisemallisesti herkim- millä alueilla ja tärkeissä näkymissä ja joilla maasto on tulvien kannalta riittävän korkealla tai ei ole maisemallista estettä korottaa rakennuspaikkaa riittävän kor- kealle. RA-3-merkinnällä on osoitettu myös 12:150, jolla rakentaminen täydentää luontevasti Niemiskyläntien kyläasutusta, vaikka näkymät järvelle jossain määrin rajoittuvatkin lisääntyvän rakentamisen vuoksi.
 - o RA-2-alueiksi on muutettu RA-alueet, jotka sijaitsevat maisemallisesti herkillä alueilla, joilla maasto on riittävän korkealla, ettei normaalia suurempia rakennus- paikan korottamisia tulvien vuoksi tarvita, tai korotukset voidaan tehdä maise- maan soveltuen viereiseen korkeampaan maastoon tukeutuen.
 - o RA-4 alueita ei ole muutettu, jos rakennuspaikka on maisemallisesti herkkä ja/tai alava alue, jolla tarvittaisiin normaalia suurempia korotuksia, joita ei ole mahdol- lista toteuttaa taustamaastoon tukeutuen.
- Tiiviin loma-asutuksen RA-6-alueilla rakennusoikeuksien määriä on tarkistettu siten, että ra- kennuspaikalle sallitaan kaksi loma-asuntoa, yksi sauna ja yksi varastorakennus. Loma- asuntojen ja saunan kerrosala saa olla yhteensä enintään 100 m² ja varaston enintään 20 m². Yksittäisen loma-asunnon kerrosala saa olla enintään 80 m² ja rantasaunan enintään 20 m². Muutoksen tarkoitus on lisätä kaavamääräyksiin joustavuutta, jolla voidaan mahdollis- taa rakentamisen tarkoituksenmukainen sijoittaminen monen muotoisille ja usein kapeille tonteille siten, että alue säilyy toimivana ja viihtyisänä rakentamisen tehostamisesta huoli- matta.
- AT-määräys on täydennetty Länsirannan osayleiskaavaa vastaavaksi. AT-alueita on laajen- nettu ja lisätty rantavyöhykkeen ulkopuolella Salmen ja Petäjaniemen välillä, Seuruksen län- sirannalla ja Hiironniemen keskiosassa.
- Petäjänientien varren AT-alueelle on osoitettu neljä rantavyöhykkeen mitoituksella muo- dostunutta rakennuspaikkaa (2 kiinteistölle 11:43, 1 kiinteistölle 11:61 ja 1 kiinteistölle 11:54), joita ei rannan tulvaherkkyuden vuoksi voi osoittaa lähemmäs rantaa ja joita ei siksi luonnosvaiheessa kaavasuunnitelmassa esitetty. Rakennuspaikoille voidaan myöntää raken- nusluvut suoraan yleiskaavan perusteella.
- Petäjaniemen etelärannalla kiinteistölle 11:22 mitoituksella muodostuneet rakennusoikeudet on siirretty kiinteistön 11:48 AT-alueelle kyläasutuksen täydennysrakentamiskoiksi. AT-

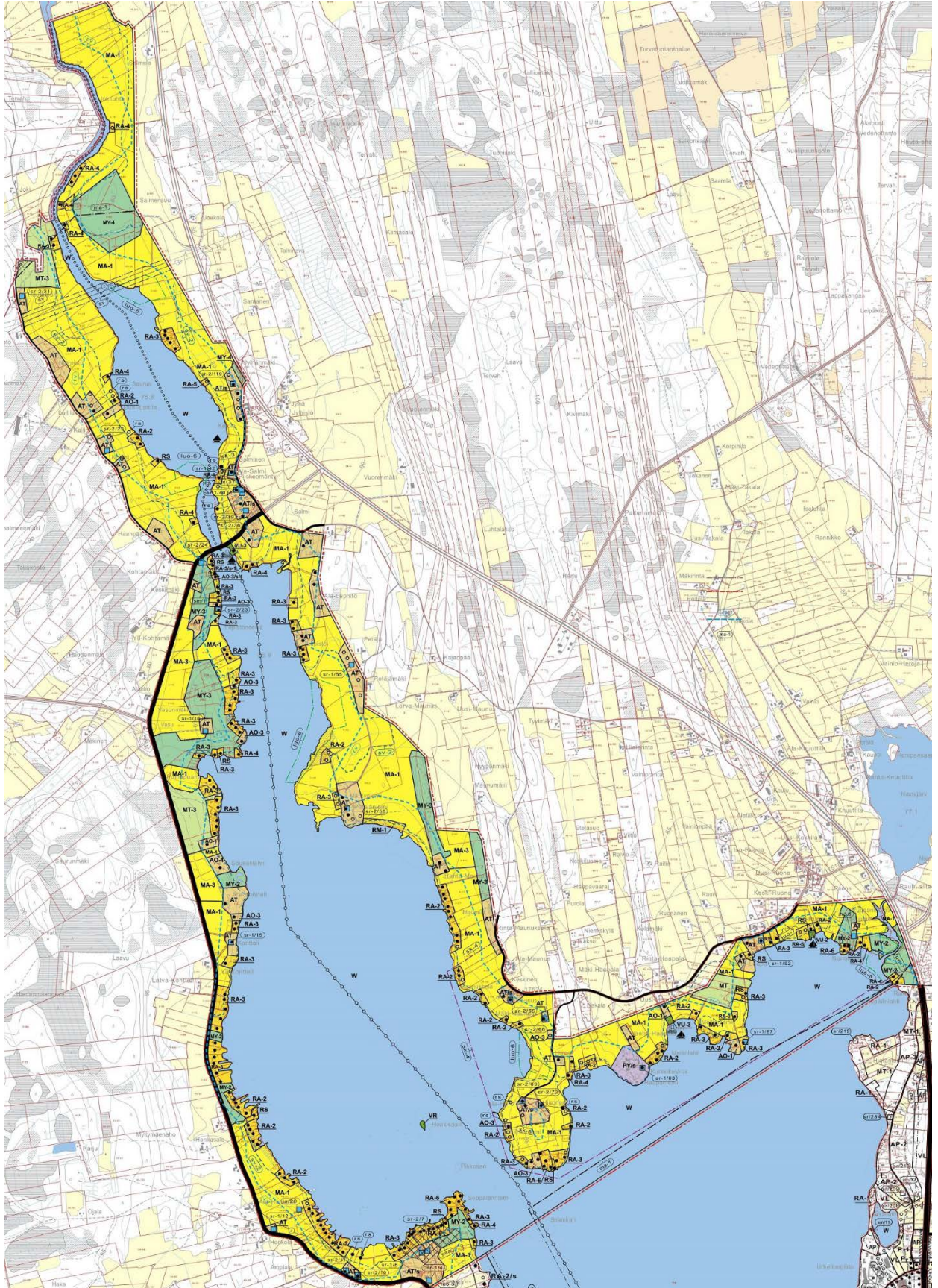
- aluetta on laajennettu kiinteistöjen 11:48 ja 59:2 osalta ja lisätty kiinteistölle 59:2 kaksi RA-3-rakennuspaikkaa AT-alueen viereen, jossa maasto on korotettavissa tulvien kannalta riittävän korkealle maisemallisesti soveltuvalla tavalla nykyiseen rinteeseen tukeutuen. Kiinteistöille 11:48 on osoitettu matkailupalveluiden aluetta RM-1 vuokramökkitoimintaan.
- Petäjaniemen pohjoispuolisen RA-4-rakennuspaikan ranta on luonto- ja maisema-arvojen ja tulvaherkkyuden huomioimiseksi rajattu RA-alueen ulkopuolelle. Aluemerkinäksi on muutettu RA-2 ja viereiselle kiinteistölle 11:66 on osoitettu mitoituksen perusteella muodostunut rakennuspaikka. Rakentaminen on mahdollista sijoittaa noin 90–100 metrin etäisyydelle rannasta, jossa maasto on tulvien kannalta riittävän korkeaa tai korotettavissa maisemallisesti soveltuvalla tavalla nykyiseen rinteeseen tukeutuen.
 - Osa rantavyöhykkeen ulkopuolisista MA-1-alueista on muutettu MA-3-alueiksi, osa MY-1-, MY-2- ja MT-2-alueista MY-3-alueiksi ja osa MT-2- ja MA-1-alueista MT-3-alueiksi. Näille alueille sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen ja maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen.
 - Urheilu- ja virkistyspalveluiden alueelle on osoitettu 100 m² rakennusoikeutta uimarannan käyttöön tarpeellisia rakennuksia varten.
 - Honkisaaren urheilu- ja virkistyspalveluiden aluemerkinä VU on muutettu retkeily- ja ulkoilu- aluemerkinäksi VR.
 - Lisäksi on tehty tarkistuksia rakentamisalueiden rajauksiin.
 - Rantavyöhykkeen nykyisten rakennuspaikkojen merkintöjä on tarkistettu kunnalta saatujen tietojen ja Maanmittauslaitoksen tarkistettujen aineistojen perusteella.
 - Seuruksen länsirannalta on poistettu virheellinen nykyisen asuinrakennuksen rakennuspaikkamerkinä kiinteistöltä 4:88. Seuruksen kaakkoisrannalle on osoitettu puuttunut nykyisen rantasaunan merkintä kiinteistölle 2:73 ja uuden rantasaunan merkintä kiinteistölle 2:120.
 - Hiironniemessä on tarkennettu rantavyöhykkeen rajausta ja kiinteistöltä 9:78 poistettu nykyisen AT-alueen rakennuspaikan merkintä ja siihen liittyvän uuden rantasaunan merkintä. Kiinteistölle mitoituksella muodostuva rakennusoikeus on osoitettu saunan tilalle RA-2-rakennuspaikkana.
 - Mellinniemessä kiinteistön 14:143 AO-3-aluemerkintä on muutettu RA-3-merkinnäksi nykyisen rakennuspaikan käyttötarkoituksen tarkistuksen johdosta. Kiinteistöllä sijaitsee rantasauna, joka mitoitustarkastelun perusteella voidaan korottaa loma-asunnon rakennuspaikaksi.
 - Kaavaan on lisätty suojeltavina kulttuuriperintökohteina Suomen sodan taistelupaikan muistomerkki, piiskoomänty ja Honkolan kylänpaikka/kantatalo.
 - Majan kivikautisen asuinpaikan viereiselle loma-asuntoalueelle on lisätty /s-1-merkintä muinaisjäännöksen säilymisturvaamiseksi.
 - Maisemallisesti arvokkaan alueen (ma-1) maisematyölupaa koskevaa määrääystä on tarkennettu, ettei maisematyölupaa tarvita puiden kaatamiseen ja pensaiden raivaamiseen maa- ja metsätaloustalouteen osoitetuilla alueilla.
 - Seppälänniemen entisen sahan alueen maaperän pilaantuneisuuden tutkimusalueen merkintää on täydennetty määräämällä, että maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä viimeistään rakennuslupaa haettaessa ja puhdistettava viimeistään rakentamisen aikana.

Mitoitusalue	Karttarantaviiva (m)	Mitoituksellinen rantaviiva (m)	Mitoitusluku (rak.paikka/rv-km)	Loma-as.(1)	Erillinen rantas.(1)	Pysyvä as. (1)	Rakennuspaikat mit.luku yht.	Nykyinen rakentamistiheys (rp/rv-km)	Mitoituksella muodostuvat uudet rakpaikat	Mitoituksellinen rakittiheys (rp/rv-km)	Kaavaan merkityt uudet rakpaikat	Uusi loma-as. (RA) rantavyöhykkeellä	Uusi pysyvä as. (AP) rantavyöhykkeellä	RA:ksi korotettava RS-rakennuspaikka	Uusi asr rantas. (rs) rantavyöhykkeellä	Suunniteltu rakittiheys (rp/rv-km)
Kaikki mitoitusalueet	25521	21476	8	162	16	45	223	10,38	41	12,29	34	22	12	5	6	11,97
Lapuanjoki	2880	1440	8	7	0	0	7	4,86	2	6,25	1	1	0	0	0	5,56
Seurus	4375	3594	8	10	2	9	21	5,84	10	8,63	10	2	8	1	4	8,63
Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ	4095	3731	8	21	2	10	33	8,84	10	11,52	6	4	2	1	0	10,45
Kuortaneenjärvi RUONA	6810	6146	8	34	7	16	57	9,27	18	12,20	16	14	2	3	2	11,88
Kuortaneenjärvi LÄNSI	7361	6565	8	90	5	10	105	15,99	1	16,15	1	1	0	0	0	16,15

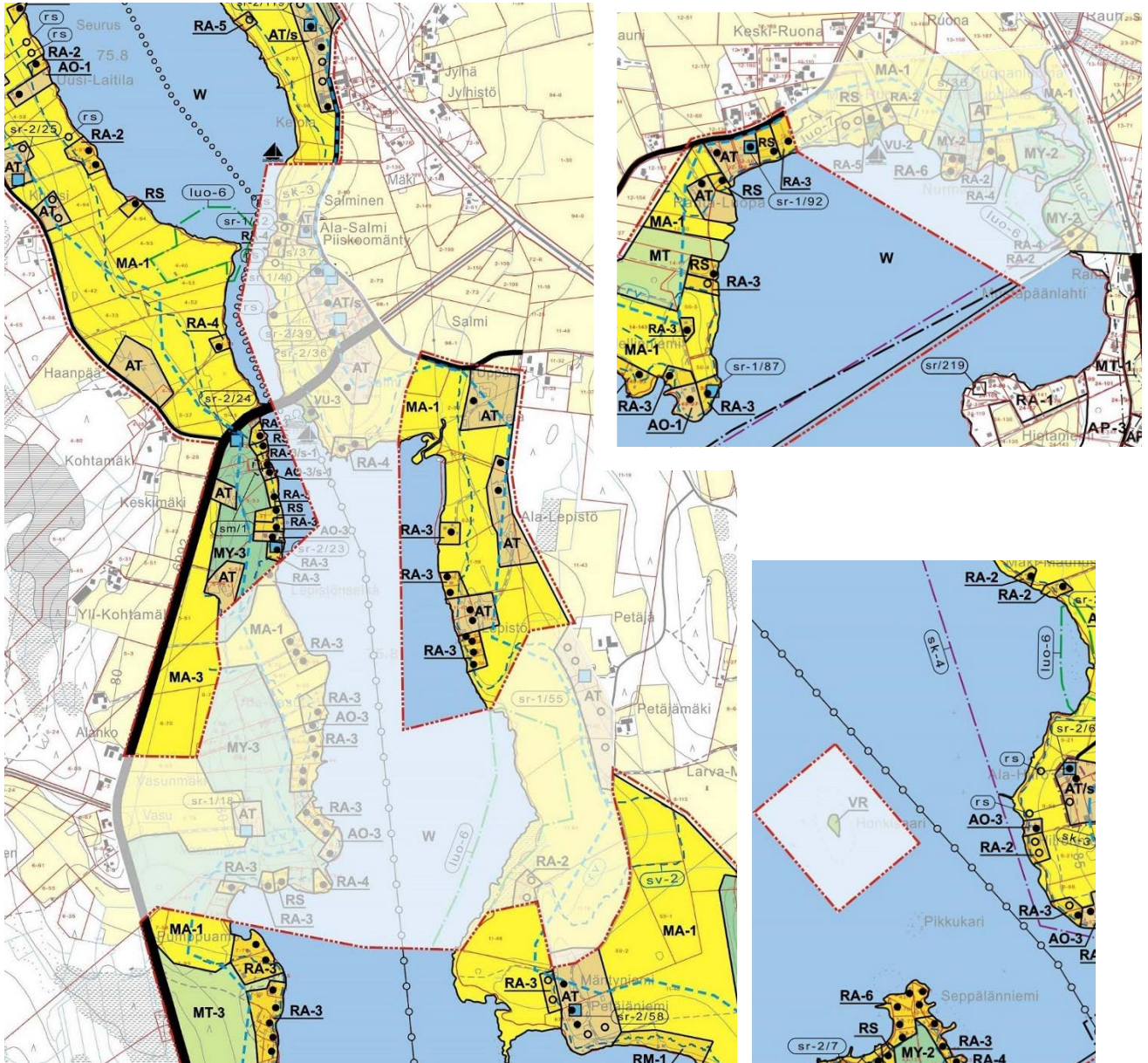
Kuva 51. Nähtävillä olleen 4.3.2021 päivätyn kaavaehdotuksen mitoitukskooste mitoitusalueittain.

6.3 Kaavaehdotus 4.3.2021

Kaavaehdotus oli nähtävillä 25.3.–7.5.2021 välisen ajan (kuva 52). Kuvassa 53 on esitetty ensivaiheessa hyväksytyt alueet kirkkailla väreillä ja jatkosuunnitteluun rajatut alueet himmeämmällä.

Kuva 52. Nähtävillä ollut 4.3.2021 päivätty kaavaehdotus.

Kuva 53. Kaavaehdotuskartalla 4.3.2021 himmennettyinä alueet, jotka rajattiin pois ensimmäisessä vaiheessa hyväksytystä kaava-alueesta ja joilla suunnittelua jatkettiin.

6.4 Kaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkistukset, vaihe 1

Kuvassa 53 on esitetty nähtävillä olon 25.3.–7.5.2021 jälkeen ensimmäisessä vaiheessa hyväksytystä kaavaehdotuksesta pois rajatut osa-alueet, joilla suunnittelua esitettiin jatkettavaksi.

Hyväksymiskäsittelyyn vietyyn kaavaehdotuksen osaan tehtiin nähtävillä olon jälkeen seuraavat vähäiset tarkistukset:

- Laajennetaan vähäisesti kiinteistön 300–401-11-48 RM-1- ja AT-alueita Petäjaniemen etelärannalla sekä kiinteistön 300-401-9-90 AT-aluetta Hiironniementien itäpuolella.
- Selvennetään sk-3-merkinnän rajausta Hiironniemessä.
- Poistetaan kaavakartalta Seuruksen länsirannan kiinteistölle 300-401-3-25 virheellisesti osoitettu sr-2/31-merkintä, koska kohdetta ei ole selvitysten perusteella esitetty suojeltavaksi.
- Tarkistettu muinaismuistokohteen sm-kaavamerkintään, että lausunto tulee pyytää Museoviraston sijaan alueelliselta vastuumuseolta.
- Lisäksi on tehty vähäisiä piirustusteknisiä tarkistuksia.

Perustelut esitetään liitteessä 13 *Kooste ehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja vastineet.*

Rantarakennuspaikkojen kokonaismitoitus hyväksymiskäsittelyyn esitettävällä kaava-alueella

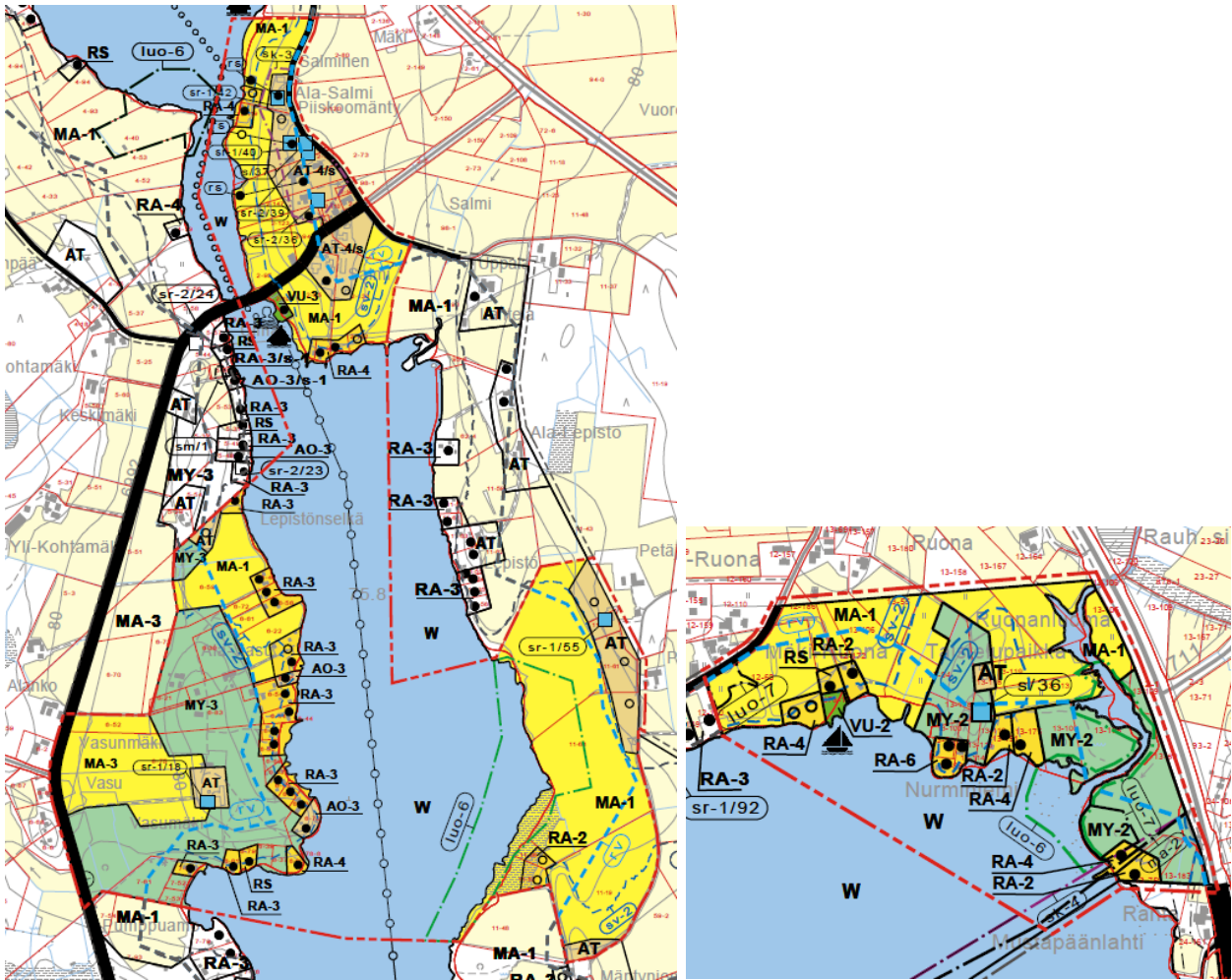
Ensi vaiheessa hyväksytyn osayleiskaavan alueelle on osoitettu yhteensä 29 mitoituksella muodostuvaa uutta rakennuspaikkaa, joista loma-asunnon rakennuspaikkoja on 17 ja vakituisen asunnon rakennuspaikkoja 12. Lisäksi 4 rantasaunan rakennuspaikkaa on mitoituksen perusteella voitu korottaa loma-asunnon rakennuspaikoiksi. Vakituisiin asuntoihin liittyviä erillisiä rantasaunan rakennuspaikkoja on osoitettu yhteensä 5. Mitoituskooste hyväksytyn kaavaehdotusalueen osalta on kuvassa 54.

Mitoitusalue	Karttarantaviiva (m)	Mitoituksellinen rantaviiva (m)	Mitoitusluku (rak.paikka/rv-km)	Loma-as. (1)	Erillinen rantas. (1)	Pysyvä as. (1)	Rakennuspaikat mit.luku yht.	Nykyinen rakentamistiheys (rp/rv-km)	Mitoituksella muodostuvat uudet rakpaikat	Mitoituksellinen rakittiheys (rp/rv-km)	Kaavaan merkityt uudet rakpaikat	Uusi loma-as. (RA) rantavyöhykkeellä	Uusi pysyvä as. (AP) rantavyöhykkeellä	RA:ksi korotettava RS-rakennuspaikka	Uusi asr rantas. (rs) rantavyöhykkeellä	Suunniteltu rakittiheys (rp/rv-km)
Kaikki mitoitusalueet	21031	17837	8	137	12	38	187	10,48	32	12,28	29	17	12	4	5	12,11
Lapuanjoki	2880	1440	8	7	0	0	7	4,86	2	6,25	1	1	0	0	0	5,56
Seurus	3655	3183	8	9	2	5	16	5,03	9	7,86	9	1	8	1	3	7,86
Kuortaneenjärvi POHJ ITÄ	2980	2746	8	19	1	9	29	10,56	4	12,02	4	2	2	1	0	12,02
Kuortaneenjärvi RUONA	5645	5239	8	27	5	16	48	9,16	16	12,22	14	12	2	2	2	11,83
Kuortaneenjärvi LÄNSI	5871	5230	8	75	4	8	87	16,64	1	16,83	1	1	0	0	0	16,83

Kuva 54. Hyväksytyn kaavaehdotuksen alueen mitoituskooste mitoitusalueittain.

6.5 Kaavaehdotus, vaihe 2, 13.3.2024

Kuvassa 55 on esitetty kaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävillä olon jälkeen laadittu tarkistettu kaavaehdotus 13.3.2024 Salmen kyläkeskuksen, Vasun, Mäki-Ruonan–Nurminiemen sekä Petäjaniemen länsirannan alueille.

Kuva 55. Otteet osayleiskaavaehdotuksesta 13.3.2024.

Kaavoituksen 2. vaiheessa kaavaehdotukseen tehtiin seuraavat tarkistukset:

Salmi

- Laajennettu vähäisesti kyläkeskuksen kyläaluetta ja muutettu alueen merkinnäksi AT-4/s
- AT-4/s-alueilla rakennuspaikan vähimmäiskokovaatimukseksi on muutettu 2000 m²
- Osoitettu MRL 73 § 2. mom nojalla kyläasutuksen täydentämiseen osoitetaan kaksi uutta asuinrakennuksen rakennuspaikkaa ja rantaan yksi uusi pienen loma-asunnon rakennuspaikka RA-4

Vasu

- Alueen mitoituuslaskennassa käytetty mitoituusarvo on korotettu 9 rakennuspaikkaan/km, jolla alueelle on muodostunut yksi uusi loma-asunnon rakennuspaikka RA-3 sekä yksi uusi pysyvän asunnon rakennuspaikka AT

Petäjaniemi

- Ei muutoksia

Ruonan itäosa

- Kiinteistölle 12:60 osoitetut 2 loma-asunnon rakennuspaikkaa on siirretty lähemmäs rantaa pois Mäki-Ruonan pelloilta ja loma-asunnon rakennuspaikan merkinnäksi on muutettu RA-4

Muut tarkistukset

- Luo-6-alueen kaavamääräykseen on päivitetty uuden luonnonsuojelulain mukaiset pykälät.
- Lisäksi on tehty vähäisiä piirustusteknisiä tarkistuksia.

Perustelut esitetään liitteessä 15 *Kooste ehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja vastineet 13.3.2024*

Kaavaehdotuksen 13.3.2024 rantarakennuspaikkojen kokonaismitoitus

Kaavaehdotuksen 13.3.2024 rantavyöhykkeen alueelle on osoitettu yhteensä 10 uutta rakennuspaikkaa, joista loma-asunnon rakennuspaikkoja on 7 ja vakituisen asunnon rakennuspaikkoja 3. Yhdelle asuinrakennukselle on osoitettu sen mitoitukseen kuuluva uuden erillisen rantasaunan rakennuspaikka. Lisäksi 1 rantasaunan rakennuspaikka on mitoituksen perusteella voitu korottaa loma-asunnon rakennuspaikaksi. Salmen alueelle osoitetuista uusista rakennuspaikoista yksi muodostuu mitoitustarkastelulla ja kolme rakennuspaikkaa MRL 73 §:n 2. mom. nojalla kylä-asutusta täydentävinä rakennuspaikkoina maisemallisesti soveltuville paikoille. Mitoituskooste tarkistetun kaavaehdotusalueen osalta on kuvassa 56.

Mitoitusalue	Karttarantaviiva (m)	Mitoituksellinen rantaviiva (m)	Mitoitusluku (rak.paikkaa/rv-km)	Loma-as. (1)	Erillinen rantas. (1)	Pysyvä as. (1)	Rakennuspaikat mit.luku yht.	Nykyinen rakentamistiheys (rp/rv-km)	Mitoituksella muodostuvat uudet rakpaikat	Mitoituksellinen rakittiheys (rp/rv-km)	Kaavaan merkityt uudet rakpaikat	Uusi loma-as. (RA) rantavyöhykkeellä	Uusi pysyvä as. (AP) rantavyöhykkeellä	RA-ksi korotettava RS-rakennuspaikka	Uusi asr rantas. (rs) rantavyöhykkeellä	Suunniteltu rakittiheys (rp/rv-km)
Kaikki mitoitusalueet	4490	3639	9	25	4	7	36	9,89	11	12,92	10	7	3	1	1	12,64
Salmi	1125	686	9	3	1	5	9	13,11	1	14,57	4	2	2	0	1	18,94
Kuortaneenjärvi POHJ Petäjä	710	710	8	0	0	0	0	0,00	6	8,45	2	2	0	0	0	2,82
Kuortaneenjärvi RUONA itä	1165	908	8	7	2	0	9	9,92	2	12,12	2	2	0	1	0	12,12
Kuortaneenjärvi LÄNSI Vasu	1490	1335	8	15	1	2	18	13,48	2	14,98	2	1	1	0	0	14,98

Kuva 56. Osayleiskaavaehdotuksen 2. vaiheen rantavyöhykkeen mitoituskoste mitoitusalueittain.

6.6 Alueiden käyttö osayleiskaavassa

6.6.1 Asuminen

Rantarakentamisen mitoitustarkastelujen perusteella on rantavyöhykkeelle tilakohtaisesti erikseen osoitettu nykyiset ja kolme uutta kyläasutuksen rakennuspaikkaa. Rantavyöhykkeellä erikseen osoitetuille rakennuspaikoille voidaan myöntää rakennuslupa tämän yleiskaavan perusteella (MRL 72 §).

Asuinrakennus tulee sijoittaa vähintään 50 m ja muut rakennukset vähintään 20 m etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Saunarakennuksen, jonka kerrosala on enintään 30 m², saa sijoittaa edellä mainittua metrimäärää lähemmäs. Sen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla kuitenkin vähintään 10 m. Asuinrakennuspaikkaan liittyvän rantasaunan rakennuslupa voidaan myöntää yleiskaavassa rantavyöhykkeellä erikseen osoitetuille asuinrakennusten rakennuspaikoille, kun niiden AT-/AO-alue ulottuu rantaan sekä AT-/AO-alueiden ulkopuolella erikseen osoitetuille rantasaunoille.

Tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alimman rakentamiskorkeuden yläpuolelle. Alin rakentamiskorkeus on Kuortaneenjärvessä +78,20 mpy (N60) ja Seuruksella +78,10 mpy (N60). Ohjeita tulvien huomioimiseen rakentamisessa on esitetty kohdassa 6.7.1.

Asuinrakentamiseen osoitetut alueet sijoittuvat Kuortaneenjärven ympäristön valtakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisema-alueelle (ma-2), ks. tarkemmin kohta 6.6.3. Maisemanhoidossa ja rakentamisessa tulee säilyttää maisematilan avoimuus ja maisematilaa rajaavien reunavyöhykkeiden eheys. Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa. Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on merkitty kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi (sk-4) ja kulttuuri- ja rakennushistorialliset kohteet säilytettäväksi, ks. tarkemmin kohdat 6.6.4 ja 6.6.5.

AO-1

Erillispientalojen rakentamiseen tarkoitettu alue rantavyöhykkeellä. Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden yksiasuntoisen asuinrakennuksen sekä asuinrakennuksen käyttöön liittyviä talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 300 m².

Asuinrakennuksen kerrosala saa olla enintään 220 m². Autosuoja tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta siten, että rakennukset muodostavat yhdessä vähintään kahdelta sivulta rajatun pihaluon. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m².

AO-3

Rantavyöhykkeellä sijaitseva erillispientalojen rakentamiseen tarkoitettu alue, jolla rakentamisen määrää rajoitetaan lähes loma-asuntorakentamista vastaavaksi rakentamisen sovittamiseksi maisemaan tai ympäröivään loma-asutukseen. Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden yksiasuntoisen asuinrakennuksen sekä asuinrakennuksen käyttöön liittyviä talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 200 m². Asuinrakennuksen kerrosala saa olla enintään 150 m². Autosuoja tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta siten, että rakennukset muodostavat yhdessä vähintään kahdelta sivulta rajatun pihaluon. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

AO-3/s-1

Rantavyöhykkeellä Salmen sillan eteläpuolella sijaitseva erillispientalojen rakentamiseen tarkoitettu alue, jonka alueella ja läheisyydessä sijaitsee muinaismuistolailia rauhoitettu muinaisjään- nös (kivikautinen asuinpaikka), jonka säilyminen tulee turvata aluetta koskevilla rakentamis- ja maanmuokkaustoimenpiteissä. Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden yksiasuntoisen asuinrakennuksen sekä asuinrakennuksen käyttöön liittyviä talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 200 m². Asuinrakennuksen kerrosala saa olla enintään 150 m². Autosuoja tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta siten, että rakennukset muodostavat yhdessä vähintään kahdelta sivulta rajatun pihaluon. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

AT

Kyläasutus sekä siihen liittyvät täydennysrakentamisalueet on osoitettu kyläasutuksen täydennysrakentamisalueeksi. Alueelle saa sijoittaa erillispientaloja, maatilojen talouskeskuksia sekä pienimuotoisia palveluihin ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä tiloja, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta ympäristöhaittaa. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m².

AT/s

Kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa sisältävä kyläasutus sekä siihen liittyvät täydennysrakentamisalueet on osoitettu kyläasutuksen täydennysrakentamisalueeksi. Alueelle saa sijoittaa erillispientaloja, maatilojen talouskeskuksia sekä pienimuotoisia palveluihin ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä tiloja, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta ympäristöhaittaa. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m².

Hiironniemen talojen omaleimaisena ja yhtenäisenä säilyneet rakennetut ympäristöt ovat kyläku- vallisesti arvokasta aluetta (sk-3). Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa nykyiseen kyläkuvaan ja rakennuskantaan.

AT-4/s

Kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa sisältävä kyläasutus Salmella sekä siihen liittyvät täydennysrakentamisalueet on osoitettu kyläasutuksen täydennysrakentamisalueeksi. Alueelle saa sijoittaa erillispientaloja, maatilojen talouskeskuksia sekä pienimuotoisia palveluihin ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä tiloja, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta ympäristöhaittaa. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

Salmen kyläalueella talojen omaleimaisena ja yhtenäisenä säilyneet rakennetut ympäristöt ovat kyläkuvallisesti arvokasta aluetta (sk-3). Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa nykyiseen kyläkuvaan ja rakennuskantaan.

6.6.2 Loma-asuminen

Rantarakentamisen mitoitustarkastelujen perusteella on rantavyöhykkeelle tilakohtaisesti erikseen osoitettu nykyiset ja uudet rakennuspaikat. Rantavyöhykkeellä erikseen osoitetuille rakennuspaikoille voidaan myöntää rakennuslupa tämän yleiskaavan perusteella (MRL 72 §).

Loma-asuntorakennus ja muut rakennukset tulee sijoittaa RA-4-, RA-5- ja RS-alueilla vähintään 15 m etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta ja muilla alueilla vähintään 20 m etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Saunarakennuksen, jonka ker-

rosala on enintään 30 m², saa sijoittaa edellä mainittua metrimäärää lähemmäs. Sen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla kuitenkin vähintään 10 m.

Tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alimman rakentamiskorkeuden yläpuolelle. Alin rakentamiskorkeus on Kuortaneenjärvessä +78,20 mpy (N60) ja Seuruksella +78,10 mpy (N60). Ohjeita tulvien huomioimiseen rakentamisessa on esitetty kohdassa 6.7.1.

Loma-asumiseen osoitetut alueet sijoittuvat Lapuanjokivarren pohjoisinta osaa lukuun ottamatta Kuortaneenjärven ympäristön valtakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisema-alueelle (ma-1), ks. tarkemmin kohta 6.6.3. Maisemanhoidossa ja rakentamisessa tulee säilyttää maisematilan avoimuus ja maisematilaa rajaavien reunavyöhykkeiden eheys. Maisemaa muuttavaa toimenpideä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa. Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on merkitty kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi (sk-4) ja kulttuuri- ja rakennushistorialliset kohteet säilytettäväksi, ks. tarkemmin kohdat 6.6.4 ja 6.6.5.

RA-2

Merkinnällä on osoitettu maisemallisesti herkillä ranta-alueilla sijaitsevia loma-asuntoalueita. Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään kaksi yhden huoneiston loma-asuntoa, varastorakennuksen ja enintään kaksi rantasaunaa. Varastorakennuksen kerrosala saa olla enintään puolet rakennuspaikalle rakennettujen loma-asuntojen ja saunojen kerrosalasta. Lomarakennusten ja saunojen yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 100 m². Saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 30 m² ja loma-asunnon enintään 60 m². Rakennusten tulee olla yksikerroksisia. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Rakennuslupavaiheessa tulee laatia rakennuspaikkakohtaiset pohjatutkimukset ja perustamistapaselvitys.

RA-3

Merkinnällä on osoitettu loma-asuntoalueita, jolla ei ole maisemallisia tai muita erityisiä rakentamisen rajoitteita ja joille voidaan osoittaa rakennusjärjestyksessä sallittua vastaava rakennusoikeus. Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään kaksi yhden huoneiston loma-asuntoa tai yhden kahden huoneiston loma-asunnon. Lisäksi rakennuspaikalla saa olla enintään kaksi rantasaunaa. Varastorakennuksen kerrosala saa olla enintään puolet rakennuspaikalle rakennettujen loma-asuntojen ja saunojen kerrosalasta. Lomarakennusten ja saunojen yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 120 m². Saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 40 m². Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

RA-3/s-1

Salmen sillan eteläpuolella sijaitseva loma-asunto-alue, jonka alueella ja läheisyydessä sijaitsee muinaismuistolaiilla rauhoitettu muinaisjäänös (kivikautinen asuinpaikka), jonka säilyminen tulee turvata aluetta koskevissa rakentamis- ja maanmuokkaustoimenpiteissä. Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään kaksi yhden huoneiston loma-asuntoa tai yhden kahden huoneiston loma-asunnon. Lisäksi rakennuspaikalla saa olla enintään kaksi rantasaunaa. Varastorakennuksen kerrosala saa olla enintään puolet rakennuspaikalle rakennettujen loma-asuntojen ja saunojen kerrosalasta. Lomarakennusten ja saunojen yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 120 m². Saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 40 m². Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

RA-4

Merkinnällä on osoitettu maisemallisesti herkillä ja rakentamisolosuhteiltaan vaativilla ranta-alueilla sijaitsevia loma-asuntoalueita. Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden loma-asunnon ja yhden rantasaunan. Loma-asunnon kerrosala saa olla enintään 50 m² ja saunarakennuksen enintään 20 m². Rakennusten tulee olla yksikerroksisia. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Rakennuslupavaiheessa tulee laatia rakennuspaikkakohtaiset pohjatutkimukset ja perustamistapaselvitys.

RA-5

Merkinnällä on osoitettu maisemallisesti erityisen herkillä ranta-alueilla sijaitsevia loma-asuntoalueita. Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhden yksikerroksisen loma-asunnon, jonka kerrosala saa olla enintään 50 m². Rantamaiseman avoimuuden ja näkymien säilyttämiseksi pihastustusten tulee olla vähäisiä ja luonnonmaisemaan sopeutuvia. Rakennuksen tulee olla muodoltaan, mittasuhteiltaan ja ulkoasultaan kulttuuriympäristöön sopeutuva. Rakennukseen ei saa rakentaa parvea. Rakennukseen liittyvien katettujen terassien kokonaisala saa olla enintään 10 m². Ra-

kennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Rakennuslupavaiheessa tulee laatia rakennuspaikka-kohtaiset pohjatutkimukset ja perustamistapaselvitys.

RA-6

Merkinnällä RA-6 on osoitettu olemassa olevat tiiviin loma-asutuksen alueet, joille rakennuspaikkojen kapeuden vuoksi osoitetaan rakennusjärjestyksessä sallittua vähemmän rakennusoikeutta. Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään kaksi yhden huoneiston loma-asuntoa, yhden rantasaunan ja yhden varastorakennuksen. Loma-asuntojen ja saunan kerrosala saa olla yhteensä 100 m² ja varastorakennuksen 20 m². Loma-asunnon kerrosala saa olla enintään 80 m² ja saunarakennuksen enintään 20 m². Rakennusten tulee olla yksikerroksisia. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m².

RM-1

Petäjaniemeen on osoitettu matkailupalvelujen alue, jolla saa sijoittaa kerrosalaltaan enintään 60 m² suuruisia yksikerroksisia rakennuksia. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 300 m². Tätä tehokkaampi rakentaminen edellyttää alueen ranta-asemakaavoittamista.

RS

Olemassa olevien erillisten rantasaunarakennuspaikkojen alueet on merkitty loma-asuntoalueiksi, jos rantasaunan rakennuspaikka on mitoituksen mukaan mahdollista korottaa loma-asunnon rakennuspaikaksi. Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään kaksi rantasaunarakennusta tai yhden rantasaunan ja yhden varastorakennuksen. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 40 m². Rakennusten tulee olla yksikerroksisia ja rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Rakennuslupavaiheessa tulee laatia rakennuspaikkakohtaiset pohjatutkimukset ja perustamistapaselvitys.

6.6.3 Palvelut

PY/s

Haapaniemen kurssi- ja leirikeskuksen alue on kaavassa osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi (PY/s). Alueen rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 2000 m². Tätä tehokkaampi rakentaminen edellyttää alueen asemakaavoittamista.

Alue sijoittuu Kuortaneenjärven ympäristön valtakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisema-alueelle (ma-1), ks. tarkemmin kohta 6.6.3. Maisemanhoidossa ja rakentamisessa tulee säilyttää maisematilan avoimuus ja maisematilaa rajaavien reunavyöhykkeiden eheys. Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyöluvaa. Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on merkitty kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi (sk-4) ja kulttuuri- ja rakennushistorialliset kohteet sekä ympäristö on merkitty säilytettäväksi (/s, sr). Katso tarkemmin kohdat 6.6.4 ja 6.6.5.

6.6.4 Virkistys

VU-2

Mäki-Ruonan venevalkama on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU-2), joka on tarkoitettu yhteisalueen osakkaiden käyttöön.

VU-3

Salmen uimarannan ja venesataman sekä Ruonan nykyisen uimarannan ja venevalkaman/venesataman alue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU-3). Alueelle saa rakentaa uimarannan käyttöä varten tarpeellisia rakennuksia. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 100 m².

~~VR~~

~~Honkisaareen on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueita.~~

6.6.5 Maa- ja metsätalousalueet

Maatalousalueiden rantavyöhykkeen rakentamisoikeudet on siirretty maanomistusyksikkökohtaisesti rakentamiseen osoitetuille AO-1-, AO-3-, AT-, AT-4-, RA-2-, RA-3-, RA-4-, RA-5-, RA-6-, RM-1-, RS- ja PY-alueille.

Maa- ja metsätalousalueille on erikseen osoitettu rantavyöhykkeen asuinrakennuspaikkoihin liittyvät rantasaunapaikat, joille voi myöntää rakennusluvut yleiskaavan perusteella.

Vesistöjen, purojen ja laskuojien varteen tulee jättää riittävän leveät viljelemättömät suoja-
vyöhykkeet, joiden avulla voidaan vähentää valumavesien haitallista vaikutusta vesistön tilaan.

SUOSITUS:

Järveen laskevien ojien varsiin on suositeltavaa perustaa kosteikkoja järveen kulkeutuvien ravinteiden pidättämiseksi ja turvapaikoiksi rantalinnustolle. Luontaisia paikkoja pienille kosteikoille ovat alavat rantapelot valtaojien laskukohdissa.

Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (ma-2) sijoittuvilla maatalous-
alueilla (MT-3, MA-1, MA-3, MY-3, MY-4) maisemanhoidosta ja rakentamisesta on annettu ohjeita, joista tarkemmin kohdissa 6.5.3 Arvokkaat maisema-alueet ja 6.6.4 Kulttuuri- ja rakennus-
historiallisesti arvokkaat ympäristöt.

MT

Ruonan kylään on osoitettu maa- ja metsätalousalue merkinnällä MT.

MT-3

Alueen länsiosaan on osoitettu maa- ja metsätalousalue merkinnällä MT-3. Alueen rantavyöhykkeen ulkopuolisella osalla on sallittu maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen sekä vähäinen haja-asutusluonteinen rakentaminen. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m².

MA-1

Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen kannalta keskeisimmät ja avoimena säilytettävät pelto- ja ranta-alueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi pelto-
alueeksi. Alue tulisi säilyttää rakentamattomana eikä aluetta saa metsittää. Alueella sallitaan perinteistä rakennustapaa noudattavien latojen ja vähäisessä määrin maatalouskeskuksen yhteyteen sijoitettava maataloutta palveleva rakentaminen. Olemassa oleville rakennetuille rakennus-
paikoille sallitaan rakennuspaikan nykyiseen käyttöön liittyvä lisärakentaminen. Rantavyöhykkeen kasvillisuutta tulisi hoitaa siten, että maiseman avoimuus säilyisi. Rakentamisen sopivuus kulttuuriympäristöön ja maisemaan tulee selvittää rakennuslupahakemuksessa.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi arvetetut luontokohteet on osoitettu merkinnällä luo-6 ja perinnebiotoopit merkinnällä luo-7.

MA-3

Kuortaneenjärven valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaisema-alueen kannalta keskeisimmät ja avoimena säilytettävät peltoalueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi. Alueella on sallittu maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen sekä vähäinen haja-
asutusluonteinen rakentaminen. Rakentaminen tulee ohjata metsänreunaan tai olemassa olevien teiden ja rakennusryhmien tuntumaan. Aluetta ei saa metsittää. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m². Rakentamisen sopivuus kulttuuriympäristöön ja maisemaan tulee selvittää rakennuslupahakemuksessa.

MY-2

Alueella sijaitsevat kulttuurimaiseman kannalta merkittävät maisematilaa rajaavat metsänreuna-
alueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-2). Ruonanluoman ja Mustapäänlahden maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (MY-2) sijaitsevat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi arvetetut luontokohteet on osoitettu merkinnällä luo-6 ja perinnebiotoopit merkinnällä luo-7.

MY-3

Alueella sijaitsevat kulttuurimaiseman kannalta merkittävät maisematilaa rajaavat metsänreuna-
alueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-3). Kulttuurimaiseman kannalta merkittävä, maisematilaa rajaava metsänreuna-alue, jolla metsänreunavyöhyke tulisi säilyttää eheänä. Alueen rantavyöhykkeen ulkopuolisella osalla on sallittu maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen sekä vähäinen haja-asutusluonteinen rakentaminen. Asuinrakennuksen rakennuspaikan vähimmäiskoko on 4000 m².

MY-4

Alueella sijaitsevat kulttuurimaiseman kannalta merkittävät maisematilaa rajaavat metsänreuna-alueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-3). Kulttuurimaiseman kannalta merkittävä, maisematilaa rajaava metsänreuna-alue, jolla metsänreunavyöhyke tulisi säilyttää eheänä. Alueen rantavyöhykkeen ulkopuolisella osalla on sallittu maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen. Olemassa oleville rakennetuille rakennuspaikoille sallitaan rakennuspaikan nykyiseen käyttöön liittyvä lisärakentaminen.

6.6.6 Vesialueet

Kuortaneenjärvi, Seurus ja osa Lapuanjoesta on merkitty vesialueeksi (W). Kuortaneenjärvelle on merkitty venereittiin liittyvä veneväylä sekä Seurukselle ja jokivarteen melontareitti. Rannan ruoppauksesta tulee aina etukäteen ilmoittaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Vesilain mukainen lupa tarvitaan aina, jos ruoppausmassojen määrä ylittää 500 m³.

6.7 Erityispiirteet, kulttuurimaisema ja suojelukohteet

6.7.1 Muinaismuistokohteet

Tämän osayleiskaavan (2. vaiheen) alueella ei ole todettu muinaisjäänöksiä.

Kiinteät muinaisjäänökset ovat rauhoitettuja ilman yleiskaavaakin muinaismuistolain (295/63) perusteella. Lain mukaan niiden luvaton kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty.

Osayleiskaavakartalla sijaitseva muinaismuistokohde on esitetty sm-alueerajausmerkinnällä. Kohteen tiedot on lueteltu kohdassa 2.7.1 Muinaismuistot. Tiedot perustuvat Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelun vuonna 2018 tekemään osayleiskaava-alueen inventointiin. Kohteen numero viittaa laadittuun muinaisjäänösinventointiin.

Muinaisjäänöksen laajuus tulee selvittää alueelliselta vastuumuseolta. Mikäli maankäytön toimenpiteet koskevat muinaismuistolain rauhoittamaa kiinteää muinaisjäänöstä, on alueelliselle vastuumuseolle varattava hyvissä ajoin etukäteen mahdollisuus lausunnon antamiseen. Lausunto on tarpeellinen, koska muinaisjäänösten löytöpaikat eivät ole helposti rajattavissa ja museoviranomaiselle tulee lain perusteella varata mahdollisuus tutkia löytö ympäristöineen ennen rakentamiseen ryhtymistä. Mikäli kyseessä on yleinen tai suurehko yksityinen työhanke, tutkimuskustannuksista vastaa muinaismuistolain nojalla hankkeen toteuttaja. Lähtökohtaisesti rakentaminen jo tunnetun muinaisjäänöksen kohdalla ei ole sallittua, mutta tutkimusten jälkeen voi Museovirasto antaa luvan muinaisjäänökseen kajoamiseen, jos muinaisjäänös tuottaa sen merkitykseen nähden kohtuutonta haittaa maanomistajalle. Kiinteitä muinaisjäänöksiä koskevissa muinaismuistolain mukaisissa lupa-asioissa lupaviranomaisena toimii Museovirasto.

6.7.2 Luonnonympäristö

luo-6 Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue

Linnuston kannalta tärkeät pesimä- ja levähdysalueet Seuruksella, Petäjaniemessä, Hiironniemessä sekä Mustapäänlahdella on merkitty osayleiskaavakartalle merkinnällä luo-6. Näillä alueilla sijaitsee myös viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdysalueita (LSL 78 § (aiemmin 49 §)). Alueen luontoarvot tulee huomioida aluetta koskevissa suunnitelmissa ja toimenpiteissä.

luo-7 Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue

Perinnebiotoopit Mäki-Ruonan keto sekä Ruonanluoman rantaniitty Mustapäänlahdella on merkitty osayleiskaavakartalle merkinnällä luo-7. Rakentaminen ja muu maankäyttö on toteutettava siten, ettei perinnebiotooppia heikennetä.

6.7.3 Arvokkaat maisema-alueet

Maisemallisesti arvokas alue (ma-2)

Osayleiskaava-alue kuuluu ihan pohjoisinta jokivartta sekä itäisintä reunaa lukuun ottamatta Kuortaneenjärven (VAMA 2021, aiemmin VNp 1.5.1995) valtakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan, joka on merkitty maisemallisesti arvokkaana alueena (ma-2). Maisema-alueelle rakennettaessa tulee ottaa huomioon kulttuurimaiseman arvot ja rakennusperinteen säilyttäminen. Maisemanhoidossa ja rakentamisessa tulee säilyttää maisematilan avoimuus ja maisematilaa rajaavien reunavyöhykkeiden eheys.

Alueella on sellaisia erityisiä maisemallisia arvoja, ettei MRL 43.2 §:n perusteella maisemaa muuttavaa toimenpidettä saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa. Maisematyölupaa ei kuitenkaan tarvita puiden kaatamiseen ja pensaiden raivaamiseen MT-, MT-3-, MA-1-, MA-3-, MY-2-, MY-3- ja MY-4-alueilla.

Maiseman arvokkaiden ominaisuuksien säilymisedellytykset on huomioitu osayleiskaavassa AT/s-, AT-4/s-, PY/s- ja maa- ja metsätalousalueita koskevissa merkinnöissä ja uuden rakentamisen sijoittelussa sk-3- ja sk-4-alueilla. Alueelle kohdistettavissa toimenpiteissä tulisi maisemakuvan säilymiseen kiinnittää erityistä huomiota.

6.7.4 Kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat ympäristöt

/s

Valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön sijoittuvien tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennuskantaan liittyvien rakentamiseen tarkoitettujen alueiden osalta on edellytetty ympäristön säilyttämistä. Alueelle rakennettaessa tulee ottaa huomioon kulttuurimaiseman arvot ja rakennusperinteen säilyttäminen.

Kulttuurimaisemassa tapahtuva uudisrakentaminen ja olemassa oleviin rakennuksiin tehtävät muutokset on sovitettava kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennuskantaan ja maisemaan. Uudisrakennukset on sijoitettava siten, että kulttuurimaiseman kannalta arvokkaiden rakennusten asema maisemassa säilyy. Rakentamisen sopivuus kulttuuriympäristöön ja maisemaan tulee selvittää rakennuslupahakemuksessa.

/s-1

Muinaisuistolailalla rauhoitetun muinaisjäännöksen (kivikautinen asuinpaikka) läheisyydessä on rakentamiseen tarkoitettujen alueiden osalta edellytetty ympäristön säilyttämistä. Muinaisjäännöksen säilyminen tulee turvata aluetta koskevissa rakentamis- ja maanmuokkaustoimenpiteissä.

sk-3

Salmen ja Hiironniemen talojen omaleimaisena ja yhtenäisenä säilyneet rakennetut ympäristöt ovat kyläkuvallisesti arvokasta aluetta. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa nykyiseen kyläkuvaan ja rakennuskantaan.

sk-4

Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on merkitty kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi (Museovirasto/Ympäristöministeriö 2009). Täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostyöt tulee suunnitella ja toteuttaa alueen arvon säilyttävällä tavalla.

6.7.5 Kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaat kohteet

sr-1

Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaat ympäristöineen säilytettävät rakennukset ja rakennusryhmät on merkitty osayleiskaavakartalle sr-merkinnällä. Kohdemerkintään on liitetty inventoinnissa käytetty kohdenumero. Valtakunnallisesti arvokkaat tai rakennushistoriallisesti erityisen arvokkaat rakennuskulttuurikohteet on kaavassa osoitettu suojelumerkinnällä sr-1. Kohde ja numerointi on esitelty kohdassa 2.7.7 *Rakennusinventointikohteiden arvotus*.

Sr-merkintä on kohdekohtainen ja se sisältää yleensä useita säilyttämisen arvoisia rakennuksia. Määräyksen tarkoitus on säilyttää kohteen merkityksen kannalta tärkeät rakennukset ja ohjata kohteessa tapahtuvaa korjaus- ja täydennysrakentamista siten, että kohteen luonne ja merkitys säilyvät.

Osayleiskaavassa on erityisesti määrätty MRL:n 41.2 §:n nojalla, että seuraavia valtakunnallisesti arvokkaita tai rakennushistoriallisesti erityisen arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa:

- Kohde 4 Keski-Seppälä, vanha päärakennus ja lutti
- Kohde 6 Sahakallio, vanha päärakennus
- Kohde 12 Keski-Honkola, päärakennus
- Kohde 15 Kontteli, vanha päärakennus
- Kohde 18 Vasunmäki, vanha päärakennus
- Kohde 40 Ala-Salmi, vanha päärakennus

- Kohde 42 Salminen, vanha päärakennus ja ulkorakennukset
- Kohde 55 Rannanpää, vanha pienasumus ja ulkorakennus
- Kohde 83 Haapaniemen pappila, vanha päärakennus, koulutupa, kivinavetta, aitat
- Kohde 87 Suvimelli, lomarakennus
- Kohde 92 Ruonan entinen kansakoulu, koulurakennus

MRL 41.2 §:n nojalla määrätään, että muita näihin kohteisiin kuuluvia historiallisesti, rakennus-historiallisesti tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tar-koitettua lupaa. Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa kohteen arvon säilyttävällä tavalla. Rakennuslupa- ja purkulupa-asioissa on kuultava museoviranomaista.

sr-2

Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennus-ryhmä, joka tulee ympäristöineen säilyttää. Kohteet on lueteltu kohdassa 2.7.7 *Rakennusinventointikohteiden arvotus*. MRL 41.2 §:n nojalla määrätään, että historiallisesti, rakennushistorialli-sesti tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa kohteen arvon säilyttävällä tavalla. Rakennuslupa- ja purkulupa-asioissa on kuultava museoviranomaista. Toisen vaiheen kaava-alueella ovat:

Kohde 36	Keski-Salmi	1½-kerroksinen pohjalaistalo pihapiireineen
Kohde 39	Maamiesseurantalo	entinen käräjätalo

s

Suojeltava kulttuuriperintökohde. Kohteen tiedot on lueteltu kohdassa 2.7.1 *Muinaismuistot*. Tie-dot perustuvat Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelun vuonna 2018 tekemään osayleiskaava-alueen inventointiin. Kohteen numero viittaa laadittuun muinaisjäännösinventointiin. Kaavaehdo-tuksen 2. vaiheen suunnittelualueella ovat kohteet 36 Taistelupaikan muistomerkki ja 37 Piis-koomänty.

6.8 Rakentamista rajoittavat tekijät

sv

Osayleiskaavaan on merkitty nykyisten 110 ja 400 kV sähkölinjojen suojavyöhyke merkinnällä sv.

6.8.1 Tulvat

sv-2

Kuortaneenjärven ja Seuruksen rannoille sekä Lapuanjoen varteen on esitetty likimääräinen tul-va-alueen raja suojavyöhykemerkinällä sv-2.

Alin rakentamiskorkeus tulvien kannalta

Tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alimman rakentamiskorkeuden yläpuolelle. Tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alimman rakentamis-korkeuden Kuortaneenjärvellä +78,20 m (N60) yläpuolelle, Seuruksella +78,10 m ja Lapuanjoel-la +78,10 m...78,00 m yläpuolelle.

Korkeussuosituksien suhteesta rakennukseen ja sen perustuksiin on esitetty soveltamisohjeet Suomen ympäristökeskuksen ympäristöoppaassa 2014, *Tulviin varautuminen rakentamisessa - opas alimpien rakentamiskorkeuksien määrittämiseksi ranta-alueilla*.

OHJE:

Alin rakentamiskorkeus tarkoittaa sitä ylintä korkeutta, jolle vesi voi nousta ilman, että se vahingoittaa rakenteita. Käytännössä tämä tarkoittaa rakennuksen alapohjan kapillaarisen veden nousun katkaisevan kerroksen alapintaa. Ryömintätilaisessa rakennuksessa myös ryömintätilaan sijoittuvat tulvaveden johdosta vaurioituvat rakenteet tulee sijoittaa alim-man rakentamiskorkeuden yläpuolelle.

Rakennuslupavaiheessa tulee selvittää rakennuspaikan korkeustaso, perustamisolosuhteet, hankkeen tarkempi sijoitus ja soveltuvuus maisemaan.

6.8.2 Pilaantuneet maa-alueet

saa

Seppälänniemen vanhan sahan alueen maaperän pilaantuneisuuden tutkimusalue / puhdistettava alue on merkitty osayleiskaavakartalle merkinnällä saa. Sahatoimintaan käytetty alue, jonka maaperässä voi olla toiminnasta peräisin olevia haitta-aineita. Alueen maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä viimeistään rakennuslupaa haettaessa. Maaperä on puhdistettava viimeistään rakentamisen aikana ympäristöviranomaisen hyväksymällä tavalla.

6.9 Liikenne

Alueen liikenneverkko perustuu nykyiseen olemassa olevaan liikenneverkkoon.

6.10 Tekninen huolto

6.10.1 Vesihuolto

Uusien alueiden vesijohdot voidaan liittää jatkeeksi nykyiseen vesijohtoverkoston.

6.10.2 Jätevesihuolto

Jätevesien käsittelyssä tulee noudattaa säädösten ja rakennusjärjestyksen määräysten lisäksi kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen antamia ohjeita.

Asutuksen jätevedet on johdettava viemäriverkoston, milloin se olosuhteiden mukaan on mahdollista. Muussa tapauksessa jätevedet on käsiteltävä kiinteistö- tai kiinteistöryhmäkohtaisesti suodatinkentässä tai pienpuhdistamossa. Elinkeinotoimintaan, kuten maatalouteen liittyvä jätevesien käsittely ratkaistaan ympäristölupamenettelyn yhteydessä.

6.10.3 Jätehuolto

Alueella noudatetaan Lakeuden Etappi Oy:n toiminta-alueen yhteisiä jätehuoltomääräyksiä.

6.11 Yhteenveto

Osayleiskaavaehdotuksen 4.3.2021 mukaiset alueet jakaantuivat maankäyttömudoittain seuraavasti:

Alue:	Hehtaaria:
AO-1, AO-3, AO-3/s-1, AT, AT/s	67,1 ha
PY/s	4,6 ha
RA-2, RA-3, RA-3/s-1, RA-4, RA-5, RA-6, RM-1, RS	63,4 ha
VR, VU-2, VU-3	1,0 ha
MA-1, MA-3, MT, MT-3, MY-2, MY-3, MY-4	512,1 ha
<u>W</u>	<u>769,3 ha</u>
Yhteensä	1417,5 ha

Ensivaiheessa hyväksytyn osayleiskaavakartan mukaiset alueet jakaantuivat maankäyttömudoittain seuraavasti:

Alue:	Hehtaaria:
AO-1, AO-3, AO-3/s-1, AT, AT/s	55,7 ha
PY/s	4,6 ha
RA-2, RA-3, RA-3/s-1, RA-4, RA-5, RA-6, RM-1, RS	53,9 ha
VU-3	0,2 ha
MA-1, MA-3, MT, MT-3, MY-2, MY-3, MY-4	418,4 ha
<u>W</u>	<u>672,9 ha</u>

Yhteensä	1205,7 ha

Osayleiskaavaehdotuksen 13.3.2024 mukaiset alueet jakaantuvat maankäyttömuodoittain seuraavasti:

Alue:	Hehtaaria:
AO-3, AT, AT/s, AT-4/s	12,9 ha
RA-2, RA-3, RA-4, RA-6, RS	9,7 ha
VU-2, VU-3	0,6 ha
MA-1, MA-3, MY-2, MY-3	92,0 ha
<u>W</u>	<u>84,8 ha</u>
Yhteensä	200 ha

7. YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Osayleiskaavan vaikutusten arviointi koskee 13.3.2024 päivättyä 2. vaiheen osayleiskaavaehdotusta, jota on tarkistettu edellisen kaavaehdotuksen (4.3.2021) jälkeen Salmen kyläkeskuksen, Vasunmäen, Mäki-Ruonan–Nurminiemen sekä Petäjaniemen pohjoispuolen alueilla.

Osayleiskaava oli ensimmäisen kerran ehdotuksena nähtävillä 25.3.–7.5.2021. Nähtävillä olon jälkeen kaavaehdotus jaettiin ensimmäisessä vaiheessa vähäisillä tarkistuksilla hyväksymiskäsitelyyn vietyyn osaan sekä jatkosuunnitteluun esitettävään osaan. Hyväksytyä osayleiskaavan osaa koskevat kohdat on maalattu tässä selostuksen kohdassa harmaalla värillä siltä osin, kun ne eivät koske myös kaavan 2. vaihetta. [Honkisaaren alue ei sisälly kaavan 2. vaiheeseen. Sitä koskevat kohdat on tässä selostuksen kohdassa korostettu sinisellä ja yliviivattu.](#)

7.1 Menettely

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnin pohjana on käytetty laadittuja selvityksiä ja lähtötietoja sekä viranomaisten ja asiantuntijoiden kannanottoja.

Arvioitavia vaikutuksia ovat vaikutukset maisemaan, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä vaikutukset yhdyskunnan rakenteeseen ja toimintoihin, yhdyskuntatalouteen ja sosiaalisiin oloihin sekä liikenteeseen.

7.2 Vaikutukset luontoon

Osayleiskaavan vaikutuksia luontoarvoihin on arvioitu alueelta laaditun luontoselvityksen perusteella.

7.2.1 Vaikutukset vesioloihin

Kaavalla osoitettava lisärakentamisen määrä on alueen laajuuteen nähden vähäinen, eikä sillä ole merkittäviä vaikutuksia vesistöön. Rakennuspaikat sijoittuvat pääosin peltoalueille, jolloin peltoalueiden muuttuminen piha-alueiksi vähentää osaltaan valumavesien ja tulvavesien mukana kulkeutuvan hienon maa-aineksen sekä lannoite- ja torjunta-aineiden kulkeutumista vesistöön. Rakennettaessa rantarakennuspaikoille teitä alavien alueiden kautta ei niitä tule korottaa niin korkealle, että muodostetaan uusia patoavia rakenteita, jotka ohjaisivat tulvia uusille alueille.

Kaavalla edistetään vesiensuojelun parantamista antamalla ohjeita suojavyöhykkeiden jättämisestä pellon ja vesistöjen väliin. Suojakaistoja esitetään myös purojen ja laskuojien varsille. Suojakaistat ja laskeutusaltat rajoittavat valumavesien mukana kulkeutuvan hienon maa-aineksen sekä lannoite- ja torjunta-aineiden kulkeutumista vesistöön.

Kaava mahdollistaa rantarakentamisen vähäisen lisäämisen alueella, minkä johdosta tarve rantojen paikoittaiseen ruoppaamiseen saattaa lisääntyä. Ruoppaamisesta tulee ilmoittaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Vesilain mukainen lupa tarvitaan aina, jos ruoppausmassojen määrä ylittää 500 m³.

7.2.2 Vaikutukset kasvillisuuteen

Osayleiskaava ei tuo merkittävää muutosta alueen kasvillisuuden tilaan. Uudet rakennuspaikat on sijoitettu pääosin peltojen reunoille nykyisten rakennuspaikkojen viereen. Rakennuspaikoilla ei ole huomionarvoista kasvillisuutta tai lailla suojeltuja luontotyyppisiä. Kaavaratkaisu tukee peltoalueiden säilymistä viljelyksessä. Metsäalueille ei osoiteta rantarakennuspaikkoja. Rantavyöhykkeen ulkopuolella metsäalueille on mahdollista rakentaa haja-asutusluonteista asutusta ja/tai maa- ja metsätaloutta palvelevaa rakentamista. Luontoselvityksen yhteydessä määritellyt luonnonympäristöltään arvokkaat luontokohteet ja -alueet on jätetty rakentamisen ulkopuolelle.

Kaavassa osoitettujen rantarakennuspaikkojen edustalla rantojen luonnontilaisuus voi kaavan toteutuessa jossain määrin vähentyä vesikasvillisuuden niittämisen ja paikoittaisten ruoppausten myötä. Ruoppaamisesta tulee ilmoittaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Kulttuurimaiseman arvojen säilyttämiseksi tulee rantavyöhykkeen kasvillisuutta hoitaa siten, että maisema pidetään avoimena. Rantapusikoiden määrä vähenee kaavan toteutuessa, mikä osaltaan edistää kulttuurimaiseman arvoja.

7.2.1 Vaikutukset elämistöön

Luontoselvityksessä linnuston pesimä- ja levähdysalueena arvokkaana pidetyt alueet sisältäen viitasammakkojen kutualueita on osoitettu kaavassa (luo-6) ja jätetty rakentamisen ulkopuolelle.

Kaavassa on osoitettu vähäisesti uutta rantarakentamista, mikä paikoittain saattaa kaventaa rannan luonnontilaisuutta ja linnuston ja elämistön elinpiiriä vesikasvillisuuden niittämisen ja ruoppausten myötä. Rantarakentaminen ei kuitenkaan kohdistu kansainvälisesti (IBA), kansallisesti (FINIBA) tai maakunnallisesti arvokkaille (MAALI) lintualueille. Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen paikallisesti arvokkaiksi linnustoalueiksi luetteloimien alueiden rantaosuudelle sijoittuu yhteensä seitsemän uutta loma-asunnon rakennuspaikkaa ja neljä rantasaunan rakennuspaikkaa. Näistä Seurukselle sijoittuvat kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa ja kaikki saunapaikat, Lepistönselälle kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa sekä Mustapäänlahdelle kolme loma-asunnon rakennuspaikkaa.

Rakennuspaikat sijoittuvat pääosin olemassa olevien rakennuspaikkojen yhteyteen, eivätkä merkittävästi vähennä linnustolle tärkeää aluetta tai lisää häiriötä. Osoitetut rakennuspaikat Seuruksen rannalla eivät sijoitu lintujen keskeisimmille pesimä- tai ruokailuympäristöihin, kuten reheville järvenlahdille tai esimerkiksi suokukkojen muutonaikaisille kerääntymäpelloille.

Petäjäniemen pohjoispuolen järvenlahdelmaan osoitetut kaksi uutta loma-asunnon rakennuspaikkaa sijoittuvat vesilintujen suosiman lahdelman eteläosaan, jonka rantaviivan tuntumassa olevala rantaluhdalla havaittiin myös viitasammakoita. Rakennuspaikkojen rakentamisella ei ole suoria vaikutuksia rantaluontoon, koska rakentamisalue on rajattu etäälle rannasta. Rakentaminen on mahdollista noin 90–100 metrin etäisyydellä rannasta nykyisen rinteen reunalla. Rannan luontoarvoista saattaa aiheutua rannan tulevalle käytölle kuten ruoppaukselle tai kasvillisuuden niitolle rajoitteita. Rantaruoppauksesta tulee ilmoittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai alueelliselle ELY-keskukselle. Mikäli ruopattava määrä on yli 500 m³, tarvitaan vesilain mukainen lupa. Ilmoituksen/luvan yhteydessä voidaan tarkemmin arvioida aiotun toimenpiteen vaikutuksia ympäristöön ja elämistöön. Häiriövaikutus esimerkiksi lahdella pesivälle vesilinnustolle jäänee vähäiseksi. Vesilintujen suosiossa oli keväällä 2017 etenkin kaavassa osoitettujen rakentamispaikkojen pohjoispuolella olevan lahdelman pohjukka eikä niinkään po. rakennuspaikkojen edusta. Eteläisemmältä loma-asunnon rakennuspaikalta oli jo keväällä 2017 raivattu voimakkaasti rantapensastoa ja puustoa pois. Uudet rakennuspaikat eivät tuo nykyiseen tilanteeseen verrattuna enää kovin suurta muutosta.

Kuva 57. Petäjäniemen pohjoispuolen ranta oli raivattuna 19.5.2017.

Kaavan toteutumisen vaikutukset luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuten viitasammakkoon, liito-oravaan tai lepakoihin jäävät vähäisiksi. Osoitetut rakennuspaikat ovat Petäjaniemen pohjoispuolta lukuun ottamatta havaittujen viitasammakkoesiintymien ulkopuolella. Itse lomarakennuksen rakentamista suurempi vaikutus on, miten rakennuspaikan rantaa käsitellään tai mahdollisesti ruopataan. Toisaalta maltilliset ja pienimuotoiset hoitotoimenpiteet rannoilla saattavat jopa suosia viitasammakkoa. Esimerkiksi vesialueiden umpeenkasvun vähentäminen ruoppaamalla, niittämällä tai muuten kasvillisuutta harventamalla saattaa parantaa viitasammakon elinympäristön laatua ja lisätä niiden viihtyvyyttä. Liito-oravaa rantarakentamiseen osoitetuilla kohteilla ei havaittu lainkaan. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei todettu olevan rakentamiseen otettavilla alueilla. Lepakoiden voidaan päinvastoin olettaa käyttävän rantojen läheisyydessä olevia rakennuksia päiväpiiloinaan ja levähdyspaikkoinaan. Muita luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja voisivat olla kaava-alueella esimerkiksi lummelampi- tai sirolampikorento, jotka elävät rehevissä järvissä ja lammissa, joissa on runsaasti ilmaversois- ja kelluslehtikasvillisuutta. Näiden korentolajien esiintyminen painottuu kuitenkin vahvasti eteläiseen Suomeen. Rantarakentaminen ei välttämättä haittaa korentoja. Sirolampi- ja lummelampikorento kärsivät rantojen puuston runsastumisesta ja vesialueen umpeenkasvusta. Ilmaversoisten kasvien niitolla voidaan saada laajempia kelluslehtisten kasvien alueita, mikä hyödyttää sirolampikorentoa. Pienimuotoiset ruopaukset todennäköisemmin ylläpitävät esiintymiä kuin ovat haitallisia. Rantojen puuston poistaminen auttaisi useita korentolajeja.

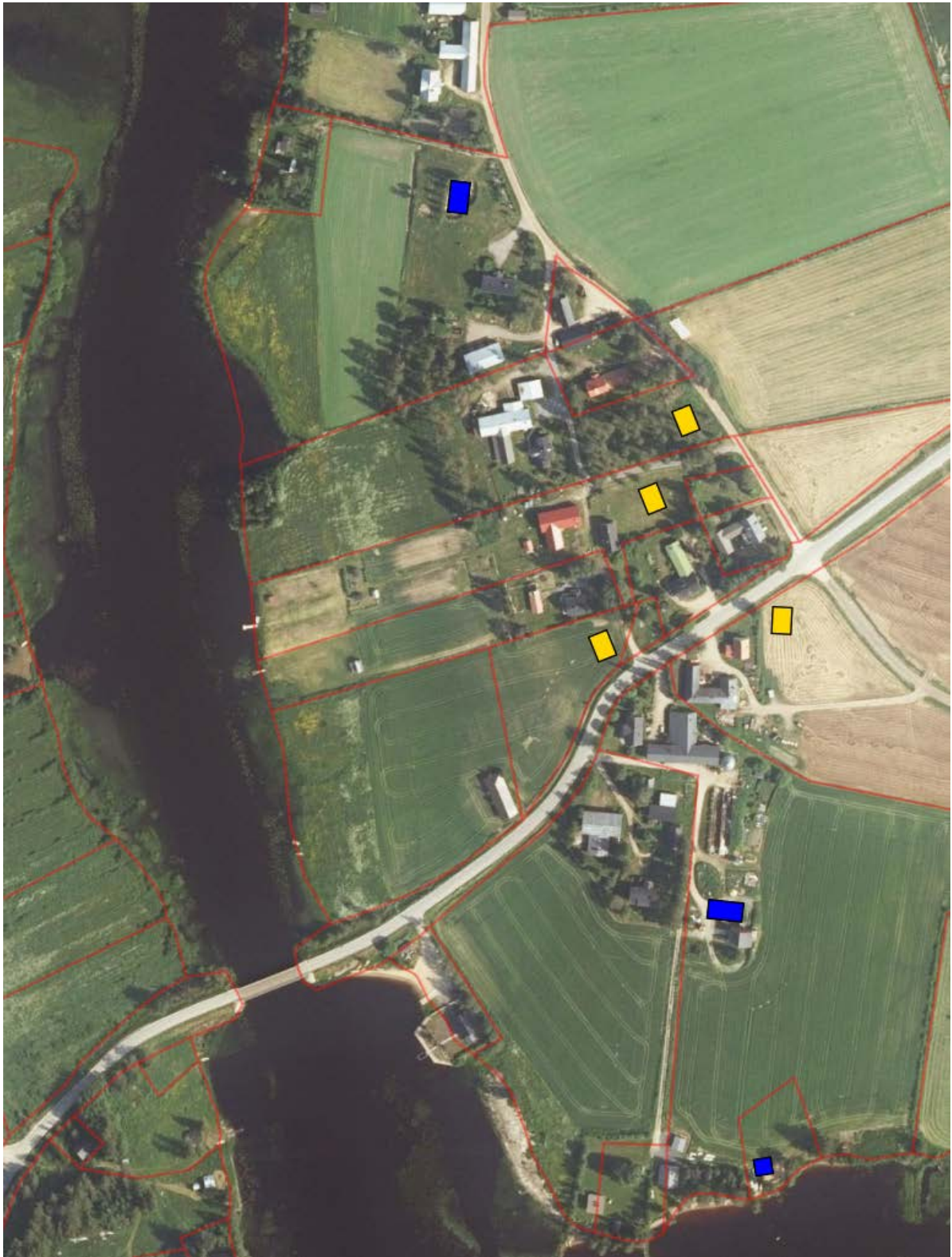
Luontoselvityksessä havaittiin saukko (direktiivilaji) Seuruksen koillispuolella olevassa valtaojassa. Muutaman rantarakentamispaikan lisääminen Kuortaneenjävellä ei kuitenkaan heikennä tai tuhoa saukon lisääntymis- ja levähdysalueita, jotka pääsääntöisesti sijoittuvat jokialueille ja virtavesien varsille.

7.3 Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Osayleiskaavan vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön on arvioitu alueelta laadittujen maisemaselvityksen, rakennusinventoinnin ja muinaisjäännöselvityksen sekä ilmakehän- ja karttatarkastelun ja maalta ja vedestä tehtyjen maastokäyntien perusteella.

Hyväksytyllä kaava-alueella sijaitseva kivikautinen asuinpaikka on osoitettu muinaisjäännöksen aluerajausmerkinnällä. Kohteeseen ei ole sijoitettu uutta rakentamista. Viereisille RA- ja AO-rakennuspaikoille on annettu määräys (/s-1) muinaisjäännöksen turvaamisesta alueen rakentamis- ja maanmuokkaustoimenpiteissä.

Kaava ei muuta maiseman yleisilmettä 2. vaiheen osayleiskaavaehdotuksen myötä. Kaava mahdollistaa Salmen kyläkeskuksen vähäisen täydentämisen ja tiivistämisen, mutta säilyttää kylärakenteen likipitään nykyisen laajuusena ja edistää rantapeltojen avoimena säilymistä. Salmen kyläasutuksen täydennysrakentamiseen on osoitettu rantavyöhykkeelle kaksi uutta rakennuspaikkaa ja yksi pienen loma-asunnon rakennuspaikka, jonka lisäksi kylän täydennysrakennusmahdollisuuksia on edistetty myös rantavyöhykkeen ulkopuolella muuttamalla alueella vaadittavaksi rakennuspaikan vähimmäiskooksi 2000 m² aiemmin vaaditun 4000 m² sijaan sekä laajentamalla vähäisesti kyläaluetta Salmentien ja Ruonantien risteyksen eteläpuolella. Rantavyöhykkeen ulkopuoliselle kyläalueen osalle arvioidaan näillä muutoksilla muodostuvan mahdollisuus 3–4 uudelle rakennuspaikalle. Salmen alueella rantavyöhykkeelle osoitetut uudet rakennuspaikat sekä maisemallisesti rakentamiseen soveltuvat, potentiaaliset rantavyöhykkeen ulkopuoliset rakennuspaikat on esitetty kuvassa 58. Maiseman ja kulttuuriympäristön arvojen huomioimista täydennysrakentamisessa on edistetty laajentamalla /s-merkintä koko Salmen AT-4-kyläalueelle.

Kuva 58. Havainnekuva Salmen alueelta. Kuvassa on likimääräisesti esitetty rantavyöhykkeelle kaavassa osoitettujen uusien rakennuspaikkojen päärakennusten maisemallisesti sopiva sijoitus (sinisellä) ja rantavyöhykkeen ulkopuolella sijaitsevat kylämaisemaan soveltuvat uusien asuinrakennusten sijoituspaikat (oranssilla). (Kartan lähde: MML Karttapaikka 2024)

Järven länsirannalla Vasun ympäristössä on jo nykyään huomattavasti tiheämpää rakentamista kuin muualla, mutta rantaosuus ei maisemaselvityksen perusteella ole maisemallisesti yhtä herkkää rakentamiselle kuin muut suunnittelualueen rannat. Rantavyöhykkeelle on esitetty yksi uusi loma-asunnon rakennuspaikka ja yksi asuinrakennuksen rakennuspaikka. Rakennuspaikat sijoituvat maisemallisesti rakentamiseen soveltuville alueille.

Mäki-Ruonan alueelle ensimmäisessä kaavaehdotusvaiheessa osoitetut kaksi loma-asunnon rakennuspaikkaa on siirretty alemmas rinteeseen peitteiselle maastonkohdalle, jolloin peltoalue ja näkymät Ruonantieltä järvelle säilyy avoimempuna.

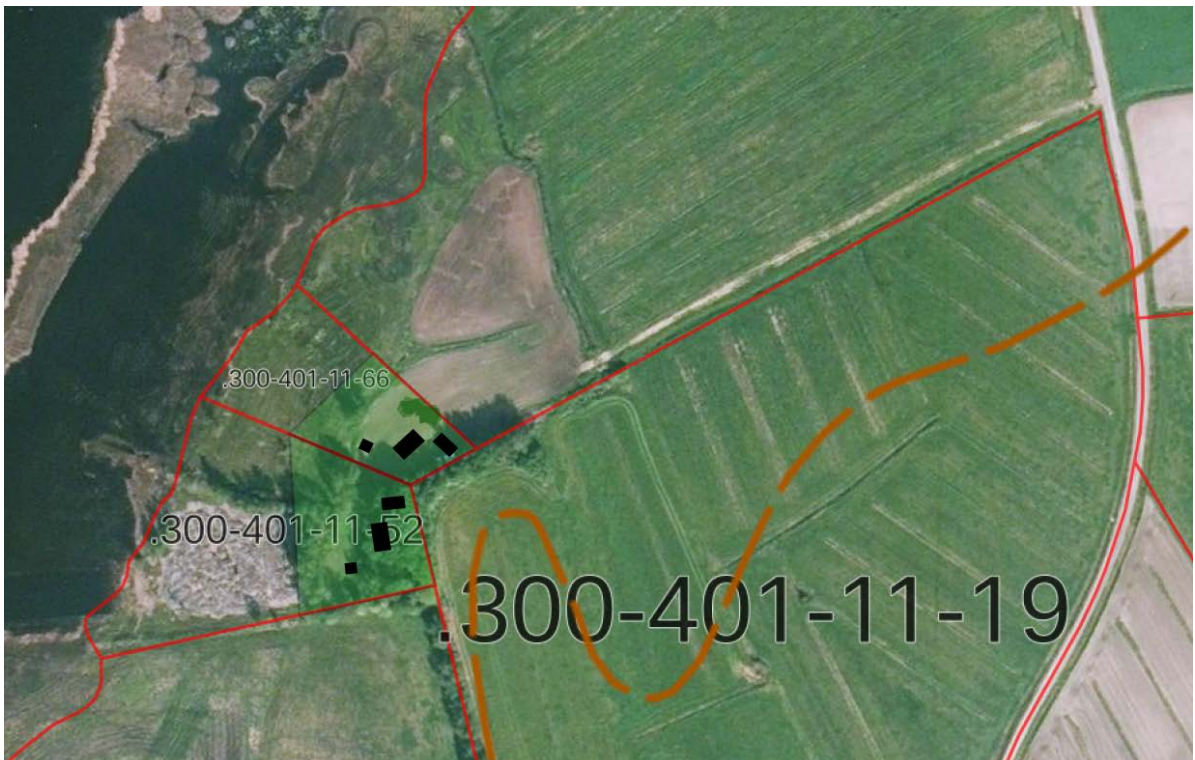
Kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen säilyminen on huomioitu ohjaamalla täydennysrakentaminen nykyisen kylärakenteen yhteyteen ja metsänreunoille. Uudet rantarakennuspaikat on sijoitettu nykyisten rakennuspaikkojen yhteyteen, jos se on maanomistuksen kannalta mahdollista.

Erilleen nykyisistä rakennuspaikoista sijoittuu kaksi rakennuspaikkaa Petäjaniemessä, yksi rakennuspaikka Seuruksella ja yksi jokivarressa. Nykyisten ja uusien rantarakennuspaikkojen soveltuminen maisemaan on huomioitu rakennuspaikoille sallittujen rakennusten määrässä ja koossa. Maisemallisesti herkillä rantaosuuksilla rakennusoikeutta on sallittu vähäisemmin kuin peitteisemmillä rantaosuuksilla. Rakennukset on tällöin mahdollista paremmin sovittaa rantamaisemaan ja nykyiseen rakennuskantaan, joka pääasiassa koostuu pienistä loma-asunnoista ja saunoista.

Petäjaniemen alueella kaksi uutta loma-asunnon rakennuspaikkaa sijoittuu maisemallisesti arvokkaan peltoalueen ja tärkeän näkymän reunalle moreeniselänteen reunalle. Rakentaminen voidaan sijoittaa maisemaan soveltuvasti puustoisin rintein yhteyteen. Rakentamisen vaikutusta maisemaan on havainnollistettu kuvissa 59 ja 60.

Kuva 59. Havainnekuva osayleiskaavassa Petäjaniemeen osoitettujen rakennuspaikkojen maisemavaihtokuksesta Petäjaniementieltä katsottaessa.

Kuva 60. Havainnekuva osayleiskaavassa Petäjaniemeen osoitettujen rakennuspaikkojen rakentamisen sijoittumisesta. (Kartan lähde: MML Karttapaiikka 2021)

Osayleiskaavassa osoitettu rakentaminen on luonteeltaan kyläasutusta täydentävää. Maisemallisesti arvokkaimmat laajat yhtenäiset peltoalueet pyritään säilyttämään ainoastaan viljelykäytössä, jolloin niille sallitaan vain kulttuurimaisemaan sopivien latojen ja vähäisessä määrin maatalouskeskusten yhteyteen maataloutta palvelevien rakennusten rakentaminen. Avoimilla peltoalueilla massiivinen rakentaminen muuttaisi valtakunnallisesti arvokkaan alueen kulttuurimaiseman maisemakuvaa ja rajoittaisi/sulkisi avoimia laajoja näkymiä. Avoimien rantanäkymien säilyminen pyritään turvaamaan myös rantakasvillisuuden hoitoa koskevalla kaavamääräyksellä.

Kaava edistää kulttuuriympäristön säilymistä osoittamalla valtakunnallisesti arvokkaat ja rakennushistoriallisesti erityisen arvokkaat rakennukset suojeltavaksi ja muiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten purkamisen luvanvaraiseksi. Arvokkaiden rakennuskulttuurikohteiden ja kulttuuriympäristöjen läheisyydessä tapahtuvalle uudisrakentamiselle ja kohteiden korjaamiselle ja muutoksille asetetaan kaavamääräyksissä laatuvaatimuksia. Valtakunnallisesti arvokas *Ruonan kylä ja Haapaniemen pappilan* alue sekä paikallisesti arvokkaat Salmen ja Hiironniemen taloryhmät on osoitettu kyläkuvallisesti arvokkaina alueina (sk-3 ja sk-4).

Uudisrakentamiselle asetetaan kaavamääräyksissä laatuvaatimuksia kulttuuriympäristön huomioimiseksi. Kaavamääräyksissä rakentamisen laatua ohjataan yleispiirteisellä tasolla. Maisemallisesti arvokkailla peltoalueilla ja rakennuskulttuurikohteissa ja -alueilla tapahtuvan rakentamisen sopivuus kulttuuriympäristöön ja maisemaan tulee selvittää rakennuslupahakemuksessa ja rakennuskulttuurikohteita koskevissa lupa-asioissa on kuultava museoviranomaista.

7.4 Vaikutukset yhdyskunnan rakenteeseen ja toimintoihin

Kaavassa osoitettu maankäyttö on luonteeltaan nykyrakennetta ja -toimintoja täydentävää. Kyläasutuksen vähäisestä lisääntymisestä huolimatta alue säilyy luonteeltaan maatalousalueena. Myös loma-asutus lisääntyy vain vähäisesti. Haapaniemen pappilan leirikeskukseen toiminnan laajentamiseksi on osoitettu maltillinen lisärakennusoikeus. Loma-asuntojen rakennuspaikoille on osoitettu lisärakentamisoikeutta, mikä mahdollistaa loma-asuinalueiden tehokkaamman rakentamisen. Kaavaratkaisulla ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen yhdyskuntarakenteeseen tai alueella harjoitettaviin toimintoihin.

7.5 Vaikutukset kaavoitukseen ja suunnitelmiin

Osayleiskaava on maakuntakaavan mukainen. Osayleiskaavassa on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alue (Haapaniemen pappilan kurssi- ja leirikeskus), jonka yleiskaavalla osoitettua rakennusoikeutta (2000 krsm²) tehokkaampi rakentaminen edellyttää asemakaavoitusta. Maa- ja metsätalouteen osoitetuilla alueilla kaavan sisältö tulee huomioitavaksi mm. metsänkäyttelyä ja peltoalueiden metsittämistä koskevissa suunnitelmissa ja lupaharkinnoissa. Maisemallisesti tärkeät metsänreunavyöhykkeet tulee pitää eheinä ja maisemallisesti arvokkaat peltoalueet avoimina.

7.6 Vaikutukset terveellisyyteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen

Tulvien huomiointi

Kerran 100 vuodessa toistuvien suurtulvien aiheuttamat riskit rakentamiselle on kaavassa huomioitu edellyttämällä tulvaveden vaikutuksesta vaurioituvien rakenteiden sijoittamista alimman rakentamiskorkeuden yläpuolelle. Alavimmat alueet on jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Rakennuspaikan maanpinnan nostot tulee toteuttaa maisema-arvot huomioiden loivilla luiskilla ympäröivään maastoon sopeuttaen.

Maaperän huomiointi

Rakennuspaikkojen nostoja suunniteltaessa tulee huomioida maapohjan kantavuus myös täyttömaiden kannalta sekä mahdollinen rannan sortumaherkkyys. Maanpinnan nostoja ei tule jokivarressa toteuttaa 10 metriä lähempänä rantaviivasta.

Kaavassa on huomioitu entisen Länsirannan sahan alue maaperän pilaantuneisuuden selvitysalueena.

Liikenneturvallisuus

Kaavaratkaisulla ei ole merkittävää vaikutusta liikenneturvallisuuteen. Kaavassa osoitettu lisärakentaminen on luonteeltaan täydentävää eikä aiheuta merkittävää liikenteen lisääntymistä. Rakennuspaikkojen liittyminen yleisiin teihin voidaan hoitaa nykyisten liittymien kautta.

Tiemelun huomiointi

Kaavassa ei ole osoitettu uusia loma-asunnon rakennuspaikkoja keskimääräiselle 45 dBA:n meluvyöhykkeelle (lomarakentamisen päivämelun ohjearvo) eikä asuinrakennuspaikkoja asuinrakentamisessa noudatettavan päivämeluohjearvon 55 dBA:n alueelle.

Vaikutukset virkistyskäyttömahdollisuuksiin

Kaavassa osoitettu veneilyreitti, melontareitti, uimarannat ja venevalkamat edistävät vesistön virkistyskäyttömahdollisuuksia. Salmen ja Ruonan uimaranta-alueelle on osoitettu mahdollisuus rakentaa uimarannan käyttöön tarvittavia rakennuksia.

7.7 Vaikutukset yhdyskuntatalouteen

Kaavassa osoitettu uusi rakentaminen on luonteeltaan nykyistä kyläasutusta täydentävää. Kaavassa osoitettujen rakennuspaikkojen ja niille johtavien tieyhteyksien toteuttamiskustannukset kohdistuvat rakentajille. Suurin osa rantarakennuspaikoista tarvitsee kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän, koska kunnan viemäriverkosto on pääosin kaukana ranta-alueilta. Länsirannan tien varressa kulkevaan siirtoviemäriin on mahdollisuus liittyä. Myös vesijohto on monin paikoin niin kaukana, ettei sitä välttämättä kaikin paikoin vedetä ainakaan pienimmille loma-asunnoille ja rantasaunoille asti. Useat mökit ovat olleet tähän asti kantoveden ja järvi-/jokiveden varassa ja monet pärjäävät niin jatkossakin. Yleisen tien rakentamistarpeita ei kaavassa osoitettujen rakennuspaikkojen johdosta aiheudu.

Ruonan kylässä toimii alakoulu. Muuten alue sijaitsee noin 4–11 km etäisyydellä kuntakeskuksen palveluista. Osa palveluista on totuttu hakemaan kauempaakin esim. Seinäjoelta, Lapualta tai Töysän Tuurista.

7.8 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Rantavyöhykkeen rakennusoikeuksien merkitseminen kaavaan selkeyttää rantavyöhykkeen rakentamismahdollisuuksia. Osayleiskaavassa alueelle osoitettu rakentaminen on luonteeltaan nykyistä rakennetta täydentävää, eikä sillä toteutuessaan ole merkittäviä vaikutuksia alueen sosiaalisiin oloihin. Alue säilyy luonteeltaan maaseutumaisena.

Kulttuurimaiseman arvojen turvaamiseksi rakentamista peltoalueille rajoitetaan, minkä johdosta kaikilla alueen maanomistajilla ei ole mahdollisuus rakentaa haluamaansa paikkaan. Yleiskaavassa yleiseen käyttöön osoitetut uimarannat edistävät yhteisöllisyyden muodostumista ja parantavat ei-omarantaisen kyläasutuksen asuinviihtyvyyttä ja elinympäristön laatua.

7.9 Vaikutukset liikenteeseen

Kaavalla ei ole merkittävää vaikutusta yleisten teiden liikennemääriin, liikenteen sujuvuuteen tai kevyeen liikenteeseen.

7.10 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioiminen

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (uudistetut tavoitteet voimaan 1.4.2018) ja edistää niiden toteutumista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Toteutuminen hankkeessa:

- Alueelle on osayleiskaavassa osoitettu täydennysrakentamista, joka tukeutuu olemassa olevaan rakenteeseen. Asumiseen ja loma-asumiseen osoitetut lisärakentamismahdollisuudet tukevat alueen elinvoimaa ja luovat mahdollisuuksia asuntotuotannon monipuolistamiselle hyödyntäen alueen vahvuutena pidettävää järvimaisemaa.

Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Toteutuminen hankkeessa:

- Kaavaratkaisu perustuu olemassa olevaan liikenneverkkoon. Kanta- ja seututielle ei ole osoitettu uusia liittymiä eikä kaavaratkaisulla ole vaikutusta valtakunnan tieverkkoon.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavallvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Toteutuminen hankkeessa:

- Tulvavaara-alueet on huomioitu antamalla rakentamiselle määräys alimmasta rakentamiskorkeudesta tulvien kannalta. Alaville alueille ei ole osoitettu asuinrakentamista. Kaavassa osoitetun loma-asutuksen osalta on kaavassa selvitetty, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista.
- Meluhaitat on huomioitu, uutta rakentamista ei ole osoitettu liikennemelualueille.
- Jätevesihaittojen ehkäisy huomioidaan ympäristönsuojeluviranomaisen jätevesien käsittelystä antamien ohjeiden mukaisesti.
- Edistetään elinympäristön laadun parantamista ja huomioidaan ympäristöhaitat antamalla määräyksiä ja ohjeita suojavyöhykkeiden perustamisesta.
- Ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen on huomioitu pilaantuneen maan kohteita ja jätevesien käsittelyä koskevissa kaavamääräyksissä sekä asuin- ja lomarakentamisen sijoituksessa.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditään valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Toteutuminen hankkeessa:

- Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriperintö (Ruonan kylän ja Haapaniemen pappilan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö RKY 2009 ja valtakunnallisesti merkittävä Kuortaneenjärven kulttuurimaisema-alue VAMA 2021, aiemmin VNP 1995) on huomioitu kaavan aluevarausmerkinnöissä ja määräyksissä
 - pellot säilytetään pääosin rakentamattomina ja viljelykäytössä
 - rakennuskulttuurikohteet huomioidaan suojelumerkinnällä
 - täydennysrakentamista ohjataan kulttuuriympäristön lähtökohdista
- Luonnonperintö on huomioitu osoittamalla luonnonympäristöltään arvokkaita alueita tai kohteita, jotka on jätetty rakentamisen ulkopuolelle.
- Virkistyskäyttöä edistetään osoittamalla ranta-alueita virkistyskäyttöön sekä vene- ja melontareittien avulla.
- Laajojen pelto- ja metsätalousalueiden yhtenäisyys on pyritty turvaamaan osoittamalla pääosa uudesta rakentamisesta olemassa olevien rakennuspaikkojen ja kyläalueiden yhteyteen sekä metsänreunalle.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljetamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Toteutuminen hankkeessa:

- Alueella olevat voimajohtot on huomioitu kaavassa.

8. OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

8.1 Toteuttamisen vaiheittaisuus

Kaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat sijoittuvat yksityisille alueille ja toteutuvat maanomistajien omien aikataulujen mukaan.

8.2 Jatkosuunnitelmat

Yleiskaavassa on osoitettu rantavyöhykkeen rakennusoikeudet, jolle voidaan myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan perusteella. Haapaniemen pappilan alueelle voidaan toteuttaa kokonaisrakennusoikeus 2000 krsm² yleiskaavan perusteella. Tehokkaampi rakentaminen edellyttää alueen asemakaavoitusta, jolle yleiskaava luo pohjan.

Yleiskaavan lisäksi rakentamista ohjaa alueella kunnan rakennusjärjestys. Kulttuurimaisemassa tapahtuvassa rakentamisessa yleiskaavan ja koko kunnan rakennusjärjestyksen ohjausvaikutus on niiden yleispiirteisyyden vuoksi paikoin riittämätön. Alueellisella rakennusjärjestyksellä, joka huomioi kulttuurimaiseman erityispiirteet, voitaisiin tukea yleiskaavan tavoitteita.

8.3 Seuranta ja jälkiarviointi

Maankäytön suunnittelusta vastaavien kunnan elimien tulee seurata rakennustoiminnan kehitystä ja tarpeita. Mikäli rakentaminen alkaa kehittyä eri tavoin kuin on arvioitu tai rakentaminen vaatii merkittäviä poikkeamia osayleiskaavan ratkaisuksista, tulee ryhtyä toimiin kaavan saattamiseksi ajan tasalle.

Osayleiskaavan laatimiseksi kerättyjä perustietoja tulisi päivittää ja pitää ajan tasalla. Tietojen hankinta ja ajan tasalla pitäminen vähentää pitkällä tähtäimellä sitä työmäärää, joka tarvitaan eri suunnitelmien perustietojen hankkimiseksi.

9. OSAYLEISKAAVAN HYVÄKSYMINEEN

9.1 Virallisen kaavaehdotuksen hyväksyminen

9.1.1 Kaavaehdotuksen nähtävällepano

Kuortaneen ympäristölautakunta käsitteli kaavaehdotusta kokouksessaan 9.3.2021 ja päätti asettaa sen MRA 19 §:n mukaisesti julkisesti nähtävälle 25.3.–7.5.2021 väliseksi ajaksi sekä pyytää siitä tarvittavat lausunnot.

9.1.2 Yleisötilaisuus 13.4.2021 ja kaavan laatijan vastaanotto 19.4.2021

Kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana kaava-aineistoa esiteltiin etänä toteutetussa yleisötilaisuudessa 13.4.2021 klo 17–19. Lisäksi kaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana järjestettiin kaavan laatijan vastaanotto Kuortaneen kunnantalolla 19.4.2021.

9.1.3 Lausunnot ja muistutukset

Kaavaehdotuksesta saatiin nähtävilläoloaikana 17 muistutusta maanomistajilta. Lausunnot saatiin Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Etelä-Pohjanmaan liitolta, Seinäjoen museoilta ja Kuortaneen kunnanhallitukselta. Yhdistyksistä muistutuksen jättivät Suomenselän luonnonystävät ry, Salmen Kyläseura Ry:n hallitus ja Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry. Kunnanhallitus esitti lausunnossaan mm. asuinrakentamisen lisämahdollisuuksien tutkimista kulttuurimaiseman arvot huomioiden. ELY-keskus nosti esiin Petäjaniemen luo-6-kohteen luontoarvojen huomioimisen. Museo esitti mm. tarkistuksia kulttuuriympäristöä koskeviin merkintöihin ja kaavamerkintöjen luettavuuden selkiyttämistä. Etelä-Pohjanmaan liitto esitti tietojen lisäämistä ulkoilureiteistä selostukseen. Salmen Kyläseura esitti muistutuksessaan asuinrakentamisen lisämahdollisuuksien selvittämistä. Luontoyhdistykset ottivat kantaa luontoarvoihin kohdistuviin vaikutuksiin Honkisaaren ja Petäjaniemen rannan osalta sekä esittivät luo-aluetta Seuruksen luoteisrannalle. Maanomistajien muistutuksissa esitettiin yksittäisten rakennuspaikkojen lisäämistä tai siirtämistä rantaan, rakentamisalueiden rajausten laajentamista sekä yksittäisenä tapauksena rakennusoikeuden suurentamista.

9.1.4 Viranomaisneuvottelu 8.11.2021

Kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen järjestettiin viranomaisneuvottelu 8.11.2021, jossa käytiin läpi kaavaehdotuksesta saatua palautetta. Neuvotteluun osallistuivat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoen museot, kunta ja kaavan laatija. Muistio neuvottelusta on liitteenä 12.

Liite 12. Muistio viranomaisneuvottelusta 8.11.2021

9.1.5 Kaavan laatijan vastineet ja tarkistukset kaavaehdotukseen 4.3.2021

Kaavan laatijan vastineessa esitetään, että kaavaehdotus jaetaan ensimmäisessä vaiheessa vähäisillä tarkistuksilla hyväksymiskäsittelyyn esitettävään osaan sekä jatkosuunnitteluun esitettävään osaan. Aluejako on esitetty kuvassa 53.

Suunnittelua esitetään jatkettavaksi Salmen kyläkeskuksen alueella, Vasunmäen ympäristössä, Petäjaniemen pohjoispuolisella alueella, Mäki-Ruonan-Nurmiemen ympäristössä sekä Honkisaaren osalta. Jatkosuunnittelualueita koskien laaditaan vielä lisäselvityksiä ja -tarkasteluita ja pyritään kehittämään kaavaratkaisua hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi. Jatkosuunnittelua koskevien alueiden osalta kaavaehdotus asetetaan myöhemmin uudelleen nähtävälle.

Ensivaiheessa hyväksymiskäsittelyyn esitettävä alue koostuu osa-alueista, joilla kaavaratkaisun edelleen kehittämiseen ei katsota olevan edellytyksiä ja joka alueelle kohdistuvien rakentamis-paineiden johdosta esitetään hyväksyttäväksi erillisenä.

Ensivaiheessa hyväksytyyn kaavaehdotukseen on tehty seuraavat vastineissa esitetyt vähäiset tarkistukset. Perustelut esitetään liitteessä 13 Kooste ehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja vastineet.

– Laajennettu vähäisesti kiinteistön 300-401-11-48 RM-1- ja AT-alueita Petäjaniemen etelärannalla sekä kiinteistön 300-401-9-90 AT-aluetta Hiironniementien itäpuolella.

- Selvennetty sk-3-merkinnän rajausta Hiironniemessä.
- Poistettu kaavakartalta Seuruksen länsirannan kiinteistölle 300-401-3-25 virheellisesti osoitettu sr-2/31-merkintä, koska kohdetta ei ole selvitysten perusteella esitetty suojeltavaksi.
- Tarkistettu muinaismuistokohteen sm-kaavamerkintään, että lausunto tulee pyytää Museoviraston sijaan alueelliselta vastuumuseolta.
- Lisäksi on tehty vähäisiä piirustusteknisiä tarkistuksia.

Kaavaselostukseen on tehty seuraavat tarkistukset:

- Täydennetty selostuksen kohtaan 2.6.7 *Virkistys* tietoja ja kuvaotteita ulkoilu- ja moottori- ja moottorikelkkareiteistä.
- Lisätty karttakuvaote muinaisjäännösalueesta kohtaan 2.7.1 *Muinaismuistot*.
- Täydennetty tiedot kaavaehdotuksen jakamisesta hyväksymiseen ja jatkosuunnitteluun esitettäviin osiin ja korostettu osayleiskaavan kuvauksessa ja vaikutusarvioinnissa kohdat, jotka koskevat vain jatkosuunnitteluun esitettävää aluetta.

Liite 13. Kooste ehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja vastineet

9.1.6 Ympäristölautakunta

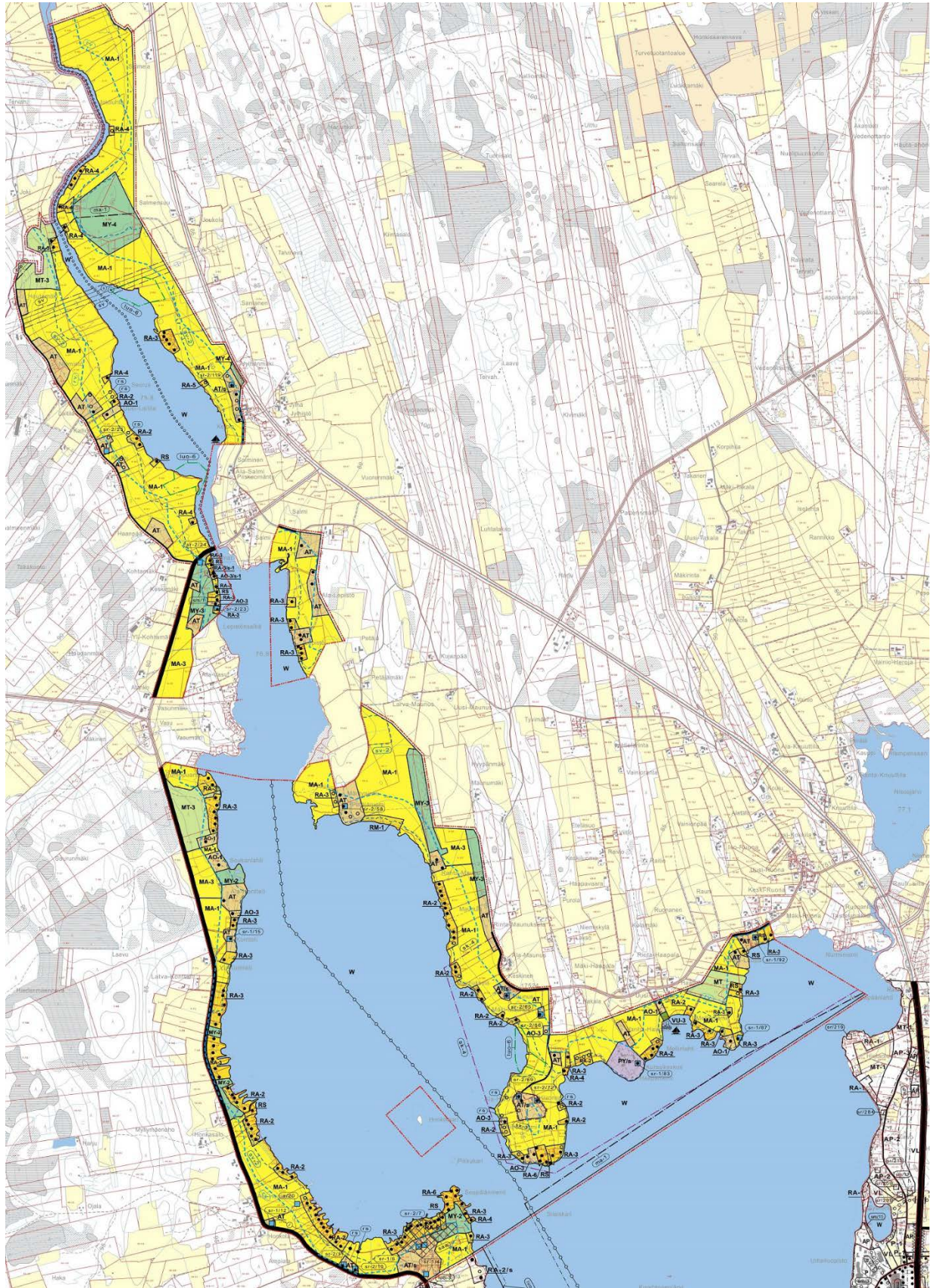
Ympäristölautakunta käsitteli 14.12.2021 § 72 (23.11.2021 § 64) osayleiskaavaehdotuksesta saatuja lausuntoja ja muistutuksia sekä niihin laadittuja vastineita. Ympäristölautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy kaavan laatijan esittämät muutokset kaava-asiakirjoihin ja ehdottaa Kuortaneenjärven pohjoisosan 1. alueen osayleiskaavaa kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi. Kaavatarkastelua päätettiin jatkaa Salmen kyläkeskuksen, Vasunmäen, Mäki-Ruonan–Nurminiemen, Petäjaniemen pohjoispuolen ja Honkisaaren alueiden osalta, jotka eivät sisälly nyt hyväksyttävään alueeseen. Lisäksi päätettiin laittaa kaava uudelleen ehdotuksena nähtäville, mikäli muutosmahdollisuuksia löytyy tai hyväksyä kaava erikseen näiden alueiden osalta.

9.1.7 Kunnanhallitus 20.12.2021

Kunnanhallitus päätti 20.12.2021 § 269 ehdottaa Kuortaneenjärven pohjoisosan 1. alueen osayleiskaavaa kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

9.1.8 Kunnanvaltuusto 31.1.2022

Kunnanvaltuusto hyväksyi 31.1.2022 § 3 Kuortaneenjärven pohjoisosan 1. alueen osayleiskaavan.

Kuva 61. Ote kunnanvaltuuston 31.1.2022 hyväksymästä 1. alueen osayleiskaavasta.

9.1.9 Viranomaisten työneuvottelu 13.2.2023

Kaavaehdotuksen 4.3.2021 nähtävilläolon ja yleiskaavan 1. alueen hyväksymisen jälkeen järjestettiin viranomaisten työneuvottelu 13.2.2023, jossa käytiin läpi yleiskaavan suunnittelutilannetta vielä hyväksymättä jätettyjen alueiden osalta. Neuvotteluun osallistuivat Etelä-Pohjanmaan ELY-

keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoen museot, kunta ja kaavan laatija. Muistio neuvottelusta on liitteenä 14.

Liite 14. Muistio viranomaistyöneuvottelusta 13.2.2023

9.1.10 Ympäristölautakunta 19.3.2024

Kuortaneen ympäristölautakunta käsitteli kokouksessaan 19.3.2024 osayleiskaavaehdotuksesta (4.3.2021) saatuja lausuntoja ja muistutuksia sekä niihin laadittuja vastineita sekä päätti asettaa osayleiskaava-alueen 2. vaiheen (Ruonan ranta-alueiden itäosa, Petäjäniemen länsiranta, Salmen kyläkeskus ja Vasun alue) kaavaehdotuksen MRA 32 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville 11.4.–10.5.2024 väliseksi ajaksi sekä pyytää siitä tarvittavat lausunnot.

Liite 15. Vastineet 13.3.2024

9.1.11 Kaavan laatijan vastaanotto 22.4.2024

Kaavaehdotuksen 2 nähtävilläolon aikana järjestettiin kaavan laatijan vastaanotto Kuortaneen kunnantalolla 22.4.2024.

9.1.12 Lausunnot ja muistutukset 2. kaavaehdotuksesta

Toisesta kaavaehdotuksesta saatiin nähtävilläoloaikana kaksi lausuntoa, Etelä-Pohjanmaan liitolta ja Seinäjoen museoilta. Lisäksi ehdotuksesta saatiin kaksi muistutusta maanomistajilta ja yhdistyksistä muistutuksen jättivät Suomenselän Luonnonystävät ry ja Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry.

Etelä-Pohjanmaan liitolla ei ollut huomautettavaa kaavaehdotuksesta. Museo esitti pieniä tarkistuksia kaavaselostukseen muinaisjäännösten osalta. Luontoyhdistykset ottivat kantaa luontoarvoihin Honkisaaren ja Petäjäniemen rannan osalta. Maanomistajien muistutuksissa esitettiin yksittäisten rakennuspaikkojen lisäämistä rantaan.

9.1.13 Kaavan laatijan vastineet

Kaavan laatijan vastineessa esitetään pieniä tarkistuksia kaavaselostukseen Seinäjoen museoiden antaman lausunnon pohjalta. Kaavaehdotuskarttaan ei esitetä muutoksia.

Liite 16. Vastineet 25.11.2024

9.1.14 Ympäristölautakunta __.__.2024

Kuortaneen ympäristölautakunta käsitteli kokouksessaan __.__.2024 § __ osayleiskaavaehdotuksesta (13.3.2024) saatuja lausuntoja ja muistutuksia sekä niihin laadittuja vastineita sekä päätti esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy kaavan laatijan esittämät muutokset kaavaselostukseen ja ehdottaa Kuortaneenjärven pohjoisosan 2. alueen osayleiskaavaa kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi.

9.1.15 Kunnanhallitus __.__.____

Kunnanhallitus päätti __.__.____ § __ ehdottaa Kuortaneenjärven pohjoisosan 2. alueen osayleiskaavaa kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

9.1.16 Kunnanvaltuusto __.__.____

Kunnanvaltuusto hyväksyi __.__.____ § __ Kuortaneenjärven pohjoisosan 2. alueen osayleiskaavan.